Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

**Nr. 7.** Warszawa, dnia 10 maja 1932 r. **Rok XV.**

# DZIENNIK URZĘDOWY

## MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

**Prenumerata roczna 12 zł.** **Cena egzemplarza 1 zł.**

Prenumeratę należy wpłacać na konto P. K. O. **Nr. 30-400** „Centralna Księgowość Ministerstwa Skarbu", zaznaczając na odwrocie blankietu nadawczego „Należność za prenumeratę Dziennika Urzędowego Min. Spraw Wewn."

**Adres Redakcji: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, ul. Nowy Świat 69, Wydział Org. Prawny Tel. 220-20.**
**Adres Administracji: Komisarjat Rządu, ul. Senatorska Nr. 12. Telef. 696-87.**

**TREŚĆ:**

# I.

# Przedruki z Dziennika Ustaw R. P.

**z 18 Kwietnia Nr. 32 Rok 1932**

**Poz. 324.** Ustawa z dnia 10 marca 1932 r. w sprawie ratyfikacji konwencji między Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej a Jego Królewską Mością, odnośnie do Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanji i Północnej Irlandji, w przedmiocie postępowania w sprawach cywilnych i handlowych, podpisanej w Warszawie dnia 26 sierpnia 1931 r.

**Poz. 325.** Ustawa z dnia 10 marca 1932 r. w sprawie ratyfikacji, dotyczącej wydawania przestępców i pomocy sądowej w sprawach karnych między Rzecząpospolitą Polską a Królestwem Belgji, podpisanej w Brukseli dnia 13 maja 1931 r.

**Poz. 326.** Ustawa z dnia 10 marca 1932 r. w sprawie ratyfikacji konwencji osiedleńczej między Polską a Turcją, podpisanej wraz z protokółem podpisania w Ankarze dnia 29 sierpnia 1931 r.

**Poz. 327.** Ustawa z dnia 10 marca 1932 r. w sprawie ratyfikacji porozumienia między Rzecząpospolitą Polską a Królestwem Węgierskiem w formie wymiany not z dnia 4 listopada 1931 r. o ochronie nazw regjonalnych i specjalnych nazw gatunków produktów winnych.

**Poz. 328. Ustawa z dnia 10 marca 1932 r. o przejęciu egzekucji administracyjnej przez władze skarbowe oraz o postępowaniu egzekucyjnem władz skarbowych.**

Art. 1. (1) Do przymusowego ściągania wszelkiego rodzaju świadczeń pieniężnych, które mogą być ściągane na podstawie obowiązujących przepisów w trybie administracyjnym, właściwe są wyłącznie urzędy skarbowe.

(2) Rada Ministrów władna jest czynić w drodze rozporządzeń wyjątki od zasady, wyrażonej w ustępie 1). Rozporządzenia te określą rodzaje świadczeń pieniężnych, podmioty uprawnione do ich ściągania oraz przepisy, które będą miały zastosowanie do przymusowego ściągania tych świadczeń.

Art. 2. Grzywny, kary pieniężne, nawiązki, opłaty i koszty, orzeczone w sądowem postępowaniu karnem, mogą być ściągane na polecenie władzy sądowej lub prokuratorskiej bądź w myśl przepisów, zawartych w pkt. 1 i 2 art. 1 niniejszej ustawy, bądź na zasadzie dotychczasowych przepisów przez sądowe organa egzekucyjne.

Art. 3. (1) Podstawą wdrożenia postępowania przymusowego jest tytuł wykonawczy.

(2) Obowiązujące przepisy określają tytuły wykonawcze oraz regulują warunki wykonalności tytułów wykonawczych, jak również regulują wypadki, w których wniesienie środków prawnych jest dopuszczalne lub nie wstrzymują wykonania. W razie braku przepisów w tym zakresie, mogą być one wydawane przez Radę Ministrów w drodze rozporządzeń.

Art. 4. (1) Upoważnia się Radę Ministrów do wydania w drodze rozporządzeń przepisów, normujących całokształt postępowania egzekucyjnego władz skarbowych w stosunku do wszelkiego rodzaju należności skarbowych oraz do świadczeń pieniężnych, przewidzianych w niniejszej ustawie. Przepisy te mogą obejmować również sprawy, związane ze sposobem wymierzania i wysokością kosztów egzekucyjnych, oraz normować wypadki przekazywania egzekucji skarbowej do sądowego postępowania egzekucyjnego.

(2) Rozporządzenia te winny natomiast przewidzieć:

1) że przeprowadzanie licytacji nieruchomości dozwolone jest na całym obszarze Rzeczypospolitej tylko w drodze sądowej w myśl obowiązujących przepisów ustawodawstwa cywilnego;

2) że co do nieruchomości z przeznaczenia będzie obowiązywał art. 28 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu przymusowem w administracji (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 342);

3) że przy przeprowadzaniu licytacji ruchomości będą obowiązywały przepisy art. 39 i 40 powyższego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej.

Art. 5. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Skarbu w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Art. 6. (1) Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje od dnia wejścia w życie rozporządzenia Rady Ministrów, określonego w art. 4, na całym obszarze Rzeczypospolitej. Upoważnia się Radę Ministrów do ustalania w drodze rozporządzeń, jakie przepisy niniejszej ustawy i w jakich terminach tracą swą moc.

(2) Z chwilą wejścia w życia niniejszej ustawy zawiesza się na czas jej obowiązywania wszelkie przepisy, sprzeczne z niniejszą ustawą.

---

**Poz. 329. Ustawa z dnia 10 marca 1932 r. o zmianie przepisów w sprawie komunalnego funduszu pożyczkowo-zapomogowego.**

Art. 1. W art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 1 czerwca 1927 r. o utworzeniu komunalnego funduszu pożyczkowo-zapomogowego oraz częściowej zmianie ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych i częściowej zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 czerwca 1924 r. o obowiązku i sposobie pokrywania wydatków przez związki komunalne (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 448) wprowadza się następujące zmiany:

1) Ustęp 1 otrzymuje brzmienie następujące:

„Tworzy się komunalny fundusz pożyczkowo-zapomogowy. Z funduszu tego udzielane będą oprocentowane lub bezprocentowe pożyczki gminom miejskim oraz powiatowym związkom komunalnym na ich własne potrzeby, względnie także na potrzeby gmin wiejskich. Z sum powstałych z oprocentowania powyższych pożyczek, udzielane będą nadto w wyjątkowych wypadkach wymienionym związkom komunalnym bezzwrotne zapomogi. Z funduszu tego mogą być również udzielane pożyczki oprocentowane związkom międzykomunalnym, utworzonym dla celów opieki społecznej i szpitalnictwa oraz centralnym zrzeszeniom samorządowym";

2) ustęp 3 otrzymuje brzmienie następujące:

„W rozporządzeniu wykonawczem oznaczona zostanie instytucja bankowa, w której będzie ulokowany wyżej wymieniony fundusz, warunki lokaty tego funduszu, stopa procentowa od udzielanych pożyczek oraz warunki i tryb postępowania przy udzielaniu pożyczek i bezzwrotnych zapomóg, określonych w ust. 1".

Art. 2. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 3. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

---

**Poz. 330.** Ustawa z dnia 10 marca 1932 r. o wolnych obszarach celnych.

**Poz. 331.** Ustawa z dnia 10 marca 1932 r. o przedłużeniu okresu urzędowania organów samorządowych na obszarze województw pomorskiego i poznańskiego.

**Poz. 332.** Ustawa z dnia 10 marca 1932 r. o rozdziale i przeznaczeniu majątku, pozostałego po kolejowych kasach chorych.

**Poz. 333.** Ustawa z dnia 10 marca 1932 r. o sprzedaży, zamianie, odstąpieniu i obciążeniu niektórych nieruchomości państwowych.

**Poz. 334.** Ustawa z dnia 10 marca 1932 r. o zmianie niektórych postanowień ustawy z dnia 28 maja 1920 r. o polskich statkach handlowych morskich.

**Poz. 335.** Ustawa z dnia 14 marca 1932 r. uzupełniająca przepisy o nadaniu ziemi żołnierzom Wojska Polskiego.

---

**Poz. 336. Ustawa z dnia 14 marca 1932 r. o zarobkowym przewozie osób i towarów pojazdami mechanicznemi.**

Art. 1. (1) Pojazdem mechanicznym w rozumieniu niniejszej ustawy jest pojazd, nie związany z torem szynowym, poruszany przez umieszczony na nim silnik i przeznaczony do przewozu osób lub towarów bezpośrednio przez pojazd lub przy użyciu ciągnionych przez pojazd przyczepek.

(2) Na zarobkowy przewóz osób lub towarów pojazdami mechanicznemi na drogach publicznych, poza obszarami jednej gminy, należy z wyjątkiem przewozów, określonych w art. 8 oraz art. 9, uzyskać koncesję.

(3) Posiadanie koncesji na przewóz osób uprawnia do przewozu ich bagażu.

Art. 2. (1) Koncesja może być udzielona na przewóz osób lub towarów na jednej linji, na kilku linjach, na sieci linij przewozowych, albo na przewóz towarów w oznaczonych kierunkach lub na oznaczonym obszarze. Koncesji można udzielić także z prawem wyłączności, o ile petent podda się specjalnym warunkom lub zapewni szczególne korzyści publiczne.

(2) Przez sieć linij przewozowych rozumie się taki układ linij przewozowych, który, pozostając w związku z innemi środkami komunikacyjnemi, ma na celu zaspokojenie potrzeb komunikacyjno-gospodarczych na większym obszarze.

Art. 3. (1) Koncesji bez prawa wyłączności na przewóz osób lub towarów na jednej lub na kilku linjach przewozowych, oraz na przewóz towarów w oznaczonych kierunkach lub na oznaczonym obszarze udziela wojewódzka władza administracji ogólnej, z wyjątkami określonemi w art. 4.

(2) Rozporządzenie Ministrów Robót Publicznych i Spraw Wewnętrznych określi, która wojewódzka władza admininistracji ogólnej jest właściwa do udzielania koncesji w wypadkach, jeżeli przewóz osób lub towarów sięga poza obszar jednego województwa.

Art. 4. (1) Minister Robót Publicznych może zastrzec swej kompetencji udzielanie koncesyj bez prawa wyłączności na przewóz osób lub towarów na niektórych linjach przewozowych, albo na przewóz towarów w oznaczonych kierunkach lub na oznaczonym obszarze.

(2) Kompetencji Ministra Robót Publicznych zastrzega się udzielanie koncesyj w każdym wypadku, jeżeli ubiegającym się o koncesję jest obcokrajowiec.

Art. 5. Koncesje z prawem wyłączności na przewóz osób lub towarów na jednej lub na kilku linjach przewozowych, koncesje z prawem wyłączności na przewóz towarów w oznaczonych kierunkach lub na oznaczonym obszarze, jako też koncesje na sieci linij przewozowych udziela Minister Robót Publicznych w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych, Komunikacji oraz Poczt i Telegrafów.

Art. 6. (1) Warunki, pod któremi koncesje będą udzielone, prawa i obowiązki uprawnionego, czas trwania koncesyj i wysokość opłat oraz przyczyny wygaśnięcia lub odebrania koncesji określi rozporządzenie Ministra Robót Publicznych, wydane w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

(2) Minister Robót Publicznych i Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych wydadzą w celu zapewnienia bezpieczeństwa, porządku i wygody publiczności przepisy normujące, niezależnie od przepisów, określających obowiązki, wynikające z ustawy z dnia 7 października 1921 r. o przepisach porządkowych na drogach publicznych (Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 656) i rozporządzeń, na jej podstawie wydanych, dalsze jeszcze obowiązki przedsiębiorców, utrzymujących komunikację pojazdami mechanicznemi i to tak w odniesieniu do przewozów wymienionych w art. 1, jak i do wszelkich innych przewozów pojazdami mechanicznemi, dalej obowiązki osób, obsługujących pojazdy mechaniczne, oraz obowiązki podróżnych.

Art. 7. (1) Winni naruszenia przepisów niniejszej ustawy albo rozporządzeń, na jej podstawie wydanych, będą karani grzywną do 3.000 (trzech tysięcy) zł. albo aresztem do trzech miesięcy.

(2) Do orzekania powołane są powiatowe władze administracji ogólnej.

(3) Władza orzekająca oznaczy w orzeczeniu na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny karę zastępczego aresztu według słusznego uznania, jednak nie ponad 6 tygodni.

Art. 8. (1) Nie potrzeba uzyskiwać koncesji (art. 1) na:

1) doraźny przewóz zarobkowy pojazdami mechanicznemi, osobowemi wynajmowanemi w całości;

2) bezpłatny przewóz pracowników z miejsca pracy i do miejsca pracy własnemi pojazdami przedsiębiorstwa;

3) przewóz towarów przez przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe, oraz gospodarstwa rolne i leśne wyłącznie dla własnych potrzeb i własnemi pojazdami mechanicznemi;

4) przewóz paczek i innych przedmiotów, nadających się do transportu pocztowego na podstawie art. 6 ustawy z dnia 3 czerwca 1924 r. o poczcie, telegrafie i telefonie (Dz. U. R. P. z 1931 r. Nr. 12, poz. 57);

5) dowóz towarów, dokonywany przez przedsiębiorstwo „Polskie Koleje Państwowe" w zakresie uprawnień, przewidzianych w § 59 p. 2 regulaminu przewozu osób, bagażu i przesyłek ekspresowych na kolejach żelaznych oraz w § 1 p. 5, w § 14 p. 2 i w § 16 dział V regulaminu przewozu przesyłek towarowych (Dz. U. R. P. z 1928 r. Nr. 89, poz. 783);

6) przewóz uczniów do szkół oraz przewóz osób w celach krajoznawczych i turystycznych pojazdami mechanicznemi instytucyj kulturalnych i społecznych, lub przez nie do tego celu wynajętemi;

7) doraźne przewozy wycieczkowe, organizowane przez towarzystwa turystyczne.

(2) Przewozy, wymienione wyżej w pkt. 1—7, podlegają zgłoszeniu stosownie do przepisów, jakie wyda Minister Robót Publicznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Art. 9. (1) Gmina miejska może za zgodą Ministra Robót Publicznych przedłużyć miejską linję autobusową do sąsiednich miejscowości. W tym przypadku postanowienia niniejszej ustawy, nakładające na przedsiębiorcę obowiązek uzyskiwania koncesji, nie mają zastosowania.

(2) Koncesjonowanie w obrębie gminy miejskiej określi osobna ustawa.

Art. 10. Osoby, które w chwili ogłoszenia niniejszej ustawy wykonywają przewóz, określony w art. 1, mogą go dalej wykonywać bez uzyskania koncesji aż do zużycia posiadanych pojazdów mechanicznych, nie dłużej jednak niż przez okres dwóch lat od powyższego terminu. Osoby te powinny jednak w ciągu trzech miesięcy po ogłoszeniu niniejszej ustawy poddać zatwierdzeniu przez wojewódzką władzę administracji ogólnej, właściwą ze względu na miejsce stałego postoju pojazdów mechanicznych, taryfy i rozkłady jazdy (plany przewozów) oraz złożyć kaucję albo polisę ubezpieczeniową na zabezpieczenie roszczeń za śmierć lub uszkodzenie cielesne podróżnych i obsługi pojazdu stosownie do przepisów, jakie wyda Minister Robót Publicznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami (art. 6).

Art. 11. Postanowienia niniejszej ustawy nie naruszają uprawnień przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon", wynikających z ustawy z dnia 3 czerwca 1924 r. o poczcie, telegrafie i telefonie (Dz. U. R. P. z 1931 r. Nr. 12, poz. 57) oprócz przewidzianego w art. 6 tejże ustawy uprawnienia osób i ich bagażu.

Art. 12. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Robót Publicznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych i innymi zainteresowanymi ministrami, art. 7 zaś Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Ministrowi Robót Publicznych.

Art. 13. Ustawa niniejsza wchodzi w życie na całym obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem województwa śląskiego w trzy miesiące po ogłoszeniu. Postanowienia art. 10 wchodzą w życie z dniem ogłoszenia.

---

**Poz. 337.** Ustawa z dnia 15 marca 1932 r. o pomocy finansowej Skarbu Państwa dla gminy m. Wilna na pokrycie zobowiązań z tytułu 5% obligacyj konwersyjnych m. Wilna z 1931 r. w funtach szterlingach.

**Poz. 338.** Ustawa z dnia 17 marca 1932 r. o uregulowaniu stosunków służbowych pracowników instytucyj ubezpieczeń społecznych.

**Poz. 339.** Ustawa z dnia 17 marca 1932 r. o przekształceniu przedsiębiorstwa państwowego „Żegluga Polska" na spółkę akcyjną.

**Poz. 340.** Ustawa z dnia 18 marca 1932 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych.

---

**z 20 Kwietnia Nr. 33 Rok 1932**

**Poz. 341.** Ustawa z dnia 10 marca 1932 r. o udzielaniu poręki państwowej.

**Poz. 342.** Ustawa z dnia 10 marca 1932 r. o zapobieganiu rozpowszechniania się szczurów piżmowych na wolności.

---

**Poz. 343. Ustawa z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych.**

Art. 1. Opiekę i nadzór nad prywatnemi szkołami, zakładami naukowemi i wychowawczemi sprawuje Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, który może przekazać swe uprawnienia podległym władzom szkolnym.

Art. 2. (1) Obywatel polski może założyć szkołę (zakład) pod warunkiem:

1) przedłożenia statutu szkoły, ustalającego ustrój wewnętrzny szkoły, język nauczania i program, nazwę oraz stosunek właściciela (ki) do dyrektora (ki) kierownika (czki) i nauczycieli(ek); rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych

i Oświecenia Publicznego określi wymagania, jakim odpowiadać winien statut,

2) zapewnienia szkole odpowiedniego lokalu i wyposażenia w urządzenia i pomoce naukowe,

3) wykazania, że środki utrzymania szkoły będą wystarczające,

4) przedłożenia pisemnego stwierdzenia właściwych władz państwowych, że ubiegający się o nie zachowywał się nienagannie pod względem moralności oraz w stosunku do Państwa.

(2) Orzeczenie oznaczonej przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego władzy szkolnej stwierdza, czy powyższe warunki zostały spełnione.

(3) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w wyjątkowych przypadkach może zezwolić na założenie szkoły osobie, nie posiadającej obywatelstwa polskiego.

(4) Po uzyskaniu orzeczenia, stwierdzającego spełnienie powyższych warónków, założyciel (ka) może szkołę otworzyć. O ile w ciągu 3 miesięcy od chwili wniesienia podania założyciel (ka) nie otrzyma odpowiedzi, ma prawo szkołę otworzyć.

(5) O terminie otwarcia szkoły winien (na) założyciel (ka) zawiadomić władzę szkolną nie później niż na dwa tygodnie przed rozpoczęciem nauki.

Art. 3. (1) Orzeczenie, stwierdzające wypełnienie warunków, wymaganych do założenia szkoły, traci moc, jeżeli w ciągu roku od jego wydania szkoła nie zostanie otwarta lub jeżeli władza szkolna orzeknie, iż właściciel (ka) przestał (a) czynić zadość jednemu z warunków, określonych w art. 2.

(2) Prawa, wynikające z uzyskania orzeczenia, o którem mowa w art. 2, mogą być odstąpione osobie trzeciej tylko za zgodą władzy, która je wydała.

Art. 4. (1) Szkoła może być zamknięta przez sprawującą nadzór władzę szkolną, jeżeli orzeczeniem tej władzy zostanie stwierdzone, że:

a) szkoła była nieczynna przez 3 miesiące bez usprawiedliwionej przyczyny,
b) poziom naukowy lub wychowawczy szkoły w ciągu 3 lat ostatnich jest niewystarczający,
c) szkoła nie przestrzega obowiązujących przepisów lub postanowień statutu szkoły,
d) nauczanie lub wychowywanie młodzieży odbywa się w duchu nielojalnym dla Państwa, względnie szkoła nie przeciwdziała skutecznie szkodliwym pod względem wychowawczym wpływom na młodzież.

(2) Przed wydaniem orzeczenia, zamykającego szkołę, sprawująca nadzór władza szkolna winna dać możność kierownictwu szkoły udzielenia wyjaśnień w terminie, przez władzę szkolną określonym.

Art. 5. (1) O zamierzonem zwinięciu szkoły winien (na) właściciel (ka) uprzedzić władzę szkolną na 3 miesiące naprzód. Zwinięcie szkoły w ciągu roku szkolnego nastąpić może jedynie za zgodą władzy szkolnej.

(2) W razie zwinięcia lub zamknięcia szkoły akta szkolne wraz z pięczęciami złożone być winny do oznaczonej przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego władzy szkolnej.

Art. 6. (1) Dyrektorem (ką) (kierownikiem (czką) lub nauczycielem (ką) szkoły może być tylko nieskazitelny obywatel polski, posiadający przepisane kwalifikacje zawodowe do nauczania.

(2) Dyrektora (kę) kierownika (czkę) zatwierdza władza szkolna.

(3) Władza szkolna może zażądać od kandydata (ki) na dyrektora (kę) kierownika (czkę) lub nauczyciela (kę) pisemnego stwierdzenia właściwych władz państwowych, że zachowywał (a) się nienagannie pod względem moralności oraz w stosunku do Państwa.

(4) Władza szkolna może w danej szkole odmówić zatwierdzenia dyrektora (ki) kierownika (czki) lub nie dopuścić nauczyciela (ki) do nauczania, jeżeli uzna, że tego wymagają względy pedagogiczne.

(5) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może w wyjątkowych przypadkach zwolnić kandydata (kę) na dyrektora (kę) kierownika (czkę) lub nauczyciela (kę) od wymogu posiadania obywatelstwa polskiego.

Art. 7. (1) Władza szkolna moża zażądać usunięcia dyrektora (ki) kierownika (czki) lub nauczyciela (ki), jeżeli uzna, że ten (ta):

a) wywiera na młodzież szkodliwy wpływ pod względem wychowawczym,
b) nie przestrzega obowiązujących przepisów i postanowień statutu szkoły,
c) winien (na) jest rażącego zaniedbania obowiązków dyrektora (ki) kierownika (czki) lub nauczyciela (ki).

(2) Władza szkolna może w przypadkach, przewidzianych w ust. 1, zawiesić dyrektora (kę) kierownika (czkę) lub nauczyciela (kę) w czynnościach.

Art. 8. Szkoły (zakłady) prywatne, zorganizowane na wzór szkół (zakładów) państwowych (publicznych), oraz szkoły (zakłady) prywatne, nie zorganizowane na wzór państwowych (publicznych), a uznane przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za eksperymentalne, mogą uzyskiwać uprawnienia szkół (zakładów) państwowych (publicznych) na warunkach, określonych rozporządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 9. Szkoły prywatne, uznane przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za eksperymentalne, będą otoczone szczególną opieką władz szkolnych.

Art. 10. (1) Ustawa niniejsza nie dotyczy prywatnych szkół akademickich oraz szkół rolniczych, podległych kompetencji Ministra Rolnictwa, i szkolnictwa zawodowego-sanitarnego, podlegającego kompetencji Ministra Spraw Wewnętrznych. Warunki, pod jakiemi mogą być otwierane i prowadzone wymienione szkoły i kursy zawodowo-sanitarne, oraz uprawnienia osób, które je ukończyły, określa o ile niema w tym zakresie przepisów ustawowych, Minister Spraw Wewnętrznych w drodze rozporządzenia w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

(2) Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, ustali warunki zakładania i utrzymywania przez związki komunalne szkół, zakładów naukowych lub wychowawczych, ich statut oraz stosunki służbowe naczycieli (ek), dyrektorów (ek) tych szkół (zakładów). Takież rozporządzenie wyda Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu w stosunku do szkół zawodowych, utrzymywanych przez izby przemysłowo-handlowe i rzemieślnicze oraz korporacje przemysłowe i rzemieślnicze.

Art. 11. Przepisy ustawy niniejszej mają analogiczne zastosowanie do szkół (zakładów naukowych i wychowawczych), zakładanych, względnie utrzymywanych przez zarejestrowane stowarzyszenia i fundacje, przyczem nie odnosi się do nich postanowienie pkt. 4 art. 2.

Art. 12. (1) Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego ustali sposób i termin uzyskania przez szkoły, istniejące w dniu wejścia w życie tej ustawy, orzeczeń, stwierdzających spełnienie warunków, przewidzianych w art. 2, przy uwzględnieniu postanowień art. 11.

(2) Szkoły, które nie będą czyniły zadość wymogom tego rozporządzenia, ulegną zamknięciu w terminie, oznaczonym przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 13. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Ministrowi Spraw Wewnętrznych oraz Ministrowi Przemysłu i Handlu we właściwym każdemu z nich zakresie działania.

Art. 14. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje na obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem województwa śląskiego. Równocześnie tracą moc wszystkie przepisy, wydane w sprawach, uregulowanych ustawą niniejszą.

---

**Poz. 344.** Ustawa z dnia 15 marca 1932 r. o koncesjonowaniu przedsiebiorstw wyrobu kwasu azotowego.

---

**Poz. 345. Ustawa z dnia 15 marca 1932 r. o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 grudnia 1924 r. o dostosowaniu uposażenia członków zarządu i pracowników związków komunalnych do uposażenia funkcjonarjuszów państwowych.**

Art. 1. § 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 grudnia 1924 r. o dostosowaniu uposażenia członków zarządu i pracowników związków komunalnych do uposażenia funkcjonarjuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 118, poz. 1073) otrzymuje następujące brzmienie:

„Pobory płatnych członków zarządu i pracowników związków komunalnych oblicza się na tych samych zasadach, na jakich oblicza się każdocześnie pobory funkcjonarjuszów państwowych (art. 3, 4, 5, 6 i 7 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska).

Zmiany zasad obliczania poborów funkcjonarjuszów państwowych, jak również wszelkie dodatki i zasiłki przyznawane funkcjonarjuszom państwowym, oraz podwyższenia i obniżenia tych poborów i dodatków dotyczyć będą automatycznie również członków zarządu i pracowników związków komunalnych. Terminy zmiany wysokości poborów i dodatków funkcjonarjuszów państwowych mają zastosowanie do członków zarządu i pracowników związków komunalnych.

Poza dodatkami, przewidzianemi w niniejszem rozporządzeniu, żadne dodatki nie mogą być wypłacane.

Postanowienia umów, sprzeczne z przepisami niniejszego artykułu wygasają z dniem 1 lipca 1932 r.".

Art. 2 1) § 7 otrzymuje następujące brzmienie:

„w gminach miejskich do 15.000 mieszkańców 15%,

w gminach miejskich ponad 15.000 do 50.000 mieszkańców 20%,

w gminach miejskich ponad 50.000 mieszkańców 30%,

w m. st. Warszawie 35%

poborów, przypadających im zgodnie z § 4 niniejszego rozporządzenia.

W miastach, liczących ponad 100.000 mieszkańców, mogą także wiceprezydenci otrzymać dodatek reprezentacyjny do wysokości 15% poborów, przypadających im zgodnie z § 5."

2) § 21 uzupełnienia się nowym ustępem treści następującej:

„Uchwały o przyznaniu dodatku komunalnego mogą obejmować tylko jeden okres budżetowy i wymagają zatwierdzenia władzy nadzorczej".

Art. 3. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

Art. 4. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia na całym obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem województwa śląskiego.

**Poz. 346.** Ustawa z dnia 18 marca 1932 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 4 lutego 1921 r. o ustanowieniu orderu „Orła Białego".

**Poz. 347. Ustawa z dnia 18 marca 1932 r. o bezpłatnem dostarczaniu druków dla celów bibljotecznych i urzędowej rejestracji.**

Art. 1. Ustanawia się obowiązek bezpłatnego dostarczania dla celów bibljotecznych oraz dla celów urzędowej rejestracji wszystkich odbitych lub wydanych w Państwie druków, przeznaczonych do rozpowszechnienia.

Drukami są wszelkie wytwory graficzne, odbite sposobem mechanicznym lub środkami chemicznemi.

Za rozpowszechnianie druku uważa się również wystawianie go w miejscu publicznie dostępnem. Ustawa niniejsza nie ma zastosowania do: papierów wartościowych, druków, przeznaczonych wyłącznie do użytku domowego lub towarzyskiego, do użytku przemysłu, handlu lub zawodu, do druków artystycznych, mających charakter oryginału, nadto do druków, wydawanych przez władze wojskowe w ich zakresie działania. Druki, przeznaczone dla celów bibljotecznych, winny być wykonane na papierze trwałym.

Art. 2. Obowiązek dostarczania druków, odbitych w Państwie, ciąży na zarządzającym zakładem, w którym druk odbito. Obowiązek dostarczania druków, odbitych poza granicami Państwa, a wydanych w Państwie, ciąży na nakładcy (wydawcy).

Art. 3. Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, określi liczbę egzemplarzy, która nie może przewyższać dziesięciu, i wymieni zakłady i instytucje, do których druki te mają być dostarczone.

Utwory muzyczne bez tekstu słownego i druki artystyczne będą dostarczone w jednym egzemplarzu Bibljotece Narodowej.

Art. 4. Kto, choćby przez nieoględność, narusza przepis art. 1 i 2 niniejszej ustawy, lub rozporządzeń, wydanych na podstawie niniejszej ustawy, będzie karany aresztem do czterech tygodni i grzywną do pięciuset złotych lub jedną z tych kar.

Do orzekania w przedmiocie powyższych przestępstw powołane są powiatowe władze administracji ogólnej.

Przy skazaniu za naruszenie przepisów art. 1 i 2 niniejszej ustawy należy orzec obowiązek dostarczenia egzemplarzy.

Art. 5. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrom Spraw Wewnętrznych i Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, we właściwym każdemu z nich zakresie działania.

Art. 6. Ustawa niniejsza wchodzi w życie piętnastego dnia po dniu ogłoszenia. Z tą chwilą tracą moc obowiązującą dotychczasowe przepisy w przedmiotach, uregulowanych niniejszą ustawą.

Ustawa ta nie narusza w niczem przepisów, przewidujących obowiązek dostarczania druków dla innych celów, niż wymienione w art. 1.

**Poz. 348.** Ustawa z dnia 18 marca 1932 r. w sprawie ratyfikacji konwencji handlowej i nawigacyjnej pomiędzy Polską a Turcją, podpisanej w Ankarze dnia 29 sierpnia 1931 r. wraz z protokółem podpisania, listami A i B oraz załącznikiem C.

**Poz. 349.** Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 25 lutego 1932 r. w sprawie maszynowego wytłaczania znaków stemplowych.

**Poz. 350.** Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 6 kwietnia 1932 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu w sprawie zastosowania do gminy wiejskiej Wola Duchacka w powiecie wielickim, województwie krakowskiem przepisów ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych, dotyczących gmin miejskich.

**Poz. 351.** Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 8 kwietnia 1932 r. o ustaleniu taryfy na wyroby tytoniowe.

**Poz. 352.** Rozporządzenie Ministra Poczt i Telegrafów z dnia 6 kwietnia 1932 r. o wprowadzeniu w obieg znaczków pocztowych z podobiznami Kościuszki, Washingtona i Pułaskiego.

**Poz. 353.** Rozporządzenie Ministra Poczt i Telegrafów z dnia 14 kwietnia 1932 r. w sprawie częściowej zmiany taryfy telefonicznej.

**Poz. 354.** Rozporządzenie Ministra Poczt i Telegrafów z dnia 14 kwietnia 1932 r. w sprawie częściowej zmiany opłat za abonament telefoniczny na sieciach eksploatowanych przez Polską Akcyjną Spółkę Telefoniczną.

**z 21 Kwietnia Nr. 34 Rok 1932**

Poz. 355. **Ustawa z dnia 18 marca 1932 r. Karna skarbowa***).

Art. 1. Według zasad niniejszej ustawy ulegają ukaraniu przestępstwa, polegające na naruszeniu przepisów w zakresie:

1) opłat celnych i obrotu towarowego z zagranicą;

---

*) W wyjątkach.

2) monopolu tytoniowego;
3) monopolu spirytusowego oraz opodatkowania kwasu octowego i drożdży prasowanych;
4) monopolu solnego;
5) monopolu zapałczanego oraz opodatkowania zapalniczek;
6) państwowej wyłączności loterji;
7) podatku (akcyz) od piwa;
8) podatku od wina i miodu syconego;
9) podatku od węgla;
10) podatku od kart do gry;
11) patentów akcyzowych;
12) obrotu towarowego z woinem miastem Gdańskiem.

Art. 10. Rodzaje kar za przestępstwa, podlegające niniejszej ustawie, są następujące:
1) kara majątkowa;
a) kara pieniężna,
b) kara konfiskaty (przepadku) przedmiotu przestępstwa,
2) kara pozbawienia wolności.

Art, 136. W sprawach o przestępstwa, podlegające niniejszej ustawie, tak sądy jak i władze skarbowe stosują przepisy kodeksu postępowania karnego, dotyczące właściwości i postępowania ze zmianami i uzupełnieniami, wprowadzonemi ustawą niniejszą.

Art. 327. § 1. Orzecznictwo sprawują:
a) sądy we wszystkich sprawach o przestępstwa, zagrożone karą pozbawienia wolności, choćby tylko ze względu na okoliczności obciążające, określone w art. 24 — 29;
b) władze skarbowe w sprawach o przestępstwa, zagrożone jedynie karą pieniężną (z zamianą na areszt) lub konfiskatą przedmiotu przestępstwa, albo też obydwiema temi karami łącznie; sprawy te podlegają rozstrzygnięciu władz skarbowych także wtedy, gdy do ulegającego konfiskacie lub zajęciu przedmiotu przestępstwa zgłasza roszczenie osoba, nie będąca ani obwinioną, ani odpowiedzialną w charakterze osoby trzeciej.

§ 2. W razie zbiegu przestępstwa, określonego pod lit. a, z przestępstwem, określonem pod lit. b, właściwość władzy skarbowej, względnie sądu, pozostaje bez zmiany, co nie wyłącza przekazania obu spraw sądowi na podstawie art. 138 p. 3.

Art. 138. W sprawach określonych w art. 137 lit. b rozstrzygają wyłącznie sądy:

1) jeśli przez jeden i ten sam czyn naruszono oprócz przepisów ustaw, określonych w art. 1, również przepisy innej ustawy, których naruszenie podlega ściganiu sądowemu (zbieg przestępstw jednoczynowy); sprawa pozostaje nadal we właściwości sądu, choćby ten związek ustał;

2) jeśli obwinionego zaaresztowano i odstawiono do sądu; w wypadku tym właściwość sądowa nie ulega już zmianie choćby władza sądowa wypuściła aresztowanego na wolność;

3) jeśli władza skarbowa z zezwolenia swej władzy przełożonej przekaże sprawę postępowaniu sądowemu.

Art. 142. § 1. Do przeprowadzenia dochodzenia oraz rozstrzygnięcia sprawy powołana jest władza skarbowa okręgu, w którym przestępstwo popełniono. W razie, gdyby miejsce popełnienia przestępstwa nie było znane, właściwa jest władza okręgu, w którym znajduje się miejsce zamieszkania obwinionego, a jeżeli nie jest znane, władza okręgu, w którym przestępstwo wykryto.

Art. 147. § 1. Wykrywanie przestępstw skarbowych należy przedewszystkiem do władz skarbowych, działających przez swe organa wykonawcze, których uprawnienia określa ustawa z dnia 14 grudnia 1923 r. (Dz. U R. P. z 1924 r. Nr. 5, poz. 37).

§ 2. Policja Państwowa w zakresie ścigania przestępstw skarbowych działa w stosunku do władzy skarbowej zastępczo (zamiast nieobecnych organów skarbowych) i pomocniczo; o wykryciu przestępstwa i o dokonanych czynnościach zawiadamia bezzwłocznie właściwą władzę skarbową.

§ 3. Inne władze, czy to państwowe, czy samorządowe i ich organa, obowiązane są udzielać w tym względzie funkcjonarjuszom skarbowym pomocy, a gdyby one same natrafiły na ślad popełnienia przestępstwa skarbowego, obowiązane są donieść o tem władzom skarbowym i poczynić w zakresie swej działalności te zarządzenia, jakie okażą się konieczne dla zabezpieczenia postępowania karnego. Zabezpieczenia te dotyczą zwłaszcza zajęcia przedmiotów (art. 155) i przytrzymania przestępcy (art. 165).

Art. 149. Odebrane obwinionemu przedmioty oddaje się na przechowanie bądź najbliższemu urzędowi skarbowemu (celnemu), bądź zwierzchności gminnej, obwinionego zaś, jeżeli nie może być pozostawiony na wolnej stopie (art. 165 i 166), odstawia się natychmiast do sądu grodzkiego lub sędziego śledczego (art. 219). Przy odstawieniu obwinionego składa się odpowiednie pismo wraz z odpisem protokółu karnego. Pismo winno zawierać wskazanie władzy skarbowej, której przesłano protokół karny.

Art. 159. Organa skarbowe uprawnione są do przeprowadzania rewizyj domowych t. j. rewizyj mieszkań i innych lokalów, a w razie koniecznej potrzeby, również rewizji osobistej, jeśli zachodzą poszlaki, że doprowadzić to może do przytrzymania przestępcy lub ujęcia przedmiotu przestępstwa, albo też zebrania dowodów winy. Rewizje osobiste kobiet mogą być dokonywane tylko przez kobiety w nieobecności mężczyzn.

Art. 213. § 1. Do orzekania w sprawach, objętych niniejszą ustawą, tworzy się w każdym

sądzie okręgowym wydział karny skarbowy; oprócz tego można utworzyć i drugi wydział karny skarbowy w wydziale zamiejscowym sądu okręgowego.

Art. 238. Z chwilą wejścia w życie ustawy niniejszej traci moc obowiązującą ustawa karna skarbowa z dnia 2 sierpnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 105, poz. 609) z wyjątkiem art. 240 i ustępu 2 art. 242, oraz wszelkie inne przepisy w materjach, objętych niniejszą ustawą

Art. 239. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrom: Skarbu i Sprawiedliwości.

Art. 240. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 maja 1932 r. i obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej.

---

**Poz. 356.** Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 9 kwietnia 1932 r. o ulgach w spłacie zaległości w państwowym podatku przemysłowym.

---

**z 25 Kwietnia Nr. 35 Rok 1932**

**Poz. 357. Ustawa z dnia 7 marca 1932 r. o rybołówstwie.**

### Postanowienia wstępne.

Art. 1. Rybołówstwo w rozumieniu niniejszej ustawy oznacza zawłaszczanie ryb i raków przez ich łowienie w wodach nie zamkniętych.

Postanowienia ustawy niniejszej, dotyczące ryb, mają odpowiednie zastosowanie do raków.

Art. 2. Wodami zamkniętemi w rozumieniu ustawy niniejszej są:

1) wszystkie stawy sztuczne, służące do hodowli i przechowywania ryb,

2) wszystkie sztuczne odgałęzienia naturalnego łożyska wody, dopóki służą wyłącznie do hodowli ryb i są stale zamknięte dla przepływu ryb większych niż miara, określona na podstawie art. 3,

3) wszystkie stawy naturalne i jeziora, nie posiadające stałego lub okresowo powtarzającego się połączenia z innemi naturalnemi łożyskami wody, przydatnego do przepływu ryb, jeżeli każdy z tych zbiorników leży całkowicie w granicach jednej posiadłości gruntowej.

Wszystkie inne wody są wodami nie zamkniętemi, czyli otwartemi.

Art. 3. Wymiary ryb i rodzaje zamknięcia wody, dostateczne do uznania wody za zamkniętą w myśl pkt. 2 art. 2, określać będzie Minister Rolnictwa, który uprawnienie to może przekazać wojewodom.

Art. 4. Stwierdzenie, że pewna woda odpowiada lub nie odpowiada warunkom, przewidzianym w art. 2, następuje w drodze orzeczenia właściwej powiatowej władzy administracji ogólnej.

Art. 5. Do kogo rybołówstwo w pewnej wodzie należy, ten ponadto wyłącznie jest uprawniony:

1) do czynności, mających na celu poprawę rybności tej wody,

2) do łowienia w tej wodzie i zawłaszczania innych poza rybami zwierząt wodnych, nie będących zwierzyną łowną lub nie chronionych ze względów przyrodniczo-naukowych.

Art. 6. Postanowienia ustawy niniejszej nie mają zastosowania do rybołówstwa na wodach morskich.

Granice między wodami morskiemi a śródlądowemi ustalane będą w porozumieniu właściwych ministrów.

### Rozdział I.

### Prawo własności rybołówstwa.

Art. 7. Rybołówstwo jest nierozdzielnie związane z prawem własności wody i prawem tem należy całkowicie i wyłącznie do właściciela wody.

Na wodach publicznych rybołówstwo należy do Państwa.

Art. 8. Wszelkie akty, któreby po wejściu w życie ustawy niniejszej właściciel wody zdziałał co do własności swego rybołówstwa na tej wodzie wbrew artykułowi poprzedniemu, będą z mocy samego prawa nieważne.

Stosunki prawne, niezgodne z artykułem poprzednim, istniejące w chwili wejścia w życie ustawy niniejszej, podlegają postanowieniom, zawartym w artykułach 9 — 13, o ile nie ulegają przymusowej likwidacji w myśl przepisów obowiązujących o zniesieniu służebności.

Art. 9. Rybołówstwo, należące w chwili wejścia w życie ustawy niniejszej całkowicie lub z jakiemikolwiek ograniczeniami nie do właściciela wody, lecz do innej osoby, należy do niej nadal, podlegając postanowieniom art. 10—12.

Art. 10. Właściciel prawa do rybołówstwa w cudzej wodzie obowiązany jest na żądanie właściciela tej wody pozbyć mu to prawo.

Jeżeli strony nie dojdą do zgody co do ceny, to stanowić ją będzie średni dochód roczny rybołówstwa za ostatnie lat trzy, pomnożony przez dwadzieścia.

Art. 11. Prawo do rybołówstwa w cudzej wodzie, nie wpisane do księgi wieczystej nieruchomości, obejmującej ową wodę, ani też do księgi wodnej, powinno być w ciągu lat pięciu od dnia wejścia w życie ustawy niniejszej zgłoszone do wpisania do księgi wodnej.

Niezgłoszenie w terminie powyższym do wpisania do księgi wodnej oznaczać będzie

zrzeczenie się i wygaśnięcie tego prawa na rzecz właściciela wody.

Art. 12. W razie sporu o istnienie prawa do rybołówstwa w cudzej wodzie, osoba, roszcząca sobie owo prawo, obowiązana będzie jego istnienie udowodnić.

Art. 13. Wszędzie, gdzie wolność wykonywania rybołówstwa w cudzej wodzie, jako rodzaj użytkowania powszechnego, zachowała się do chwili wejścia w życie ustawy niniejszej, zostaje ona z mocy ustawy niniejszej uchylona.

Art. 14. Właściciel rybołówstwa w wodzie, która wyszła z brzegów i zalała grunty cudze, ma prawo do połowu ryb na zalanych gruntach cudzych z wyjątkiem gruntów, zajętych na podwórza, osady, ogrody warzywne, plantacje wiklinowe do celów regulacji wód, sztuczne stawy rybne, urządzenia przemysłowe i z wyjątkiem miejsc, trwale ogrodzonych. Szkody wyrządzone tym połowem, obowiązany jest wynagrodzić właścicielowi gruntu.

Właściciel gruntu zalanego nie ma prawa łowić ryb w rozlanej na jego gruncie wodzie, ani też czynić przeszkód odpływowi wody i powrotowi ryb do zwykłego łożyska wody.

Art. 15. W wypadkach, gdy zalewanie cudzych gruntów, wywoływane przez czynniki przyrody, powtarza się corocznie i trwa zwykle dłużej niż dwa miesiące, rybołówstwo w rozlanej wodzie należy do właściciela gruntu.

Art. 16. Gdy po odpływie wody wezbranej do swego łożyska na gruncie, który uległ zalaniu, pozostaną zamknięte zbiorniki w naturalnych zagłębieniach gruntu lub rowach, pozostałe w takich zbiornikach ryby w ciągu siedmiu dni będzie mógł wyłowić właściciel rybołówstwa, po upływie zaś tego czasu właściciel gruntu.

Art. 17. Granicą między obszarem zalanym, na którym połów należy do jednej osoby, a obszarem zalanym, na którym połów należy do innej osoby jest:

1) dotychczasowa linja graniczna, gdy chodzi o rybołówstwa na tym samym odcinku wody,

2) linja, stanowiąca przedłużenie dotychczasowej granicy aż do końca zalewu, gdy chodzi o rybołówstwa na dwóch stykających się odcinkach tej samej wody,

3) linja najwyższego wzniesienia gruntu, gdy chodzi o rybołówstwa na sąsiadujących różnych wodach.

Art. 18. Prawo własności rybołówstwa zawiera w sobie uprawnienie wstępu na grunt, przylegający do wody, i korzystanie z niego, o ile to jest konieczne do wykonywania czynności rybołówczych.

Uprawnienie to nie rozciąga się na grunt, zajęty na podwórza, osady, ogrody, kultury leśne, kultury wiklinowe do celów regulacji wód, uprawy rolne i trwale całkowicie ogrodzone urządzenia, jako też na brzegi rowów, nawadniających i odwadniających, oraz na miejsca, chronione ze względów przyrodniczo-naukowych.

Kto, korzystając z uprawnienia powyższego, wyrządzi szkodę właścicielowi gruntu, obowiązany będzie ją wynagrodzić.

## Rozzdiał II.

## Urządzenie gospodarstwa rybackiego na wodach otwartych.

Art. 19. Wykonywanie rybołówstwa odbywać się może tylko na takim nieprzerwanym obszarze wody otwartej, który orzeczeniem wojewódzkiej władzy administracji ogólnej uznany został za samowystarczalny pod względem przyrodzonych warunków hodowlanych i dostateczny do prowadzenia samodzielnego gospodarstwa rybackiego.

Obszar taki stanowi obwód rybacki.

Art. 20. Wszystkie przydatne do rybołówstwa wody otwarte będą na obszarze każdego województwa przez wojewódzką władzę administracji ogólnej dzielone na obwody rybackie.

Zmiany w podziale wód otwartych na obwody rybackie wojewódzka władza administracji ogólnej wprowadzać będzie w życie, nie naruszając wykonalności obowiązujących umów o dzierżawę obwodów.

Minister Rolnictwa ustalać będzie dla poszczególnych obszarów Państwa kolejność oraz terminy przeprowadzenia podziału wód otwartych na obwody rybackie, jak również wydawać przepisy dla władz o zasadach i sposobie podziału.

Art. 21. O ile ustawa niniejsza nie stanowi inaczej, obwód rybacki może być użytkowany jedynie przez wypuszczenie go w dzierżawę.

Obwód rybacki może być wypuszczony w dzierżawę tylko niepodzielnie na całym swym obszarze z pełnym zakresem rybackiego użytkowania i tylko jednej osobie na okres co najmniej lat dziesięciu.

Jeżeli zachodzą okoliczności szczególne, wojewódzka władza administracji ogólnej może zezwolić w drodze wyjątku na zawarcie umowy na czas krótszy.

Art. 22. Dzierżawcą obwodu rybackiego może być każda zdolna do działań prawnych osoba fizyczna lub osoba prawna, posiadająca przepisane ustawą niniejszą warunki otrzymania osobistego dowodu rybackiego.

Osoby prawno-publiczne, z wyjątkiem Państwa, są wyłączone od dzierżawienia obwodu rybackiego.

Art. 23. W razie śmierci dzierżawcy umowa o dzierżawę obwodu rybackiego może być na żądanie jednej ze stron rozwiązana za rocznem wypowiedzeniem.

Jeżeli dzierżawca lub po jego śmierci jego spadkobiercy poczynili nakłady, których wyzyskanie z powodu rozwiązania umowy stało się dla nich niemożliwe, spadkobiercom dzierżawcy służy prawo dochodzenia strat na osobach, które z powyższych nakładów korzyść odnoszą w obwodzie rybackim.

Art. 24. Jeżeli wypuszczony w dzierżawę obwód rybacki ulegnie zmianie co do swych granic, albo też stanie się obwodem własnym lub odwrotnie, wojewódzka władza administracji ogólnej może żądać rozwiązania umowy o dzierżawę. Rozwiązanie to następuje z upływem jednego roku od dnia doręczenia tego żądania wypuszczającemu w dzierżawę i dzierżawcy. Dotychczasowemu dzierżawcy służy prawo, przewidziane w ust. 2 artykułu poprzedniego.

Art. 25. W treści umowy o dzierżawę obwodu rybackiego należy umieścić warunek, że dopuszczanie do niedozwolonego zanieczyszczania wód w obwodzie rybackim, lub nieprzedsiębranie przez dzierżawcę określonych w umowie środków do utrwalenia wytwórczości rybnej stanowić będzie dostateczną podstawę dla wojewódzkiej władzy administracji ogólnej do uznania umowy o dzierżawę obwodu rybackiego za rozwiązaną z winy dzierżawcy.

Straty, wynikłe z zaniedbania, które dało podstawę do uznania umowy za rozwiązaną, pokrywa dotychczasowy dzierżawca obwodu rybackiego.

Art. 26. Dzierżawca obwodu rybackiego może obwód wzięty w dzierżawę, poddzierżawić tylko niepodzielnie na całym jego obszarze z pełnym zakresem rybackiego użytkowania na cały pozostały jeszcze czas dzierżawy jedynie za uprzednią zgodą wypuszczającego w dzierżawę.

O ile wypuszczającym obwód w dzierżawę nie jest powiatowa władza administracji ogólnej, umowa o poddzierżawę wymaga dla swej ważności zatwierdzenia tej władzy.

Art. 27. Wzór i zasadnicze warunki umowy o dzierżawę obwodu rybackiego ustalać będzie Minister Rolnictwa.

Art. 28. Osoby prawne mogą wykonywać rybołówstwo w obwodzie rybackim tylko przez powierzenie odpowiedzialnego zarządu gospodarstwem rybackiem jednej osobie fizycznej.

Art. 29. Właściciel lub dzierżawca obwodu rybackiego może udzielać osobom trzecim pozwoleń na sportowy połów ryb wędką. Wojewódzka władza administracji ogólnej oznaczy dla każdego obwodu rybackiego oddzielnie najwyższą dopuszczalną liczbę pozwoleń.

Art. 30. Powiatowa władza administracji ogólnej zawiera umowy o dzierżawę obwodów rybackich, ściąga należne czynsze dzierżawne i dzieli dochód, osiągnięty z dzierżawy obwodu rybackiego, między właścicieli rybołówstw, wcielonych do obwodu rybackiego.

Zaległe czynsze dzierżawne powiatowa władza administracji ogólnej ściąga w trybie postępowania przymusowego w administracji.

Art. 31. Powiatowa władza administracji ogólnej zawiera umowę o dzierżawę obwodu rybackiego z osobą, wybraną na podstawie przetargu ofert pisemnych i oceny jej zalet gospodarczych.

Art. 32. Za dochód z dzierżawy obwodu rybackiego, wypuszczonego w dzierżawę przez powiatową władzę administracji ogólnej, uważa się czynsz dzierżawny po potrąceniu piętnastu od sta na cele ogólnego zagospodarowania rybackiego wód otwartych i obrony rybołówstwa od szkód.

Art. 33. Obliczenie udziału poszczególnych właścicieli rybołówstw, wcielonych do obwodu rybackiego, stosownie do wartości gospodarczej tych rybołówstw uskuteczniają oni sami we wzajemnem porozumieniu. Powiatowa władza administracji ogólnej wyznaczy im stosowny termin do zawarcia i przedstawienia odpowiedniej ugody. Jeżeli w ten sposób obliczenie udziałów nie nastąpi, powiatowa władza administracji ogólnej sama tego obliczenia dokona i wyznaczy stosowny termin do zgłaszania sprzeciwów; w razie zgłoszenia sprzeciwu — odeśle strony do sądu i sumę, podlegającą podziałowi, złoży do rozporządzenia tegoż sądu.

Art. 34. Obszar wody otwartej, odpowiadający wymaganiom, zawartym w art. 19, może być na wniosek właściciela tego obszaru uznany przez wojewódzką władzę administracji ogólnej za obwód rybacki własny, jeśli obejmuje całe jezioro lub rozciąga się na całą szerokość koryta wody płynącej i rybołówstwo na nim należy w pełnym zakresie do właściciela tego obszaru, bez udziału prawa rybołówstwa osób trzecich.

Art. 35. Obszary wód otwartych, odpowiadające wymaganiom artykułu poprzedniego, a należące do osób prawnych o charakterze publicznym, nie mogą być uznane za obwody rybackie własne.

Wyjątek stanowią obszary takich wód, będące własnością Państwa lub instytucyj naukowo-badawczych.

Art. 36. W obwodzie rybackim własnym właściciel obwodu może wykonywać rybołówstwo sam we własnym zarządzie i udzielać w ilości, oznaczonej przez wojewódzką władzę administracji ogólnej, pozwoleń na sportowy połów ryb wędką albo też całe użytkowanie rybackie wypuścić w dzierżawę osobie innej według własnego wyboru.

Art. 37. Umowa o dzierżawę obwodu rybackiego własnego wymaga dla swej ważności zatwierdzenia powiatowej władzy administracji ogólnej.

Zatwierdzenie to ma świadczyć, że umowa zgodna jest z obowiązującem prawem o rybo-

łówstwie, a w szczególności z postanowieniami artykułów poprzednich rozdziału niniejszego.

Art. 38. Wojewódzka władza administracji ogólnej cofnie swoje orzeczenie, uznające obwód rybacki za własny, w wypadkach zmiany warunków gospodarczych lub prawnych, które były podstawą do uznania obwodu za własny.

Art. 39. Jeżeli na obszarze jeziora, odpowiadającym wymaganiom art. 19, rybołówstwo należy do więcej niż do jednej osoby, wówczas właściciele wszystkich praw do rybołówstwa na tem jeziorze mogą utworzyć spółkę rybacką jeziorową, która powstaje z chwilą zatwierdzenia statutu przez wojewódzką władzę administracji ogólnej. Przez zatwierdzenie statutu spółki wojewódzka władza administracji ogólnej równocześnie orzeka o utworzeniu z jeziora obwodu własnego spółki.

Art. 40. Spółka rybacka jeziorowa jest osobą prawną i działa na podstawie statutu, którego wzór ustali Minister Rolnictwa w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Statut spółki rybackiej jeziorowej zawierać ma między innemi:

1) sposób podziału zysków i strat spółki,

2) plan zagospodarowania jeziora,

3) sposób powołania osoby fizycznej, sprawującej odpowiedzialny zarząd gospodarstwa rybackiego w obwodzie własnym spółki w wypadku wykonywania rybołówstwa przez spółkę,

4) wysokość opłaty, należnej od spółki na rzecz ogólnego zagospodarowania rybackiego wód otwartych i obrony rybołówstwa od szkód,

5) odpowiedzialność członków spółki,

6) postępowanie w razie likwidacji spółki.

Art. 41. Każdy obwód rybacki uczestniczy corocznie w kosztach ogólnego zagospodarowania rybackiego wód otwartych i obrony rybołów twa od szkód. Uczestnictwo to wynosi piętnaście od sta rocznego czynszu dzierżawnego.

Od obwodów rybackich, wypuszczanych w dzierżawę przez powiatową władzę administracji ogólnej, kwotę należną potrąca władza ta z czynszu dzierżawnego przed podziałem dochodów z dzierżawy między właścicieli rybołówstw, wcielonych do obwodu rybackiego.

Od obwodów rybackich własnych, wypuszczanych w dzierżawę, kwotę tę wpłaca corocznie właściciel obwodu rybackiego w stosunku piętnaście od sta czynszu dzierżawnego.

Jeżeli obwód rybacki własny nie jest wypuszczony w dzierżawę, wysokość kwoty, należnej od właściciela obwodu, określa powiatowa władza administracji ogólnej jako piętnaście od sta czynszu dzierżawnego, jakiby został osiągnięty, gdyby obwód rybacki był w dzierżawę wypuszczony.

## Rozdział III.

## Ochrona rybołówstwa.

### 1. Nadzór nad wykonywaniem rybołówstwa.

Art. 42. Kto jest uprawniony do wykonywania rybołówstwa w obwodzie rybackim i zamierza je wykonywać, winien uzyskać od właściwej dla tego obwodu powiatowej władzy administracji ogólnej osobisty dowód rybacki, przy wykonywaniu rybołówstwa dowód ten mieć przy sobie i okazywać go na żądanie powołanych do tego osób.

Art. 43. Dzierżawcy obwodu rybackiego i wykonywającemu rybołówstwo właścicielowi obwodu własnego oraz przedstawionemu przez nich zastępcy osobisty dowód rybacki wydaje właściwa powiatowa władza administracji ogólnej jako imienną kartę rybacką z ważnością na okres jednego roku kalendarzowego i na każdy obwód rybacki oddzielnie.

Art. 44. Osobom, nie posiadającym obywatelstwa polskiego, kartę rybacką może wydać jedynie wojewódzka władza administracji ogólnej, która wydanie karty może uzależnić od przedstawienia poręki obywatela polskiego.

Art. 45. Wydania karty rybackiej należy odmówić:

1) osobom, które w ciągu ostatnich lat 10 były karane za popełnienie zbrodni, oraz

2) osobom które w ciągu ostatnich lat 5 były karane z mocy art. 83, 84 i 85 ustawy niniejszej.

Art. 46. Wydania karty rybackiej można odmówić osobom, które w ciągu ostatnich lat 5 były karane za popełnienie pochodzącego z chęci zysku występku lub wykroczenia, albo też z mocy art. 80, 81 i 82 ustawy niniejszej.

Art. 47. Kto zamierza wykonywać sportowy połów ryb wędką, winien uzyskać na to pozwolenie uprawnionego do wykonywania rybołówstwa w obwodzie rybackim.

Pozwolenie może być wydane na okres półroczny, roczny lub trzyletni. Pozwolenie to nabiera ważności po zatwierdzeniu przez właściwą powiatową władzę administracji ogólnej i jest osobistym dowodem rybackim jako karta wędkarska.

Art. 48. Postanowienia art. 44, 45 i 46 mają odpowiednie zastosowanie do zatwierdzania pozwoleń na sportowy połów ryb na wędkę.

Art. 49. Jeżeli po wydaniu osobistego dowodu rybackiego wyjdą najaw okoliczności, wyszczególnione w art. 45, osobisty dowód rybacki należy unieważnić i odebrać, można zaś to uczynić, gdy wyjdą najaw okoliczności, wyszczególnione w art. 46.

Art. 50. Wzory osobistych dowodów rybackich ustala Minister Rolnictwa.

Art. 51. Osoby, otrzymujące osobiste dowody rybackie, obowiązane są przy otrzymaniu osobistego dowodu rybackiego uiszczać opłatę kosztów druku i poza tem składkę na cele ogólnego zagospodarowania rybackiego wód otwartych i obrony rybołówstwa od szkód — w wysokości złotych dziesięć przy otrzymaniu karty rybackiej, przy otrzymaniu zaś karty wędkarskiej półrocznej — złote trzy, rocznej — złotych sześć i trzyletniej — złotych piętnaście.

Przy otrzymywaniu karty wędkarskiej przez tę samą osobę na ten sam okres czasu na większą liczbę obwodów składka uiszczana będzie za jeden obwód w pełnej wysokości, za każdy zaś następny w wysokości 20% składki normalnej.

Art. 52. Wszelki znajdujący się na wodzie otwartej sprzęt rybacki, a mianowicie narzędzia połowu ryb, sadze do ich przechowywania i łodzie rybackie, winien być znakowany w sposób, umożliwiający rozpoznanie właściciela.

Sposób znakowania ustala właściwa wojewódzka władza administracji ogólnej

Art. 53. Kto na wodach otwartych przewozi lub przenosi narzędzia rybackie, winien mieć je opakowane w sposób, wykluczający bezpośrednie ich użycie, chyba, że znajduje się na wodzie, na której jest uprawniony do rybołówstwa, lub bezpośrednio przy tej wodzie.

## 2. Zakazy i ograniczenia połowu ryb.

Art. 54. Minister Rolnictwa może w drodze rozporządzeń wydawać dla obszaru całego Państwa lub jego części przepisy:

1) o całkowitym lub częściowym zakazie połowu gatunków ryb,

2) o ochronnych wymiarach cenniejszych gatunków ryb,

3) o chronie ryb na miejscach i w okresie ich rozmnażania się lub zimowania,

4) o ograniczeniach sposobu i narzędzi połowu oraz czasu jego trwania,

5) o zakazach przewozu, obrotu i użytkowania ryb w związku z ich ochroną.

W rozporządzeniach wydawanych na podstawie postanowień powyższych artykułu niniejszego, Minister Rolnictwa może upoważnić wojewodów do zezwalania na wyjątki do celów naukowych i gospodarczych.

Miejsca, posiadające szczególniejszą wartość dla badań naukowych albo cenne jako zabytki przyrody, Minister Rolnictwa w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może zupełnie lub częściowo wyłączać od rybackiego użytkowania za wynagrodzeniem strat, wynikłych stąd dla właściciela.

Art. 55. Nie wolno usuwać, uszkadzać lub niszczyć ikry w wodach otwartych. Na wyjątki w wypadkach szczególnych, uzasadnionych względami gospodarczemi lub w celach naukowych, może zezwalać wojewódzka władza administracji ogólnej.

Art. 56. Zabrania się używania do łowienia ryb materjałów wybuchowych, trujących lub odurzających oraz narzędzi kaleczących ryby.

Do narzędzi kaleczących nie zalicza się wędki.

Wojewódzka władza administracji ogólnej może zezwalać na wyjątki uzasadnione szczególnemi względami gospodarczemi.

Art. 57. Używanie do połowu ryb urządzeń stałych jest wzbronione. W wypadku, usprawiedliwionym względami gospodarczemi, wojewódzka władza administracji ogólnej może zezwolić na wyjątek pod warunkiem dokonywania określonego w zezwoleniu zarybiania.

Art. 58. Przegradzanie wód otwartych, uniemożliwiające swobodny przypływ ryb, jest wzbronione.

W wypadku usprawiedliwionym względami gospodarczemi, wojewódzka władza administracji ogólnej może na określoną ilość lat pozwolić na ogrodzenie jeziora, stanowiącego obwód rybacki, od innych naturalnych łożysk wody otwartej.

W warunkach pozwolenia należy:

1) oznaczyć rodzaj i gęstość przegrodzenia,

2) nałożyć obowiązek wynagradzania szkód, które wynikają z odgrodzenia dla obwodów sąsiednich,

3) nałożyć określone dokładnie obowiązki co do zagospodarowania odgrodzonego obwodu,

4) oznaczyć dokładny czas, na który pozwolenie zostało wydane.

Wojewódzka władza administracji ogólnej może w pozwoleniu dopuścić takie wyjątki od przepisów ochronnych, jakie ze względów gospodarczych, w związku z nagromadzeniem wody uzna za celowe.

Przed udzieleniem pozwolenia wojewódzka władza administracji ogólnej wysłucha przedstawicieli wszystkich zainteresowanych sąsiednich obwodów rybackich i ustali, czy i jakie szkody obwody te z odgrodzenia odnieść mogą. Nie uważa się za szkodę uniemożliwienia przypływu ryb, wyrosłych w jeziorach, które się odgradza.

Art. 59. Zabrania się połowu ryb na przepustach jazów, śluz, przepławek i t. p. urządzeń oraz w ich pobliżu w odległości, oznaczonej przez właściwą władzę administracji ogólnej.

Na wyjątki może zezwalać wojewódzka władza administracji ogólnej w celach naukowych i gospodarczych.

Art. 60. Miejsca stałego tarła ryb, jak również miejsca rozwoju narybku, wojewódzka władza administracji ogólnej może z urzędu lub na wniosek przedstawicieli zainteresowanych obwodów rybackich uznać za tarliska ochronne. Na tarliskach ochronnych należy ograniczyć lub zupełnie zakazać połowu ryb i wykonywania

czynności szkodliwych dla przebiegu tarła albo rozwoju narybku, jako to: koszenia i usuwania roślin wodnych, wydobywania mułu, ziemi, piasku, żwiru lub kamieni, wpuszczania bydła lub domowego ptactwa.

Osoby, poszkodowane przez utworzenie tarliska ochronnego, będą wynagradzane z funduszu ochrony rybołówstwa. Roszczenia swe winny osoby te zgłaszać wojewódzkiej władzy administracji ogólnej w terminie miesięcznym od dnia doręczenia orzeczenia o uznaniu obszaru wody za tarlisko ochronne. Wysokość wynagrodzenia ustala w każdym poszczególnym wypadku wojewódzka władza administracji ogólnej.

Art. 61. Miejsca leżące na ciągu gromadnego przepływu ryb, wojewódzka władza administracji ogólnej może uznać za obręby ochronne, na których zupełnie lub częściowo zabroni połowu pewnych lub wszystkich gatunków ryb.

Straty, wynikłe stąd dla właścicieli rybołówstwa na takich miejscach, winny być corocznie wynagradzane w wysokości, ustalonej przez wojewódzką władzę administracji ogólnej. Roszczenia wynikłe z tytułu powyższych strat, zgłaszane być winny w terminie i w sposób, przewidziany w art. 60 ust. 2. Pokrywanie tych strat oraz innych kosztów, związanych z utworzeniem i utrzymaniem obrębu ochronnego, dokonywane będzie z funduszu ochrony rybołówstwa.

Art. 62. Na wniosek osoby, uprawnionej do wykonywania rybołówstwa w obwodzie rybackim, powiatowa władza administracji ogólnej może uznać miejsca gromadnego zimowania w obwodzie za zimowisko ochronne, w którem zabroni użytkowania lodu i wydobywania w zimie roślin, pni drzewnych, mułu, ziemi, piasku, żwiru i kamieni.

Art. 63. Sposób oznakowania tarlisk, obrębów i zimowisk ochronnych ustala wojewódzka władza administracji ogólnej.

### 3. Ochrona od szkodliwego użytkowania wody.

Art. 64. Zabrania się zanieczyszczania wód w stopniu szkodliwym dla rybołówstwa.

Władza, udzielająca pozwolenia na zanieczyszczanie wody lub urządzenie i prowadzenie zakładu, zanieczyszczającego wodę, winna w pozwoleniu dokładnie określić stopień, dopuszczalnego zanieczyszczenia.

Na wniosek uprawnionego do wykonywania rybołówstwa wymieniona wyżej władza wydane już pozwolenie uzupełni przez dokładne określenie stopnia dopuszczalnego zanieczyszczenia lub też pozwolenie to zmieni, gdyby dopuszczony stopień zanieczyszczenia okazał się szkodliwy dla rybołówstwa.

Kto zanieczyszcza wody wbrew postanowieniom artykułu niniejszego, ten, niezależnie od odpowiedzialności karnej, obowiązany jest wynagrodzić szkodę, jaką przez to rybołówstwu wyrządza.

Art. 65. Władza, udzielająca pozwolenia na spiętrzenie wody otwartej, winna przed udzieleniem pozwolenia wysłuchać przedstawicieli wszystkich zainteresowanych obwodów rybackich i może w tem pozwoleniu nałożyć na otrzymującego je obowiązek urządzenia i utrzymywania przepławki do swobodnego przepływu ryb, określając zarazem czas obowiązkowego utrzymywania przepławki w stanie otwartym, albo też, gdyby urządzenie przepławki udaremnić miało celowość urządzeń piętrzących wodę— obowiązek określonego w pozwoleniu wyrównywania całości szkód gospodarczych dla rybołówstwa wynikających ze spiętrzenia wody.

Art. 66. Właściciel urządzenia, piętrzącego wodę, istniejącego w chwili wejścia w życie ustawy niniejszej, obowiązany jest nie sprzeciwiać się urządzeniu i utrzymywaniu przepławki przez uprawnionego do wykonywania rybołówstwa, o ile właściwa władza uzna, że istnienie przepławki da się pogodzić z celowością urządzenia piętrzącego wodę. Uprawniony do wykonywania rybołówstwa obowiązany jest wynagradzać właściciela urządzenia, piętrzącego wodę, za szkody, wynikające z urządzenia i utrzymywania przepławki.

Art. 67. Gdyby na urządzenie przepławki stało się konieczne użycie cudzego gruntu, właściciel tego gruntu będzie obowiązany pozwolić na to użycie za słusznem wynagrodzeniem i będzie uprawniony żądać nabycia odeń tego gruntu. Postanowienie to nie stosuje się do gruntu, chronionego ze względów przyrodniczo-naukowych.

Art. 68. Kto jest uprawniony do puszczania nagromadzonej wody, winien uprawnienie swoje wykonywać w taki sposób, aby uprawnionym do wykonywania rybołówstwa na biegu tej wody nie czynić szkód.

Uprawniony do spuszczania wody winien w szczególności powiadomić zawczasu uprawnionych do wykonywania rybołówstwa o początku zamierzonego spuszczenia i czasie jego trwania, przyczem czas i stopień zamierzonego spuszczenia nie powinien być większy, aniżeli tego koniecznie wymaga cel gospodarczy, któremu uprawnienie do spuszczenia wody służy.

Kto, wykonywując uprawnienie do spuszczania nagromadzonej wody w sposób niezgodny z postanowieniami ustępów poprzednich, wyrządza szkodę uprawnionym do wykonywania rybołówstwa, ten, niezależnie od odpowiedzialności karnej, obowiązany jest szkody te wynagrodzić.

Art. 69. Właściwa władza może nakazać właścicielowi zakładu, użytkującego siłę wodną, ustawienie i utrzymywanie swoim kosztem urządzenia, zapobiegającego przedostawaniu się ryb do narzędzi popędu wodnego.

### 4. Obrona od szkodników.

Art. 70. Wykonywujący rybołówstwo w swych obwodach właściciele i jeziorowe spółki rybackie,

jako też dzierżawcy obwodów rybackich, mogą na swój koszt ustanawiać straż rybacką.

Strażnikiem rybackim może być obywatel polski pełnoletni i własnowolny, nie karany za zbrodnie lub pochodzące z chęci zysku występki albo wykroczenia, ani też za przekroczenia, przewidziane w art. 83 pkt. 1, 2, 6, 7 i w art. 84 i 85 ustawy niniejszej, czyniący zadość warunkom, potrzebnym do uzyskania pozwolenia na posiadanie broni.

Art. 71. Strażnik rybacki winien być zatwierdzony i zaprzysiężony przez powiatową władzę administracji ogólnej według przepisanej roty.

Po zaprzysiężeniu strażnik rybacki otrzymuje stosowne zaświadczenie i oznakę, którą winien nosić przy pełnieniu obowiązków.

Rotę przysięgi oraz wzór oznaki ustali rozporządzenie Ministra Rolnictwa wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Jeżeli strażnik rybacki przestanie odpowiadać warunkom, przewidzianym w artykule poprzednim, powiatowa władza administracji ogólnej pozbawi go uprawnień strażnika rybackiego oraz zarządzi odebranie wydanego zaświadczenia i oznaki.

Art. 72. Strażnik rybacki obowiązany jest czuwać nad przestrzeganiem przepisów o ochronie rybołówstwa, zawartych w ustawie niniejszej i w rozporządzeniach, na jej podstawie wydanych, jako też donosić władzy o wszelkich dostrzeżonych naruszeniach.

Strażnik rybacki, pełniąc służbę może:

1) żądać od osoby, spotkanej w obwodzie rybackim z narzędziami rybackiemi lub rybami, okazania osobistego dowodu rybackiego;

2) odbierać za pokwitowaniem: a) narzędzia rybackie i ryby osobie, spotkanej w obwodzie rybackim, a nie posiadającej osobistego dowodu rybackiego; b) zabronione narzędzia rybackie osobie, nawet posiadającej osobisty dowód rybacki;

3) zatrzymywać i przekazywać właściwej władzy: a) osoby, których tożsamości i miejsca zamieszkania nie może ustalić, a które zastał w powierzonym jego pieczy obwodzie rybackim na popełnianiu jednego z przekroczeń, przewidzianych w art. 80 — 85 ustawy niniejszej, jak również znajdujące się przy tych osobach narzędzia rybackie i ryby, b) osoby wraz z narzędziami rybackiemi i rybami, spotkane w obwodzie rybackim, a nie mogące posiadania tych przedmiotów usprawiedliwić.

Strażnik rybacki obowiązany jest odebrane narzędzia rybackie wraz z doniesieniem karnem doręczyć w ciągu 24 godzin najbliższemu posterunkowi policji, ryby zać oddać właścicielowi lub dzierżawcy obwodu.

Art. 73. Uprawniony do wykonywania rybołówstwa w obwodzie rybackim może na wodzie lub bezpośrednio w jej pobliżu zwierzęta szkodliwe dla rybołówstwa zabijać i łowić, z wyłączeniem użycia broni palnej i sposobów nie dozwolonych prawem łowieckiem i zatrzymywać je sobie.

Minister Rolnictwa w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oznaczać będzie na określony czas dla poszczególnych obszarów Państwa gatunki zwierząt, szkodliwych dla rybołówstwa.

### 5. Ochronne związki obwodów rybackich.

Art. 74. 1) Poprawianie rybności wód,

2) zwalczanie zanieczyszczeń wód i chorób ryb,

3) organizowanie rybackiego dozoru gospodarczego,

4) zwalczanie zwierząt szkodliwych dla rybołówstwa,

5) przeciwdziałanie szkodliwemu dla rybołówstwa użytkowaniu wód,

może być na obszarze, obejmującym całe dorzecza lub ich części, poruczone zbiorowemu działaniu obwodów rybackich tego obszaru w ten sposób, że w tym celu z tych obwodów utworzony będzie związek ochronny.

Statut, określający działalność rybackiego związku ochronnego zatwierdza wojewódzka władza administracji ogólnej, która może zarządzić utworzenie związku i nadanie mu statutu nawet bez zgody przedstawicieli obwodów rybackich, włączonych do związku.

Rybacki związek ochrony jest osobą prawną.

Wzór statutu rybackiego związku ochronnego ustali Minister Rolnictwa w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 75. Członkami rybackiego związku ochronnego są obwody rybackie, w których przedstawicielami wobec władz nadzorczych i wobec organu związku są wykonywujący rybołówstwo posiadacze obwodów rybackich własnych (właściciele i spółki rybackie jeziorowe) lub też dzierżawcy obwodów.

Wojewódzka władza administracji ogólnej może do udziału w rybackim związku ochronnym dopuścić właścicieli gospodarstw rybnych w wodach zamkniętych jako członków związku.

Art. 76. Koszty działalności rybackiego związku ochronnego pokrywane są z corocznych wpłat członków, uczestniczących w kosztach odpowiednio do spodziewanych korzyści, których stosunkowa wysokość określona zostanie dla każdego członka w statucie związku.

W tym samym stosunku członkowie związku ponoszą odpowiedzialność za jego zobowiązania.

Według zasady powyższej określa się w statucie również ilość głosów, jaka na zebraniach związku każdemu z członków ma służyć.

Zaległe wpłaty i inne należności mogą być od członków na rzecz związków ściągane w try-

bie postępowania przymusowego w administracji.

Art. 77. Władzą nadzorczą rybackiego związku ochronnego jest właściwa wojewódzka władza administracji ogólnej, która może bezpośredni nadzór nad działalnością rybackiego związku ochronnego przekazać powiatowym władzom administracji ogólnej na obszarach ich działania.

Jeżeli związek zaniedba lub wzbrania się wstawić do budżetu lub zatwierdzić poza budżetem wydatki, przewidziane statutem, lub wydatki, przez właściwą władzę oznaczone, władza nadzorcza może zarządzić wstawienie do budżetu lub pokrycie wydatków poza budżetem i ściągnięcie potrzebnych należności w trybie postępowania przymusowego w administracji.

Jeżeli zarząd związku pomimo wezwań władzy nadzorczej zaniedbuje zakreślone statutem obowiązki, władza nadzorcza może usunąć zarząd związku i na koszt związku powołać do zarządu sprawami związku komisarza.

Art. 78. Na cele, związane z podniesieniem i utrwaleniem rybołówstwa oraz jego obroną od szkód, może rybacki związek ochronny korzystać z zasiłków funduszu ochrony rybołówstwa stosownie do przepisów o tym funduszu.

### 6. Fundusz ochrony rybołówstwa.

Art. 79. Wpływy ze świadczeń obwodów rybackich i ze składek, uiszczonych przy otrzymywaniu osobistych dowodów rybackich na ogólne zagospodarowanie wód otwartych i obronę rybołówstwa od szkód (art. 41 i 51), tworzą fundusz ochrony rybołówstwa.

Zasady i sposób zarządzania funduszem ochrony rybołówstwa ustala Minister Rolnictwa, uwzględniając doradczy udział właściwych czynników społeczno-gospodarczych.

## Rozdział IV.

## Postanowienia Karne.

Art. 80. Grzywną do 50 zł. karany będzie:

1) kto, posiadając osobisty dowód rybacki, nieokaże go na żądanie osoby, powołanej do nadzoru nad rybołówstwem,

2) kto na wodzie utrzymuje sprzęt rybacki, nie oznakowany w sposób, przewidziany w art. 52.

3) kto wbrew postanowieniom art. 53 przewozi lub przenosi narzędzia rybackie nie opakowane.

Art. 81. Grzywną do 100 zł. karany będzie, kto będąc obowiązany do posiadania osobistego dowodu rybackiego, wykonywa rybołówstwo bez uzyskania takiego dowodu.

Art. 82. Grzywną do 200 zł. lub aresztem do czterech tygodni, albo obiema karami łącznie karany będzie:

1) kto, będąc właścicielem gruntu zalanego cudzą wodą, łowi ryby w wodzie, rozlanej na jego gruncie, albo czyni przeszkody odpływowi tej wody i powrotowi ryb do zwykłego łożyska.

2) kto pozwolenia na sportowy połów ryb wędką wydaje ponad dopuszczalną ilość, oznaczoną przez władzę,

3) kto wykonywa połów ryb, nie będąc uprawniony do wykonywania rybołówstwa i nie posiadając warunków do uzyskania osobistego dowodu rybackiego,

4) kto poławia ryby wbrew przepisom, wydanym przez Ministra Rolnictwa o ochronnych wymiarach cenniejszych gatunków ryb (art. 54 pkt. 2).

Art. 83. Grzywną do 500 zł. lub aresztem do sześciu tygodni, albo obiema karami łącznie karany będzie:

1) kto poławia ryby wbrew przepisom, wydanym przez Ministra Rolnictwa o ochronie ryb w miejscach i w okresie ich rozmnażania się lub zimowania (art. 54 pkt. 3),

2) kto do połowu ryb używa narzędzi kaleczących ryby,

3) kto na tarlisku ochronnem wykonywa czynności szkodliwe dla przebiegu tarła albo rozwoju narybku, jako to: kosi i usuwa rośliny wodne, wydobywa muł, ziemię, piasek, żwir lub kamienie, albo wpuszcza na tarlisko ochronne bydło lub domowe ptactwo wodne,

4) kto na zimowisku ochronnem użytkuje lód lub wydobywa w zimie rośliny, pnie drzewne, muł, ziemię, piasek, żwir lub kamienie,

5) kto przepławkę zamyka w czasie obowiązkowego utrzymywania jej w stanie otwartym,

6) kto wykracza przeciw przepisom, wydanym przez Ministra Rolnictwa o zakazach przewozu, obrotu i użytkowania ryb w związku z ich ochroną (art. 54 pkt. 5),

7) kto wykroczenie, przewidziane w pkt. 3 art. 82, popełnia zawodowo.

Art. 84. Grzywną do 1.000 zł oraz aresztem do dwóch miesięcy karany będzie:

1) kto poławia ryby wbrew przepisom wydanym przez Ministra Rolnictwa o ograniczeniach sposobu i narzędzi połowu oraz jego trwania (art. 54 pkt. 4).

2) kto wbrew postanowieniom art. 55 usuwa, uszkadza lub niszczy ikrę ryb w wodach otwartych,

3) kto wbrew postanowieniom art. 59 poławia ryby na przepustach jazów, śluz, przepławek i t. p. urządzeń oraz w ich pobliżu w odległości mniejszej od oznaczonej przez właściwą władzę administracji ogólnej,

4) kto wbrew postanowieniom art. 57 używa do połowu ryb urządzeń stałych,

5) kto wbrew postanowieniom art. 58 przegradza wody otwarte w sposób, uniemożliwiający swobodny przepływ ryb,

6) kto zanieczyszcza wody w stopniu szkodliwym dla rybołówstwa,

7) kto wbrew postanowieniom art. 68 spuszcza nagromadzoną wodę.

Art. 85. Grzywną do 3.000 zł. i karą aresztu do trzech miesięcy karany będzie:

1) kto przekracza przepisy, wydane przez Ministra Rolnictwa o ochronie gatunków ryb, zagrożonych zanikiem (art. 54 pkt. 1),

2) kto do łowienia ryb używa materjałów wybuchowych, trujących lub odurzających,

3) kto poławia ryby na tarliskach ochronnych lub w obrębach ochronnych.

Art. 86. Wraz z orzeczeniem o karze: a) za czyny, przewidziane w art. 80 pkt. 2 lub 3, można orzec konfiskatę nie oznakowanego sprzętu rybackiego lub nie opakowanych narzędzi rybackich, b) za czyny, przewidziane w art. 82 pkt. 3 lub 4, w art. 83 ptk. 1, 2 lub 7, w art 84 pkt. 1, 2 lub 3 oraz w art. 85, należy orzec konfiskatę narzędzi rybackich, użytych przy popełnianiu czynu, c) za czyn, przewidziany w art. 83 pkt. 6, należy orzec konfiskatę ryb.

Przedmioty powyższe podlegają konfiskacie niezależnie od tego, czy są własnością skazanego lub innej osoby.

Zakazane narzędzia łowu winny być zniszczone.

Art. 87. Orzecznictwo w sprawach o naruszenie postanowień ustawy niniejszej należy do powiatowej władzy administracji ogólnej.

## Rozdział V.

## Postanowienia przejściowe i końcowe.

Art. 88 Wody, uznane w myśl § 3 ustawy rybackiej z dnia 11 maja 1916 r. (Zb. ust. prusk. str. 55) za zamknięte, uważa się na czas w uznaniu ich za zamknięte oznaczony, za wody otwarte odgrodzone, w rozumieniu art. 58 ustawy niniejszej.

Przy podziale wód powyższych na obwody rybackie w wykonaniu ustawy niniejszej przed upływem czasu, wskazanego w ustępie poprzednim, czas ten dla wody odgrodzonej, nie uznanej za obwód rybacki, kończy się z chwilą wprowadzenia w życie podziału na obwody.

Wojewódzka władza administracji ogólnej może dla każdej wymienionej w ustępie 1 wody odgrodzonej określić odpowiadający art. 58 pkt. 3 ust. 3 ustawy niniejszej warunek pod którym postanowienie ustępu 1 artykułu niniejszego będzie miało do tej wody zastosowanie, jak również dopuścić na podstawie ust. 4 art. 58 określone wyjątki od przepisów ochronnych.

Art. 89. Prawo rybołówstwa postanowieniem § 5 ustawy o rybołówstwie z dnia 31 października 1887 r. (Dz. u. kr. Nr. 37 z r. 1890) przyznane gminie, względnie właścicielowi obszaru dworskiego, zostaje z chwilą wejścia w życie ustawy niniejszej utrzymane o tyle, o ile uprawniony jest właścicielem odpowiedniej wody.

Art. 90. Istniejące w chwili wejścia w życie ustawy niniejszej obwody lub rewiry rybackie, utworzone na podstawie ustaw dotychczasowych, utrzymuje się jako obwody rybackie w rozumieniu ustawy niniejszej.

Art. 91. Utworzone w myśl ustawy rybackiej z dnia 11 maja 1916 r. (Zb. ust. prusk. str. 55) spółki rybackie gospodarcze, jako też spółki rybackie ochronne działają nadal na podstawie statutów dotychczasowych. Rozwiązanie i likwidacja tych spółek następuje przez zarządzenie wojewódzkiej władzy administracji ogólnej z zastosowaniem odpowiedniem postępowania według przepisów ustawy wodnej, dotyczących rozwiązania i likwidacji spółek wodnych.

Spółki rybackie gospodarcze ulegną rozwiązaniu i likwidacji z chwilą wprowadzenia w życie na obszarze działania tych spółek podziału wód otwartych na obwody rybackie w myśl ustawy niniejszej.

Art. 92. Na obszarach, nie objętych podziałem na obwody rybackie, uprawnieni do rybołówstwa lub ich dzierżawcy mogą do czasu wprowadzenia obwodów rybackich sami albo przez swoich rybaków wykonywać rybołówstwo z zachowaniem przepisów ustawy niniejszej o ochronie rybołówstwa.

Art. 93. Umowy o dzierżawę rybołówstwa na obszarach, nie objętych podziałem na obwody rybackie. są ważne w tych częściach, które nie są sprzeczne z postanowieniami ustawy niniejszej o ochronie rybołówstwa. Jeżeli przed upływem czasu wygaśnięcia tych umów zostanie zarządzony podział na obwody rybackie w myśl ustawy niniejszej, wygaśnięcie każdej z tych umów nastąpi z chwilą utworzenia odpowiedniego obwodu rybackiego. W wypadku utworzenia z obszaru, objętego umową dzierżawną, obwodu rybackiego własnego, umowa ta może być przez wojewódzką władzę administracji ogólnej pozostawiona w mocy do upływu czasu, na który zawarta została

Art. 94. Osoby, uprawnione do wykonywania rybołówstwa w obwodach rybackich uznanych w art. 90, winny posiadać karty rybackie lub karty wędkarskie, przewidziane w ustawie niniejszej.

Do czasu wprowadzenia obwodów rybackich na obszarze województw poznańskiego i pomorskiego utrzymuje się obowiązek posiadania kart rybackich według zasad dotychczasowych.

Na obszarze województw, w których obowiązek posiadania kart rybackich przez dotychczasowe przepisy ustawowe wprowadzony nie był do czasu utworzenia obwodów rybackich, wprowadza się dla osób, uprawnionych do wykonywania rybołówstwa na wodach państwowych i granicznych, obowiązek posiadania tymczasowych kart rybackich lub tymczasowych kart wędkarskich. Karty te na rok kalendarzowy

wydawać będą właściwe powiatowe władze administracji ogólnej według wzoru, ustalonego przez Ministra Rolnictwa. Karty te wydawane będą za opłatą kosztów.

Wymienione w ust. 2 i 3 artykułu niniejszego karty rybackie i wędkarskie są osobistemi dowodami rybackiemi, do których uzyskania potrzebne są warunki, przewidziane w art. 45 i 46, i które objęte są postanowieniami karnemi art. 80 pkt. 1 i art. 81.

Art. 95. Postanowienia ochronne rozporządzeń, wydanych na podstawie ustaw dotychczasowych, zachowują aż do czasu wydania odpowiednich rozporządzeń nowych na podstawie ustawy niniejszej moc obowiązującą w częściach niesprzecznych z ustawą niniejszą.

Tarliska ochronne, obwody ochronne i przepławki, istniejące w chwili wejścia w życie ustawy niniejszej, utrzymuje się odpowiednio jako tarliska ochronne, obręby ochronne i przepławki w rozumieniu ustawy niniejszej.

Art. 96. Stałe urządzenia do połowu ryb, istniejące prawnie w chwili wejścia w życie ustawy niniejszej, utrzymuje się do czasu wydania przez właściwą wojewódzką władzę administracji ogólnej zarządzeń w myśl art. 57.

Art. 97. Pozostałości z wpływów, uzyskanych na podstawie ustawy z dnia 31 października 1887 r. (Dz. u. kr. Nr. 37 z 1890 r.), jako też nie ściągnięte należności z tego tytułu (§ 27 ust. 2 powołanej ustawy) przechodzą do funduszu ochrony rybołówstwa według swego stanu na dzień wejścia w życie ustawy niniejszej.

Art 98. Nadzór nad przestrzeganiem przepisów ustawy niniejszej i rozporządzeń, na jej podstawie wydanych, należy do Ministra Rolnictwa, na obszarze województwa — do wojewódzkiej władzy administracji ogólnej i na obszarze powiatu — do powiatowej władzy administracji ogólnej.

Art. 99. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Rolnictwa w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Art. 100 Ustawa niniejsza wchodzi w życie na całym obszarze Rzeczypospolitej, z wyjątkiem województwa śląskiego, w miesiąc po jej ogłoszeniu.

Z dniem powyższym tracą moc obowiązującą wszystkie przepisy w przedmiotach, objętych ustawą niniejszą, a między innemi:

Uchwała Komitetu do spraw Królestwa Polskiego z dnia 8/20 lutego 1880 r. (Zb. Pr. i Rozp. Nr. 28/1880, poz. 365);

art. 486—497 ustawy o gospodarstwie wiejskiem (Zb. Praw. ces. ros. Tom. XII cz. 2);

art. 246 i art. 623 kodeksu karnego z 1903 r. o ile dotyczą rybołówstwa;

ustawa z dnia 25 kwietnia 1885 r., urządzająca rybołówstwo na wodach śródkrajowych (austr. Dz. Ust. P. Nr. 58);

ustawa o rybołówstwie z dnia 31 października 1887 r. (Dz. u. kr. Nr. 37 z 1890 r.);

ustawa rybacka z dnia 11 maja 1916 r. (Zb. ust. prusk. str. 55), o ile nie dotyczy rybołówstwa morskiego;

§ 296, § 370 pkt. 4 kodeksu karnego z 1871 r.

---

**Poz. 358. Ustawa z dnia 17 marca 1932 r. o składkach na rzecz Kościoła Katolickiego.**

Art. 1. Dla pokrycia wydatków na potrzeby kościelne parafji służyć mogą jako środek pomocniczy składki, przewidziane w ustawie niniejszej.

Art. 2. Składki są: a) zwyczajne i b) nadzwyczajne i mogą być wymierzane i pobierane niezależnie jedna od drugiej.

Art. 3. Do opłacania składek zwyczajnych są obowiązani:

a) katolicy tego samego obrządku, zamieszkali w obrębie parafji, o ile opłacają przynajmniej jeden z podatków, wyszczególnionych w art. 4 pkt. 1;

b) katolicy tego samego obrządku bez względu na ich miejsce zamieszkania, o ile posiadają w okręgu parafji nieruchomość albo przedsiębiorstwo przemysłowe, lub handlowe, względnie wykonywają zajęcie przemysłowe i opłacają z tego tytułu przynajmniej jeden z podatków, wyszczególnionych w art. 4 pkt. 2.

Art. 4. Podstawę obliczenia składek zwyczajnych w okręgu parafji stanowią:

1) Dla osób, wymienionych w art. 3 lit. a):

a) państwowy podatek dochodowy oraz

b) państwowe podatki: gruntowy bez oddzielnego dodatku i degresji; podatek od nieruchomości w gminach miejskich i niektórych budynków w gminach wiejskich, oraz przemysłowy pobierany w formie świadectw przemysłowych.

2) Dla osób wymienionych w art. 3 lit. b), państwowe podatki: gruntowy bez oddzielnego dodatku i degresji i podatek od nieruchomości w gminach miejskich i niektórych budynków w gminach wiejskich, oraz przemysłowy, pobierany w formie świadectw przemysłowych, — przypadające od położonych w parafji gruntów i nieruchomości budynkowych, albo też od wykonywania w parafji przedsiębiorstw lub zajęć przemysłowych.

Podstawę obliczenia stanowi wymiar wyżej wspomnianych podatków za rok, poprzedzający rok poboru składek kościelnych.

Podatek dochodowy, wymierzony od dochodu z uposażeń służbowych, emerytur i zaopatrzeń osób, należących do parafij wojsko-

wych, nie stanowi podstawy obliczenia składek kościelnych na rzecz parafij niewojskowych.

Art. 5. Składka zwyczajna winna być oznaczona w formie procentowego dodatku do podstawy obliczenia.

Wszelkie zwolnienia od podatków, wyszczególnionych w art. 4, przysługujące bądź pewnym osobom, bądź pewnym przedmiotom z mocy ustaw podatkowych, jak również zmiany w wymiarze podatków, stanowiących podstawę obliczenia składek, mają analogiczne zastosowanie do tych składek.

Art. 6. Dla uchwalenia składek zwyczajnych zgromadzenie parafjalne, składające się z osób, opłacających w parafji składki w myśl art. 3, wybiera przedstawicielstwo w ilości od 6 do 15 członków oraz tyluż zastępców z tem, że parafje, liczące do 1000 parafjan, wybierają 6 członków, parafje od 1000 do 5000 parafjan — członków 12, a parafje ponad 5000 wybierają 15 członków.

W parafjach, mających patrona, zobowiązanego do szczegółowych świadczeń wobec kościoła, liczba członków przedstawicielstwa zwiększa się o osobę patrona lub jego zastępcę. Patron lub jego zastępca muszą odpowiadać warunkom art. 13 niniejszej ustawy.

Do przedstawicielstwa należy miejscowy proboszcz lub jego urzędowy zastępca.

Przedstawicielstwo wybiera ze swego grona przewodniczącego, jego zastępcę, sekretarza i skarbnika.

Regulamin wyboru przedstawicielstwa określa rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Zgromadzenie parafjalne zwołuje na wniosek miejscowej rady parafjalnej, utworzonej zgodnie z prawem kanonicznem, miejscowy duszpasterz, który z urzędu na tem zgromadzeniu przewodniczy.

O terminie zgromadzenia parafjalnego duszpasterz obwieszcza z podaniem porządku dziennego zgromadzenia na dwa tygodnie przed terminem zapomocą dwukrotnego ogłoszenia podczas nabożeństwa głównego w niedzielę lub w dni świąteczne z ambony, zapomocą wywieszenia zawiadomienia na drzwiach kościelnych, oraz ewentualnie zapomocą dwukrotnego w odstępach tygodniowych ogłoszenia w miejscowem czasopiśmie.

Art. 7. Zwyczajne składki nie mogą przewyższać rocznie 5% podstawy obliczenia, mogą być uchwalane na okresy nie dłuższe niż 5 lat i przeznaczone są na zasilenie funduszów, któremi rozporządza rada parafjalna.

Nałożenie składki zwyczajnej wyższej od przewidzianej w poprzednim ustępie może mieć miejsce w wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, i w razie stwierdzenia konieczności, wymaga zatwierdzenia, na wniosek Ordynarjusza, wojewódzkiej władzy administracji ogólnej w porozumieniu z izbą skarbową.

Rada parafjalna zawiadamia pisemnie każdą z osób, wymienionych w art. 3, o wysokości składki i o terminie jej płatności, oraz przeprowadza pobranie składki.

Nie uiszczone w terminie składki ściągają przymusowo na wniosek rady parafjalnej zarządy gmin w trybie, przewidzianym w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu przymusowem w administracji (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 342).

Art. 8. Składkami zwyczajnemi zarządza rada parafjalna.

Art. 9. Do składek nadzwyczajnych stosują się analogiczne postanowienia art. 3, 4 i 5 z tem, że składki te użyte być mogą tylko na wydatki, związane z budową, przebudową i konserwacją świątyń oraz innych budynków kościelnych, jak również na wydatki, związane z założeniem, urządzeniem i rozszerzeniem cmentarzy grzebalnych, gdy zwyczajne, przeznaczone dla tych celów, dochody kościelne okażą się nie wystarczające.

Składkę nadzwyczajną uchwala przedstawicielstwo, powołane zgodnie z art. 6 ustawy niniejszej.

Składki nadzwyczajne mogą być tylko jednorazowe, przyczem pobranie ich może być rozłożone na szereg lat.

Od obowiązku uiszczenia składki nadzwyczajnej zwolniony jest patron oraz inne osoby, obowiązane z mocy szczególnych przepisów do specjalnych stałych świadczeń na rzecz parafji, o ile udział patronacki lub roczna wartość tych świadczeń przewyższa kwotę składki, przypadającej w danym roku od wspomnianych osób; w przeciwnym razie osoby te obowiązane są do uiszczenia nadwyżki.

Udział patronacki wynosi ustaloną przez przepisy prawne część składki nadzwyczajnej.

Art. 10. Rada parafjalna, przedkładając przedstawicielstwu wniosek o uchwalenie składki nadzwyczajnej, obowiązana jest:

a) przedstawić umotywowaną potrzebę wydatków i cele, na które ma być użyta składka,

b) określić na podstawie przedstawionego kosztorysu wysokość projektowanej składki i ilości lat, w ciągu których składka ma być pobrana.

Art. 11. Do wykonania uchwały przedstawicielstwa o nałożeniu składki nadzwyczajnej powołany jest komitet wykonawczy.

Komitet wykonawczy składa się nie mniej niż z 3 i nie więcej niż z 6 członków, tyluż zastępców oraz z miejscowego duszpasterza.

1/3 członków komitetu mianuje właściwy Ordynarjusz, 2/3 członków wybiera przedstawicielstwo ze swego grona na okres trwania uchwalonych prac. Członkowie komitetu wykonawczego wybierają ze swego grona przewodniczącego, jego zastępcę skarbnika i sekretarza.

Komitet wykonawczy układa budżet i plan robót, które mają być wykonane i których koszty mają być pokryte z uchwalonej składki nadzwyczajnej. Komitet wykonawczy przedstawia projekt budżetu i plan robót Ordynarjuszowi, który zwraca się do właściwych władz państwowych o ich zatwierdzenie i czuwa nad ich wykonaniem.

Przewidziane roboty komitet wykonawczy może przeprowadzić we własnym zarządzie lub zlecić ich wykonanie osobie trzeciej.

Komitet wykonawczy jest upoważniony do uskuteczniania wydatków jedynie na te cele, które zostały uchwalone przez przedstawicielstwo oraz do zarządzania jedynie temi sumami, które wpływają ze składki nadzwyczajnej, jako też ewentualnie przekazanemi przez radę parafjalną na te cele.

Za zezwoleniem izby skarbowej w porozumieniu z wojewódzką władzą administracji ogólnej, wydanem na wniosek właściwego Ordynarjusza, komitet wykonawczy może w wyjątkowych wypadkach zaciągać pożyczki do wysokości 3/4 uchwalonej składki nadzwyczajnej.

Działalność komitetu wykonawczego powinna być zgodna z ust. 2 i 3 art. XIV Konkordatu pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzecząpospolitą Polską, podpisanego w Rzymie dnia 10 lutego 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 501), oraz wskazówkami prawa kanonicznego co do przepisów liturgicznych i sztuki kościelnej.

Art. 12. Przedstawicielstwo wybierane jest przez równe, tajne i bezpośrednie głosowanie. Prawo wybierania zależne jest od następujących warunków.

a) obywatelstwo polskie,

b) przynależność do Kościoła Katolickiego danego obrządku,

c) 24 lat ukończonych,

d) opłacanie podatków w myśl art. 3.

Na czas postępowania upadłościowego, utraty praw obywatelskich, ubezwłasnowolnienia i kary więziennej prawo wybierania ulega zawieszeniu.

Przy wyborach rozstrzyga zwykła większość głosów; w razie równości głosów rozstrzyga los, który z kandydatów jest wybrany.

Art. 13. Członkiem przedstawicielstwa i komitetu wykonawczego tak z nominacji jak z wyboru może być każda osoba, posiadająca prawo wybierania, ukończonych 30 lat i korzystająca w pełni z praw cywilnych.

Prawo wybieralności nie przysługuje osobie, znanej z bezrządu co do majątku lub ze złych obyczajów.

Mandat członka, względnie jego zastępcy, wygasa w razie utraty jednego z warunków, wymienionych w ust. 1.

Art. 14. Do kompetencji przedstawicielstwa w sprawie nałożenia składki nadzwyczajnej należy:

a) uchwalanie zgodnie z art. 9 ust. 1 celów lub robót, na które składka nadzwyczajna ma być pobrana;

b) uchwalanie wysokości składki nadzwyczajnej:

c) określanie ilości lat, w ciągu których składka ma być pobrana;

d) wybór 2/3 komitetu wykonawczego.

Uchwały przedstawicielstwa umieszczane być winny w protokóle, który po podpisaniu przez przewodniczącego i sekretarza przekazuje się komitetowi wykonawczemu.

Art. 15. Składka nadzwyczajna może być pobrana w ratach rocznych.

Uchwały przedstawicielstwa i komitetu wykonawczego o składce nadzwyczajnej wymagają zatwierdzenia, na wniosek Ordynarjusza, wojewódzkiej władzy administracji ogólnej w porozumieniu z izbą skarbową.

Nowa składka może być nałożona po spłaceniu składki poprzedniej.

Składkę nadzwyczajną pobiera komitet wykonawczy, który zawiadamia pisemnie każdą z osób, wymienionych w art. 3, o wysokości składki i o terminie jej płatności oraz przeprowadza pobranie składki. Nie uiszczone w terminie składki ściągają przymusowo na wniosek komitetu wykonawczego zarządy gmin w trybie, przewidzianym w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu przymusowem w administracji (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 342).

Art. 16. Postępowanie szczegółowe przy układaniu spisu członków zgromadzenia parafjalnego przy wymiarze i poborze składek, przy zatwierdzaniu uchwał w sprawie nałożenia składki nadzwyczajnej, przy ustalaniu planu robót i wydatków oraz właściwość władz państwowych określa rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrami Skarbu i Spraw Wewnętrznych. Zasady tego rozporządzenia będą uzgodnione z właściwą władzą duchowną.

Art. 17. Ustawa niniejsza uchyla wszystkie dotychczasowe przepisy, dotyczące pobierania podatków, względnie składek kościelnych, z wyjątkiem przepisów, określających wymiar udziału patrona (datku patronackiego), które do czasu nowego układu, przewidzianego w art. XXI Konkordatu pozostają w mocy.

Sprawy, wszczęte na podstawie uchwał reprezentancyj gminnych i dozorów kościelnych w województwach poznańskiem, pomorskiem oraz na podstawie uchwał konkurencyjnych w województwach krakowskiem, lwowskiem, tarnopolskiem i stanisławowskiem powinny być zakończone w ciągu jednego roku od chwili wejścia w życie ustawy niniejszej zgodnie z przepisami prawnemi, które obowiązywały w tych województwach przed wejściem w życie ustawy niniejszej.

Sprawy, nie zakończone w tym czasie, będą powierzone komitetom wykonawczym, przewidzianym w ustawie niniejszej.

Art. 18. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych i Skarbu.

Art. 19. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1934 r. i obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem województwa śląskiego.

---

**Poz. 359. Ustawa z dnia 17 marca 1932 r. o chowaniu zmarłych i stwierdzaniu przyczyny zgonu.**

Art. 1. 1) Ciała osób zmarłych, z wyjątkiem zmarłych na choroby zakaźne nie mogą być chowane przed upływem 24 godzin od chwili zgonu.

2) Najpóźniej po upływie 72 godzin od chwili zgonu zwłoki powinny być usunięte z mieszkania celem pochowania lub w razie odroczenia terminu pochowania celem złożenia w domu przedpogrzebowym lub kostnicy do czasu pochowania.

3) Zwłoki osób, zmarłych na choroby zakaźne, których wykaz ustala Minister Spraw Wewnętrznych, powinny być natychmiast po stwierdzeniu zgonu usunięte z mieszkania i pochowane w ciągu 24 godzin od chwili zgonu na najbliższym cmentarzu.

4) Wyjątki od terminów, w pkt. 2) i 3) oznaczonych, mogą być czynione jedynie po utrwaleniu zwłok za zezwoleniem powiatowej władzy administracji ogólnej.

5) Od chwili zgonu, aż do pochowania zwłoki powinny być przechowywane w taki sposób, aby nie mogły wywierać szkodliwego wpływu na otoczenie.

Art. 2. 1) Prawo pochowania zwłok ludzkich ma najbliższa pozostała rodzina osoby zmarłej, a mianowicie: a) pozostały małżonek (ka), o ile nie jest w separacji, b) krewni zstępni, c) krewni wstępni, d) krewni boczni do 4-go stopnia pokrewieństwa, e) powinowaci w linji prostej do 1-go stopnia. Prawo pochowania osób wojskowych, zmarłych w czynnej służbie wojskowej w stanie spoczynku i uczestników powstań narodowych, mają także właściwe władze wojskowe w myśl przepisów wojskowych. Prawo chowania osób duchownych wyznań, uznanych przez Państwo, przysługuje również właściwej władzy duchownej.

2) Powiatowe władze administracji ogólnej mogą przekazywać zakładom uniwersyteckim do celów naukowych zwłoki, nie pochowane przez rodzinę w rozumieniu ust. 1. Zaskarżenie decyzji władz administracyjnych nie wstrzymuje jej wykonania.

3) Zwłoki nie pochowane, względnie nie przekazane uniwersyteckim zakładom w myśl ust. 1 i 2, winny być pochowane przez gminę miejsca zgonu, o ile nikt inny nie weźmie tego obowiązku na siebie.

4) Obowiązek pochowania zwłok, określony w niniejszym artykule, nie wyklucza żądania zwrotu kosztów na podstawie innych ustaw.

5) Szczegółowe przepisy w zakresie, unormowanym w ust. 1 — 3, wydaje w drodze rozporządzenia Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 3. 1) Zgon i jego przyczyny winny być ustalone przez lekarza, leczącego chorego w ostatniej chorobie.

2) W razie niemożności dopełnienia przepisów pkt, 1), stwierdzenie zgonu i jego przyczyny winno nastąpić w drodze oględzin, dokonywanych przez lekarza urzędowego danej gminy lub w razie jego braku przez inną osobę, powołaną do tych czynności przez władze gminne, przyczem koszty tych oględzin i wystawionego świadectwa nie mogą obciążać rodziny zmarłego.

3) Sposób wykonywania oględzin oraz kwalifikacje osób, które w braku lekarzy mogą być powoływane do wykonywania oględzin, określa rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych.

4) Osoby, wymienione w ust 1 i 2, stwierdzają zgon i jego przyczyny w sporządzonych w tym celu kartach zgonu. Karty zgonu winny być wypełnione w dwóch dla każdego przypadku zgonu egzemplarzach według formularzy, których treść oraz sposób wypełnienia określa Minister Spraw Wewnętrznych.

5) Jeden z egzemplarzy karty zgonu ma służyć dla celów pochowania zwłok, drugi zaś dla celów statystycznych.

6) Pochowanie zwłok, bądź przekazanie ich władzom uniwersyteckim bez uprzedniego stwierdzenia zgonu i jego przyczyny w karcie zgonu w myśl przepisów niniejszej ustawy jest wzbronione.

7) Lekarze, stwierdzający zgon i jego przyczyny, obowiązani są udzielać powiatowej władzy administracji ogólnej na jej żądanie dla celów statystycznych wyjaśnień, odnoszących się do faktu zgonu i jego przyczyny. O ile zmarły pozostawał podczas ostatniej choroby pod opieką lekarską, wyjaśnienia winny również dotyczyć przebiegu tej choroby. Wyjaśnienia te stanowią tajemnicę urzędową i mogą być zużytkowane tylko dla celów statystycznych oraz w postępowaniu sądowem.

8) Opłaty pocztowe, związane z korespondencją lekarzy, udzielających wzmiankowanych wyjaśnień, pokrywane będą z budżetu państwowego.

9) Zarówno lekarz, jak i inna osoba, powołana do wykonywania oględzin zwłok (ust. 1

i 2), jeżeli przy dokonaniu tej czynności powezmą pewność lub uzasadnione podejrzenie, że przyczyną zgonu była choroba zakaźna, podlegająca obowiązkowemu zgłoszeniu, lub przestępstwo, powinni zawiadomić o tem natychmiast w pierwszym przypadku najbliższą władzę gminną, w drugim zaś — właściwą sądową lub prokuratorską, albo najbliższy posterunek policji państwowej.

10) Zabrania się chowania bez zezwolenia władzy sądowej zwłok ludzkich, co do których istnieje pewność lub zachodzi uzasadnione podejrzenie, że przyczyną zgonu było przestępstwo. Jeśli postępowanie karne zostało wszczęte, pochowanie jest dopuszczalne tylko za zezwoleniem władzy sądowej.

Art. 4. 1) Zwłoki ludzkie mogą być pochowane przez złożenie w dołach ziemnych, w grobach murowanych lub katakumbach kościelnych lub cmentarnych (5, 6, 7, 9 i 10) i zatopienie w morzu (art. 13).

2) Przenoszenie lub przewożenie zwłok w otwartych trumnach jest wzbronione.

3) Doły ziemne i groby murowane, przeznaczone do składania zwłok i szczątków ludzkich, mogą się znajdować tylko na cmentarzach, katakumby na cmentarzach lub pod kościołami.

4) Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych, wydane w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświęcenia Publicznego, określa wyjątki od zasad, ustalonych w niniejszym artykule, oraz ustala szczegółowy sposób stosowania postanowień niniejszej ustawy do tych wyjątków.

Art. 5. 1) Cmentarze powinny znajdować się na odgrodzonym terenie, odpowiednim pod względem sanitarnym.

2) Na każdym cmentarzu ma być dom przedpogrzebowy lub kostnica, które służą:

a) do składania ciał osób zmarłych do czasu pochowania ich,

b) do wykonywania obrzędów rytualnych,

c) do wykonywania oględzin sądowo-lekarskich i sanitarno-policyjnych zwłok ludzkich.

3) Domy przedpogrzebowe lub kostnice mają być założone na wszystkich cmentarzach w przeciągu lat pięciu od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy.

4) Szczegółowe przepisy określa rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych, wydane w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 6. 1) Zakładanie, rozszerzanie i zamykanie cmentarzy, jako też ich utrzymywanie i zarządzanie niemi jest prawem i obowiązkiem gminy, bądź utworzonego w tym celu związku gmin, o ile obowiązek ten dla jednej gminy jest zbyt uciążliwy lub utrudniony. O zakładaniu, rozszerzaniu i zamykaniu cmentarzy przez związki gmin decydują powiatowe władze administracji ogólnej po wysłuchaniu opinji wydziału powiatowego.

2) Uprawnienia, wymienione w ust. 1, przysługują w ramach obowiązujących przepisów również uznanym przez Państwo związkom religijnym i innym wyznaniowym osobom prawnym i instytucjom wojskowym. Prawa Kościoła Katolickiego do zakładania, rozszerzania, zamykania, jako też zarządzania i utrzymywania swych cmentarzy określa art. XVII Konkordatu, zawartego ze Stolicą Apostolską w dniu 10 lutego 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 50).

3) Za korzystanie z cmentarzy i urządzeń cmentarnych mogą być przez związki religijne i inne osoby prawne, do których cmentarze należą, pobierane opłaty na cele, określone w ust. 1. Na cmentarzach gminnych opłaty te podlegają zatwierdzeniu władzy, sprawującej nadzór nad gminami w sprawach finansowych. Wszelkie wydatki gmin, związane z wykonaniem obowiązków, wynikających z niniejszej ustawy, a nie pokryte z wyżej wspomnianych opłat, pokrywają gminy w sposób, przewidziany dla innych wydatków gminnych. W przypadku braku odpowiednich funduszów na założenie cmentarza gminnego wojewoda, z którym w tym względzie współdziała z głosem stanowczym wydział wojewódzki, może odroczyć termin wykonania tego obowiązku na okres, który uzna za konieczny. Opłaty, pobierane na cmentarzach związków i osób prawnych, wymienionych w ust. 2, wyznaczają właściwe naczelne organa tych związków lub osób. Opłaty te podlegają zatwierdzeniu przez wojewódzką władzę administracji ogólnej, o ile są wyższe od opłat, ustalonych dla najbliższego cmentarza gminnego, lub o ile inne przepisy prawne nie normują tej sprawy w sposób odmienny.

4) W razie konieczności zajęcia pod cmentarz gruntów państwowych Radzie Ministrów przysługuje prawo odstąpienia tych gruntów, o ile wartość poszczególnych objektów nie przekracza 100.000 złotych, w drodze sprzedaży, czy zamiany, lub bezpłatnie.

5) Grunty, potrzebne na cele cmentarne, mogą być nabyte na zasadach, określonych w obowiązujących przepisach o wywłaszczeniu nieruchomości na potrzeby urządzeń użyteczności publicznej, a w województwach krakowskiem, lwowskiem, tarnopolskiem i stanisławowskiem z zastosowaniem ustawy z dnia 18 lutego 1878 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 30).

Art. 7. 1) Wybór miejsca na założenie lub rozszerzenie każdego cmentarza, jako też zamknięcie cmentarza gminnego podlega uprzedniemu zatwierdzeniu powiatowej władzy administracji ogólnej, jeśli zaś chodzi o cmentarze gmin, wydzielonych z powiatów, wojewódzkiej władzy administracji ogólnej. Władze te sprawują również nadzór nad przestrzeganiem przez organa, uprawnione do zarządu cmentarzami, przepisów niniejszej ustawy i zarządzeń, wydanych na jej podstawie.

2) Jeżeli zajdzie potrzeba ze względów publicznych, władze wymienione w ust. 1, winny z własnej inicjatywy zarządzić otwarcie lub

rozszerzenie cmentarza gminnego na koszt gminy, do tego obowiązanej, o ile gmina na wezwanie tego nie uczyni. Tejże władzy przysługuje prawo zamykania cmentarzy. Prawo zamykania cmentarzy wyznaniowych ze względów użyteczności publicznej przysługuje Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z zastrzeżeniem stosowania do cmentarzy rzymsko-katolickich postanowień art. VI i XIV, zdanie pierwsze, Konkordatu.

Art. 8. 1) Zwłoki ludzkie i ich szczątki muszą być przyjęte do pochowania na cmentarz gminny w obrębie gminy miejsca zgonu, zaś na cmentarzach innych osób prawnych mogą być chowane jedynie za zgodą zarządów tych cmentarzy z zastrzeżeniem przepisów art. 15 ust. 1 niniejszej ustawy.

2) W razie braku cmentarza w gminie miejsca zgonu, zwłoki i ich szczątki, o ile nie zostaną pochowane na cmentarzu wyznaniowym, winny być przewiezione do najbliższego cmentarza gminnego, gdzie muszą być przyjęte do pochowania.

Art. 9. 1) Użycie terenu cmentarnego po zamknięciu cmentarza na inny cel nie może nastąpić przed upływem 50 lat od chwili ostatniego pochowania zwłok na cmentarzu. Po upływie powyższego terminu użycie terenu cmentarnego na inne cele jest dopuszczalne, lecz bez uszkodzenia pamiątek wartości historycznej lub artystycznej; pamiątki takie mogą być przeniesione na odpowiednie miejsce za zezwoleniem wojewódzkiej władzy administracji ogólnej.

2) Za zezwoleniem wojewódzkiej władzy administracji ogólnej teren cmentarny może być w przypadkach wyjątkowej potrzeby ze względów użyteczności publicznej użyty na inny cel przed upływem terminu, określonego w ust. 1, a to w drodze porozumienia z właścicielami cmentarza, zaś w razie niedojścia do porozumienia stosownie do przepisów o wywłaszczeniu na cele użyteczności publicznej (art. 6 ust. 5).

3) Przy zmianie przeznaczenia terenu cmentarnego szczątki zwłok, znajdujące się na tym terenie, winny być przeniesione na inny cmentarz na koszt nabywcy terenu starego cmentarza.

Art. 10. 1) Grób nie może być użyty do ponownego chowania przed upływem lat 20.

2) Po upływie lat 20 ponowne użycie grobu do pochowania nie może nastąpić, jeżeli jakakolwiek osoba zgłosi zastrzeżenie przeciw temu i uiści opłatę, przewidzianą za pochowanie zwłok, stosownie do postanowienia art. 6 ust. 3. Zastrzeżenie to ma skutek na dalszych lat 20 i może być odnawiane.

3) Przepis powyższy nie ma zastosowania do chowania przed upływem powyższego terminu w grobach murowanych, przeznaczonych, do pomieszczenia zwłok więcej niż jednej osoby.

4) Dozwolone są umowy, przedłużające termin, przed upływem którego nie wolno użyć grobu do ponownego pochowania.

5) Niezależnie od powyższych przepisów jest zabronione użycie do ponownego pochowania grobów, mających wartość pamiątek historycznych (ze względu na swą dawność lub osoby, które są w nich pochowane, lub zdarzenia, z któremi mają związek), albo wartość artystyczną.

6) Prawa, nabyte przed wejściem niniejszej ustawy w życie, a wynikające z dalej idących zobowiązań zarządu cmentarnego, pozostają nienaruszone.

Art. 11. 1) Przewożenie zwłok i szczątków w granicach Rzeczypospolitej na odległość nie więcej niż 30 klm., a na obszarze gminy, w której nastąpił zgon, bez względu na odległość, może być dokonywane bez uzyskania specjalnego zezwolenia.

Przewożenie zwłok w obrębie Rzeczypospolitej na odległość dalszą, przewożenie koleją i statkami na wszelką odległość, a również wywożenie poza granice Rzeczypospolitej może być uskutecznione jedynie po uzyskaniu zezwolenia powiatowej władzy administracji ogólnej, właściwej ze względu na miejsce zgonu.

3) Na sprowadzenie zwłok i szczątków z obcego państwa należy uzyskać zezwolenie powiatowej władzy administracji ogólnej, właściwej ze względu na miejsce, w którem zwłoki i szczątki mają być pochowane.

4) W przypadkach śmierci wskutek chorób zakaźnych, których wykaz ustala Minister Spraw Wewnętrznych, zezwolenie na przewóz zwłok (ust. 1, 2 i 3) nie może być udzielone przed upływem dwóch lat od chwili zgonu. Wyjątki od tej zasady mogą być czynione przez Ministra Spraw Wewnętrznych, który uprawnienia swe w tym względzie przekazać może wojewódzkiej władzy administracji ogólnej.

Art. 12. 1) Ekshumacja zwłok może być dokonana:

a) na umotywowaną prośbę rodziny lub otoczenia osoby zmarłej za zezwoleniem powiatowej władzy administracji ogólnej;

b) na zarządzenie władzy sądowej w trybie, przewidzianym przez prawo;

c) z polecenia powiatowej władzy administracji ogólnej w razie podejrzenia, że śmierć nastąpiła z powodu choroby zakaźnej, nie stwierdzonej za życia;

d) na mocy postanowienia powiatowej władzy administracji ogólnej w razie zajęcia terenu cmentarnego na inny cel.

2) W przypadkach, wymienionych pod d), zwłoki, jako też ich szczątki powinny być pochowane na nowo w innem miejscu. W przypadkach wywłaszczenia terenu cmentarnego koszty ekshumacji i przeniesienia ponosi ta osoba, na rzecz której teren cmentarny został wywłaszczony.

3) Zwłoki osób, zmarłych na choroby zakaźne, których wykaz ustala Minister Spraw Wewnętrznych, nie mogą być ekshumowane w przypadkach, przewidzianych w ust. 1 lit. a), przed upływem dwóch lat od dnia zgonu.

4) Pozwolenia na ekshumacje, jako też na przewóz zwłok ludzkich podlegają na rzecz Skarbu Państwa opłatom, których wysokość określa Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 13. 1) Ciała osób zmarłych na okrętach, będących na pełnem morzu, powinny być chowane przez zatopienie w morzu zgodnie ze zwyczajami morskiemi. Wszakże w przypadkach, kiedy okręt może w przeciągu 24 godzin przybyć do portu, objętego programem podróży, należy zwłoki przewieźć na ląd i tam je pochować.

2) Wyjątki od powyższych przepisów mogą być czynione przez kapitana okrętu z uwzględnieniem wskazań sanitarnych i wojskowych, jeżeli chodzi o okręty wojenne lub inne, używane dla celów wojskowych.

Art. 14. 1) Naruszenie przepisów niniejszej ustawy, jak również rozporządzeń, wydanych na jej podstawie, ulega w drodze administracyjnej karze aresztu do 6-ciu tygodni i grzywny do 500 złotych, lub jednej z tych kar.

2) Karze tej ulegną również osoby, zachowujące się na cmentarzu w sposób nie licujący z powagą miejsca, albo też osoby, wykonywające lub usiłujące wykonać na cmentarzu wbrew wyraźnemu zakazowi jego zarządu czynności, sprzeciwiające się w sposób widoczny charakterowi cmentarza lub jego wyłącznemu przeznaczeniu dla danego wyznania, o ile czyny te nie noszą cechy przestępstwa, karalnego wedle innych obowiązujących przepisów karnych. Postanowienie niniejsze nie dotyczy czynności urzędowych organów publicznych.

Art. 15. 1) Właściwe organa związków religijnych i wyznaniowych osób prawnych, wymienionych w art. 6 ust. 2, wydadzą zarządzenia, dopuszczające na okres pięcioletni po wejściu w życie niniejszej ustawy przyjmowania na te cmentarze także zwłok osób, nie należących do tego wyznania, dla którego cmentarz jest przeznaczony, jeżeli w promieniu 30 klm. od miejsca zgonu niema cmentarza gminnego lub odpowiedniego wyznaniowego, lub też cmentarza opuszczonego, uznanego przez właściwą powiatową władzę administracji ogólnej za nadający się do grzebania zwłok.

2) Bliższe szczegóły, dotyczące sprawy, objętej niniejszym artykułem, określa rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 16. Zastosowanie przepisów, zawartych w art. 3 ust. 4 i 5 niniejszej ustawy, o ile przepisy te dotyczą stwierdzenia zgonu i jego przyczyny w przypadkach, gdy zmarły nie pozostawał w ostatniej chorobie pod opieką lekarza, następować będzie w gminach, nie posiadających lekarza urzędowego, w miarę wyznaczania innych osób, powołanych do oględzin zwłok. Zastosowanie tych przepisów winno nastąpić jednakże przed upływem lat 3 od ogłoszenia niniejszej ustawy.

Art. 17. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, a co do art. 6 ust. 4 i art. 12 ust. 4 także z Ministrem Skarbu.

Art. 18. 1) Ustawa niniejsza wchodzi w życie na całym obszarze Rzeczypospolitej, z wyjątkiem województwa śląskiego, w sześć miesięcy od dnia, następującego po ogłoszeniu.

2) Z chwilą wejścia w życie postanowień niniejszej ustawy tracą moc obowiązującą wszelkie przepisy prawne w sprawach, tą ustawą unormowanych.

---

**Poz. 360.** Rozporządzenie Ministra Komunikacji z dnia 26 lutego 1932 r. w sprawie zmiany tymczasowych przepisów o przestrzeganiu porządku na kolejach.

**Poz. 361.** Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 marca 1932 r. o ustaleniu siedzib i okręgów sądów grodzkich w powiecie kołomyjskim, w okręgu sądu okręgowego w Kołomyi.

---

**z 28 Kwietnia Nr. 36 Rok 1932**

**Poz. 362. Rozporządzenie Ministrów Skarbu i Sprawiedliwości z dnia 22 Kwietnia 1932 r. o wykonaniu ustawy karnej skarbowej [1]).**

Na podstawie art. 239 ustawy karnej skarbowej z dnia 18 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 355) zarządza się co następuje:

§ 1. Władze skarbowe oraz inne władze państwowe, których prawa i obowiązki w zakresie przestępstw skarbowych określa ustawa z dnia 14 grudnia 1923 r. o uprawnieniach organów wykonawczych władz skarbowych (Dz. U. R. P. z 1924 r. Nr. 5, poz. 37) oraz rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 24 czerwca 1925 r., wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Ministrem Sprawiedliwości w celu wykonania ustawy z dnia 14 grudnia 1923 r. o uprawnieniach organów wykonawczych władz skarbowych (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 576), sprawują swe czynności w sprawach karnych skarbowych na podstawie ustawy karnej skarbowej, kodeksu postępowania karnego oraz innych przepisów szczególnych, stosując nadto przepisy niniejszego rozporządzenia.

---

[1]) W wyjątkach.

§ 15. Prowadzenie dochodzeń wstępnych, skierowanych ku wykryciu przestępstwa, należy przedewszystkiem do organów państwowych, których prawa i obowiązki w zakresie przestępstw skarbowych określa ustawa z dnia 14 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. z 1924 r. Nr. 5, poz. 37) i rozporządzenie wykonawcze do tej ustawy z dnia 24 czerwca 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 576).

Organami temi są: Straż Graniczna, Korpus Ochrony Pogranicza i Kontrola Skarbowa.

§ 28. Władzami I instancji, powołanemi w myśl art. 144 § 5 u. k. s. do przeprowadzenia dochodzeń (art. 139 § 1, 142—143) są:

1) urzędy celne w wypadkach przestępstw, podlegających ukaraniu według art. 45—56 u. k. s.,

2) urzędy akcyz i monopolów państwowych—we wszystkich innych wypadkach.

Urzędy powyższe powołane są również do orzecznictwa w granicach, zakreślonych w art. 144 § 1 i 3 w związku z art. 137 § 1 pkt. „b".

§ 107. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 maja 1932 r. z wyjątkiem przepisów, dotyczących ewidencji spraw o przestępstwa skarbowe (§ 83 — § 101) i sporządzania wykazów o stanie orzecznictwa karno-skarbowego (§ 103 — § 106), uzyskujących moc obowiązującą od 1 stycznia 1933 r.

§ 108. Z dniem 1 maja 1932 r. tracą moc obowiązującą przepisy rozporządzenia Ministrów Skarbu i Sprawiedliwości z dnia 15 listopada 1926 r. o wykonaniu ustawy karnej skarbowej (Dz. U. R. P. Nr. 120, poz. 693), z wyjątkiem przepisów, określonych w § 56 — 69 tego rozporządzenia, które zachowują moc obowiązującą do dnia 1 stycznia 1933 r.

---

**Poz. 363.** Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 kwietnia 1932 r. w sprawie zniesienia w Inowrocławiu wydziału zamiejscowego sądu okręgowego w Bydgoszczy.

**Poz. 364.** Rozporządzenie Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 23 kwietnia 1932 r. w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Przemysłu i Handlu, Spraw Wewnętrznych, Sprawiedliwości, oraz Pracy i Opieki Społecznej w sprawie zmiany taryfy opłat konsularnych.

**Poz. 365.** Oświadczenie Rządowe z dnia 3 marca 1932 r. w sprawie deklaracji Rządu Brytyjskiego o udziale Wysp Guernessey, Jersey i Aurigny w konwencjach międzynarodowych, dotyczących ruchu samochodowego, podpisanych w Paryżu dnia 11 października 1909 r. względnie dnia 24 kwietnia 1926 r.

**Poz. 366.** Oświadczenie Rządowe z dnia 18 marca 1932 r. w sprawie złożenia przez niektóre państwa dokumentów ratyfikacyjnych konwencyj o umowie najmu oraz repatrjacji marynarzy, przyjętych jako projekty konwencyj na IX sesji Ogólnej Konferencji Międzynarodowej Organizacji Pracy Ligi Narodów w Genewie dnia 24 względnie 23 czerwca 1926 r., a podpisanych w Genewie dnia 26 lipca 1926 r.

**Poz. 367.** Oświadczenie Rządowe z dnia 2 kwietnia 1932 r. w sprawie zgłoszenia przez Rząd Brytyjski przystąpienia Zanzibaru do międzynarodowej konwencji o zwalczaniu handlu kobietami i dziećmi, podpisanej w Genewie dnia 30 września 1921 r.

**Poz. 368.** Oświadczenie Rządowe z dnia 7 kwietnia 1932 r. w sprawie złożenia dokumentów ratyfikacyjnych względnie zgłoszenia przystąpienia do traktatu, dotyczącego Spitsbergu, podpisanego w Paryżu dnia 9 lutego 1920 r.

**Poz. 369.** Oświadczenie Rządowe z dnia 7 kwietnia 1932 r. w sprawie zgłoszenia przez Wielką Brytanję przystąpienia Zanzibaru do międzynarodowego porozumienia z dnia 18 maja 1904 r. i do międzynarodowej konwencji z dnia 4 maja 1910 r., podpisanych w Paryżu, dotyczących zwalczania handlu żywym towarem.

**Poz. 370.** Oświadczenie Rządowe z dnia 7 kwietnia 1932 r. w sprawie deklaracji Rządu Brytyjskiego o udziale wyspy Man w konwencji międzynarodowej, dotyczącej ruchu samochodowego, podpisanej w Paryżu, dnia 24 kwietnia 1926 r.

**Poz. 371.** Oświadczenie Rządowe z dnia 8 kwietnia 1932 r. w sprawie podpisania przez Łotwę protokółu, dotyczącego uzyskania mocy obowiązującej przez międzynarodową konwencję opjumową, podpisaną w Hadze dnia 23 stycznia 1912 r.

**Poz. 372.** Oświadczenie Rządowe z dnia 10 kwietnia 1932 r. w sprawie złożenia przez Brazylję dokumentu ratyfikacyjnego protokółu o klauzulach arbitrażowych, podpisanego w Genewie dnia 24 września 1923 r.

---

**Poz. 373. Obwieszczenie Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu z dnia 17 lutego 1932 r. o sprostowaniu błędu w rozporządzeniu z dnia 24 czerwca 1931 r. o konserwowaniu artykułów żywności.**

Na podstawie art. 6 pkt. b) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 23 grudnia 1927 r. w sprawie wydawania Dziennika Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. R. P. z 1928 r. Nr. 3, poz. 18) w brzmieniu art. 4 ustawy z dnia 12 lutego 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 13, poz. 89) prostuje się błąd w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 24 czerwca 1931 r. o konserwowaniu artykułów żywności, wydanem w po-

rozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu (Dz. U. R. P. Nr. 68, poz. 559)[1]), a mianowicie w § 5 pkt. 1 w nawiasie zamiast wyrazów „azotan potasowy" powinny być wyrazy „azotan potasowy i sodowy".

---

**Poz. 374.** Obwieszczenie Ministra Poczt i Telegrafów z dnia 31 marca 1932 r. o sprostowaniu błędu w ordynacji pocztowej ogłoszonej w załączniku do rozporządzenia z dnia 21 marca 1931 r.

---

**z 30 Kwietnia Nr. 37 Rok 1932**

**Poz. 375.** Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 kwietnia 1932 r. w sprawie mnożnej dla obliczania uposażenia funkcjonarjuszów państwowych i osób wojskowych pełniących służbę na obszarze W. M. Gdańska.

**Poz. 376.** Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 1932 r. o częściowem zniesieniu grup zarobkowych w ubezpieczeniu na wypadek choroby.

**Poz. 377.** Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 1932 r. w sprawie obniżenia kar za zwłokę przy egzekucjach należności Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych.

**Poz. 378.** Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 1932 r. w sprawie ulg przy spłacie należności instytucyj kredytowo-osadniczych b. państw zaborczych.

**Poz. 379.** Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 31 marca 1932 r. o określeniu kompetencji władz górniczych w zakresie nadzoru nad kotłami parowemi w zakładach podlegających władzom górniczym.

**Poz. 380.** Rozporządzenie Ministra Reform Rolnych i Ministra Rolnictwa z dnia 12 kwietnia 1932 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu w sprawie zmian w Statucie Państwowego Banku Rolnego.

---

**Poz. 381. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości wydane w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa z dnia 13 Kwietnia 1932 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 czerwca 1929 r. o właściwości organów administracji do wnoszenia i popierania oskarżenia przed sądami grodzkiemi.**

Na podstawie art. 10 przepisów wprowadzających kodeks postępowania karnego z dnia 19 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 314) zarządza się co następuje:

§ 1. W przepisie § 1 pkt. C rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości wydanego w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych, Skarbu, Rolnictwa, Przemysłu i Handlu, Komunikacji, Robót Publicznych, Pracy i Opieki Społecznej, Reform Rolnych, Poczt i Telegrafów z dnia 28 czerwca 1929 r. o właściwości organów administracji do wnoszenia i popierania oskarżenia przed sądami grodzkiemi (Dz. U. R. P. Nr. 48, poz. 395)[1]) dodaje się nowy ustęp trzeci w brzmieniu następującem:

„3) w przepisach ustawy o kradzieżach leśnych z dnia 15 kwietnia 1878 r. (Zb. u. pr. str. 222) oraz w przepisach ustawy o policji polnej i leśnej z dnia 4 kwietnia 1880 r. (Zb. u. pr. str. 230)".

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

---

**Poz. 382.** Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dnia 15 kwietnia 1932 r. w sprawie częściowej zmiany taryfy celnej.

**Poz. 383.** Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dnia 22 kwietnia 1932 r. w sprawie zwrotu ceł przy wywozie bekonów i szynek.

**Poz. 384.** Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dnia 22 kwietnia 1932 r. w sprawie zwrotu ceł przy wywozie niektórych przetworów mięsnych.

**Poz. 385.** Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dnia 25 kwietnia 1932 r. o ulgach celnych na sandacze, szczupaki, leszcze i stynki.

**Poz. 386.** Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dnia 25 kwietnia 1932 r. o dalszem przedłużeniu mocy obowiązującej rozporządzenia z dnia 7 lipca 1931 r. o ulgach celnych na klipfisze suszone i makrele świeże (w lodzie).

**Poz. 387.** Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 27 kwietnia 1932 r. w sprawie ustalenia cen sprzedażnych wyrobów Państwowego Monopolu Spirytusowego.

**Poz. 388.** Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 22 kwietnia 1932 r. w sprawie przyznania prawa do zasiłków częściowo zatrudnionym robotnikom niektórych zakładów pracy w województwach: śląskiem, kieleckiem i łódzkiem.

---

[1]) Patrz Dz. Urz. M. S. Wewn. z r. 1931 r. str. 373.

[1]) Patrz Dz. Urz. M. S. Wewn. z r. 1929 str. 25.

**z 7 maja Nr. 38 Rok 1932**

**Poz. 389.** Ustawa z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa.

**Poz. 390.** Ustawa z dnia 15 marca 1932 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o ewidencji i kontroli ruchu ludności [1]).

---

**Poz. 391. Ustawa z dnia 17 marca 1932 r. o koncesjach na koleje znaczenia miejscowego i koleje miejskie [2]).**

Art. 1. Koleje znaczenia miejscowego użytku publicznego mają za zadanie przewóz osób i ładunków do i od kolei znaczenia ogólnego lub uskutecznianie tego przewozu w komunikacji miejscowej.

O zaliczeniu projektowanej kolei do rzędu kolei znaczenia miejscowego a nie ogólnego rozstrzyga Minister Komunikacji.

Art. 2. Pozwolenie na wykonanie studjów technicznych do zamierzonej budowy kolei znaczenia miejscowego daje osobom, godnym zaufania, Minister Komunikacji w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

Art. 5. Jeżeli Minister Komunikacji uzna projekt kolei za nadający się w zasadzie do wykonania, przesyła go właściwemu wojewodzie (Komisarzowi Rządu m. st. Warszawy) do komisyjnego zbadania przed nadaniem koncesji.

Jeżeli budowa kolei jest projektowana na obszarze dwóch lub więcej województw, wojewoda wyznaczony przez Ministra Komunikacji w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, zarządza komisyjne zbadanie projektu całej linji.

Wydziały powiatowe, zarządy gmin oraz interesowane osoby mają prawo przedstawić powiatowej władzy administracji ogólnej pisemne lub ustne wnioski co do zmiany kierunku linji i położenia stacyj; wydziały wojewódzkie przedstawiają swe wnioski bezpośrednio wojewodzie.

W tym celu wojewoda (Komisarz Rządu m. st. Warszawy) zarządza wyłożenie planu budowy kolei w urzędach zainteresowanych gmin przez 14 dni do przejrzenia.

Czas i miejsce wyłożenia planu budowy oraz władza, do której należy przedstawiać wnioski w czasie wyłożenia planu, powinny być ogłoszone w zainteresowanych gminach w sposób, przyjęty w danej gminie.

Po upływie powyższego terminu powiatowa władza administracji ogólnej przesyła wojewodzie (Komisarzowi Rzadu m. st. Warszawy) zgłoszone wnioski stron interesowanych ze swą opinją.

Następnie komisja, w której skład wchodzą przedstawiciele wojewody (Komisarz Rządu m. st. Warszawy) jako przewodniczący, przedstawiciele Ministerstw: Komunikacji, Spraw Wojskowych, Przemysłu i Handlu, Rolnictwa, Robót Publicznych, Poczt i Telegrafów oraz zainteresowanych powiatowych związków komunalnych i miast, wydzielonych z powiatów, rozpatruje przedstawione jej wnioski oraz wnioski członków komisji i wydaje opinję o projektowanej budowie kolei i przedstawionych wnioskach, a w szczególności o kierunku kolei i położeniu stacyj.

Przy rozpatrywaniu przez komisję wniosków może brać udział i składać oświadczenia ubiegający się o koncesję lub jego zastępca.

Protokół komisji przedstawia wojewoda z swemi wnioskami Ministrowi Komunikacji.

W razie zgłoszenia sprzeciwu przez członka komisji, wymienionej w ust. 7 niniejszego artykułu, Minister Komunikacji decyduje w porozumieniu z właściwym ministrem.

Koszty komisji ogłoszeń ponosi ubiegający się o kocesję.

Art. 6. Koncesję na budowę i eksploatację kolei znaczenia miejscowego nadaje, bez względu na rodzaj trakcji, Minister Komunikacji.

Art. 13. Pozwolenie na przystąpienie do budowy kolei znaczenia miejscowego wydaje Minister Komunikacji lub władza przez niego upoważniona.

Plany i projekty kolei, które mają być budowane na drogach publicznych lub je przecinać, oraz szczegółowe warunki techniczne ich budowy powinny być uzgodnione z Ministrem Robót Publicznych.

Art. 19. Taryfy na kolejach znaczenia miejscowego zatwierdza i wydaje Minister Komunikacji w trybie wydawania taryf dla kolei państwowych. Taryfy na kolejach znaczenia miejscowego, wybudowanych i eksploatowanych przez związki komunalne lub międzykomunalne na ich rachunek, zatwierdza i wydaje Minister Komunikacji w tym samym trybie, jednak po porozumieniu się również z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Przy ustalaniu i zatwierdzaniu taryfy należy brać pod uwagę odpowiednie oprocentowanie i umarzanie kapitału zakładowego oraz położenie finansowe przedsiębiorstwa.

Art. 32. Koleje miejskie służą do utrzymania osobowej komunikacji kolejowej w miastach w poziomie jezdni ulicznej (tramwaje) albo też pod ziemią lub nad ziemią.

Linje kolei miejskich mogą być przedłużone poza granicę miasta w sferze jego wpływów.

O rozmiarze sfery wpływów miasta przy budowie kolei miejskich rozstrzyga Minister Komunikacji w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych i Spraw Wojskowych.

Art. 33. Koncesję na budowę i eksploatację kolei miejskich nadaje osobom fizycznym

---

[1]) Nie przedrukowano wobec zapowiedzi ogłoszenia jednolitego tekstu.

[2]) W wyjątkach.

i prawnym gmina miejska, która jest obowiązana zawiadomić swą władzę nadzorczą oraz Ministerstwo Komunikacji o zamiarze udzielenia koncesji i przedstawić im ogólny opis projektowanej kolei co najmniej na dwa miesiące przed nadaniem koncesji.

Zawiadomienie Ministerstwa Robót Publicznych z równoczesnem przedstawieniem mu trasy projektowanej kolei co najmniej na dwa miesiące przed nadaniem koncesji.

Zawiadomienie Ministerstwa Robót Publicznych z równoczesnem przedstawieniem mu trasy projektowanej kolei powinno nastąpić w tych przypadkach, w których projektowana kolej ma być budowana na drogach publicznych lub je przecinać.

W razie sporu co do zaliczenia projektowanej kolei do rzędu kolei znaczenia miejscowego lub kolei miejskiej rozstrzyga Minister Komunikacji w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych i Spraw Wojskowych.

Nadanie koncesji przez gminę miejską wymaga zatwierdzenia właściwej władzy nadzorczej po zasięgnięciu opinji Ministerstwa Komunikacji i Spraw Wojskowych; w razie niezatwierdzenia koncesji przez władzę nadzorczą koncesjonarjusz nie ma prawa żądania jakiegokolwiek odszkodowania.

Gmina miejska, zamierzająca budować i eksploatować kolej miejską na własny rachunek w granicach miasta oraz w sferze wpływów miasta (art. 32), powinna uprzednio zawiadomić o tem swą władzę nadzorczą i Ministerstwo Komunikacji oraz uzgodnić trasę projektowanej kolei miejskiej z Ministerstwem Robót Publicznych w tych przypadkach, w których kolej ma być budowana na drogach publicznych lub je przecinać.

Art. 34. Budowa kolei miejskich powinna być wykonana pod ogólnym nadzorem organów Ministerstwa Komunikacji według zasadniczych przepisów, jakie wyda Minister Komunikacji, uzgodniwszy je — o ile chodzi o budowę kolei na drogach publicznych lub o przecięcie tych dróg — z Ministerstwem Robót Publicznych.

Nadzór nad kolejami miejskiemi pod względem technicznym w czasie eksploatacji sprawują organa Ministerstwa Komunikacji.

Art. 35. Rozbudowa istniejących kolei miejskich może nastąpić w sposób, przewidziany w art. 33.

Art. 36. Do kolei miejskich, koncesjonowanych na mocy niniejszej ustawy, mają zastosowanie postanowienia art. 14, 17, 18 ustęp 1 i 2, a art. 2 tylko w przypadku przedłużenia kolei miejskich poza granice miasta.

Art 37. Koleje użytku prywatnego o silniku mechanicznym służą do własnych potrzeb osób lub przedsiębiorstw przemysłowych handlowych i gospodarstw rolnych, dla których je zbudowano.

Art. 39. Przed wydaniem pozwolenia projekt kolei użytku prywatnego o silniku mechanicznym winien być zbadany przez właściwą wojewódzką władzę administracji ogólnej, która wydaje opinję o projekcie kolei w ogólności i przedstawia swe wnioski w sprawie projektowanego przecięcia lub korzystania z dróg publicznych oraz w sprawie zabezpieczenia istniejących stosunków wodnych i interesów publicznych.

Badanie projektów kolei przez wojewódzką władzę administracji ogólnej odpada, jeśli przez budowę nie zostaną naruszone ani drogi publiczne, ani istniejące stosunki wodne, ani też inne interesy publiczne.

Art. 45. Postanowienia niniejszej ustawy nie mają zastosowania do kolei użytku prywatnego o silniku mechanicznym, znajdujących się w całości w obrębie terenów przedsiębiorstw przemysłowych, handlowych i gospodarstw rolnych, oraz do kolejek użytku prywatnego z trakcją niemechaniczną.

Pozwolenia na budowę kolei użytku prywatnego, wymienionych w ustępie pierwszym niniejszego artykułu, udzielają władze skarbowe, względnie administracji ogólnej, każda w zakresie swych kompetencyj.

Art. 49. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem górnośląskiej części województwa śląskiego.

Z dniem wejścia w życie ustawy niniejszej ustawa z dnia 14 października 1921 r. o udzielaniu koncesji na koleje żelazne prywatne (Dz. U. R. P. Nr. 88, poz. 646) nie ma zastosowania do kolei znaczenia miejscowego i kolei miejskich użytku publicznego oraz do kolei użytku prywatnego, a art. 22 tejże ustawy traci swą moc.

---

**Poz. 392.** Ustawa z dnia 17 marca 1932 r. o postępowaniu uproszczonem przy regulowaniu stanu hipotecznego gruntów w związku ze scaleniem w okręgach sądów apelacyjnych w Krakowie i we Lwowie.

**Poz. 393.** Ustawa z dnia 17 marca 1932 r. w sprawie uzupełnienia ustawy z dnia 19 grudnia 1923 r. w przedmiocie wykonania decyzji Rady Ligi Narodów z dnia 17 lipca 1922 r. o uregulowaniu ubezpieczeń społecznych na terytorjach dawniej niemieckich, odstąpionych Polsce bezpośrednio na podstawie traktatu wersalskiego, oraz w przedmiocie dodatków drożyźnianych dla uprawnionych do pobierania świadczeń na podstawie tej decyzji.

---

**Poz. 394. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 Kwietnia 1932 r. w sprawie opłat za paszporty na wyjazd zagranicę.**

Na postawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i art. 1 lit. a) ustawy z dnia 17 marca 1932 r.

o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 165) postanawiam co następuje.

Art. 1. Dowody osobiste (paszporty), wymagane do wyjazdu zagranicę, podlegają opłacie, którą ustala Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Paszporty dyplomatyczne i służbowe wolne są od opłaty.

Paszporty i świadectwa, wydane robotnikom, emigrantom oraz osobom, udającym się zagranicę w celach zarobkowych, wolne są od opłaty.

Art. 2. Paszporty dla osób, udających się zagranicę:

a) w celach handlowych i przemysłowych,

b) celem kształcenia się, lub celem prowadzenia badań naukowych,

c) celem leczenia się. o ile chory jest niezamożny i o ile leczenie się zagranicą jest bezwzględnie konieczne,

d) celem uczestniczenia w zebraniach międzynarodowych zjazdach naukowych, zawodach sportowych i t. p.,

e) w celach społecznych —

podlegają opłacie, która wynosi w przypadkach, wymienionym w p. a. — 25%, zaś w przypadkach, wymienionych w p. b, c, d i e — 20% opłaty, ustalonej przez Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych na podstawie art. 1 ust. 1. Osoby, wymienione w punktach b), d) i e), mogą być zupełnie zwolnione od opłat paszportowych według uznania Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu. Ministrowie ci mogą swe uprawnienia w tym zakresie przekazać władzom bezpośrednio sobie podległym.

Upoważnia się Ministra Skarbu do ustalania w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych — ulgowych opłat za paszporty na wyjazd zagranicę w celach wykonywania zawodu żeglarskiego i lotniczego.

Art. 3. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Równocześnie traci moc bowiązująca ustawa z dniem 17 lipca 1924 r. w sprawie opłat za paszporty na wyjazd zagranicę (Dz. U. R. P. Nr. 69, poz. 672).

---

**Poz. 395.** Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 25 maja 1932 r. o organizacji komisyj dyscyplinarnych dla kierowników i osób dozoru ruchu w zakładach górniczych i o postępowaniu dyscyplinarnem.

---

**Poz. 396. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 20 kwietnia 1932 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Ministrem Przemysłu i Handlu w sprawie zmiany rozporządzenia z dnia 24 czerwca 1931 r. o dozorze nad mięsem i przetworami mięsnemi.**

Na podstawie art. 8 pkt. a), b), c), d), e) i g) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o dozorze nad artykułami żywności i przedmiotami użytku (Dz. U. R P. Nr. 36, poz. 343) zarządza się co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 24 czerwca 1931 r., wydanem w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Ministrem Przemysłu i Handlu, o dozorze nad mięsem i przetworami mięsnemi (Dz. U. R. P. Nr. 68, poz. 558)[1]), a zmienionem rozporządzeniem z dnia 31 października 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 751)[2]) wprowadza się następujące zmiany i uzupełnienia:

1. W odpowiednich paragrafach zmienia się nazwę „masarskie" na „wędliniarskie".

2. § 6 ust. 2 otrzymuje brzmienie następujące „Otoka w stanie surowym nie może być używana do wyrobu przetworów mięsnych".

3. § 7:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie następujące:

„Siekanie oraz mielenie mięsa powinno się odbywać maszynowo przy użyciu siły ręcznej lub mechanicznej, zaś inne rozdrabnianie mięsa może się odbywać ręcznie nożem lub innem ostrem narzędziem".

b) ust. 3 lit. a) otrzymuje brzmienie następujące:

„Woda w ilości niezbędnej do wyrobu".

4. W § 8 ust. 4 dodaje się zdania następujące:

„Zakaz barwienia nie dotyczy powłok zwierzęcych, używanych do przetworów z mięsa mielonego i siekanego. Powłoki te mogą być barwione tylko barwnikami, dopuszczonemi do barwienia artykułów żywności".

5. § 17 ust. 1 otrzymuje brzmienia następujące:

„Miejsca sprzedaży mięsa nie mogą mieścić się w suterenach. Miejsca sprzedaży mięsa mogą znajdować się w odległości co najmniej 5 mtr. od ustępów ogólnych skanalizowanych, połączonych z miejską siecią kanalizacyjną lub miejscową oczyszczalnią ścieków, zaś od ustępów nieskanalizowanych, dołów ustępowych, obór, stajen, chlewów, gnojowisk i śmietników co najmniej w odległości 10 mtr.".

6. § 25 otrzymuje brzmienie następujące:

„(1) Wytwórnie wędliniarskie nie mogą mieścić się w suterenach. Wytwórnie wędliniarskie mogą znajdować się w odległości co najmniej 5 mtr. od ustępów ogólnych skanalizowanych, połączonych z miejską siecią kanali-

---

[1]) Dz. Urz. M. S. Wew. z r. 1931 str. 364.

[2]) Dz. Urz. M. S. Wew. z r. 1931 str. 650.

zacyjną lub miejscową oczyszczalnią ścieków, zaś od ustępów nieskanalizowanych, dołów ustępowych, obór, stajen, chlewów, gnojowisk i śmietnikow co najmniej w odległości 10 mtr.

(2) O ile na danej nieruchomości lokal, przeznaczony na wytwórnię wędliniarską, przylega do ustępu, położonego na nieruchomości sąsiedniej, lokal ten powinien być tak izolowany, aby był zabezpieczony przed jakiemkolwiek przenikaniem do niego cieczy i zanieczyszczonego powietrza z ustępu".

7. W § 27 ust 7 liczbę „5" zmienia się na „6".

8. W § 38:

a) w ust. 3 po wyrazach „pod kloszami" dodaje się wyraz „przewiewnemi";
b) w ust. 6 wyraz „dwie" zmienia się na wyraz „trzy";
c) w ust. 8 wyrazy „schabu i żeberek" zmienia się na wyrazy „mięsa wieprzowego".

9. W § 39:

a) w ust. 1 po wyrazach „powinny być zaopatrzone w" dodaje się wyrazy „świadectwa i";
b) w ust. 2 po wyrazach „cech wędliniarzy" dodaje się wyrazy „względnie właściwą Izbę Przemysłowo-Handlową";
c) w ust. 4 wyraz „plomby" zmienia się na wyraz „świadectwa".

10. W § 41 dodaje się ust. 3 treści następującej:

„Do sprawdzania, przewidzianego w ust 2, a dotyczącego wędlin, przeznaczonych do sprzedaży lub innego obiegu dla spożycia nie w tych miejscowościach, w których zostały one wytworzone, władza dozoru właściwa dla miejsca przeznaczenia wędlin może wyznaczyć punkty, w których sprawdzanie to powinno być uskuteczniane".

11. W § 42 dodaje się ustęp 3 treści następującej:

„O ile ze względu na zapotrzebowanie rynku zagranicznego wyrób przetworów mięsnych odbywać się będzie odmiennie od postanowień niniejszego rozporządzenia, wytwórca obowiązany jest donieść o tem bezzwłocznie wojewódzkiej władzy administracji ogólnej".

12. W § 46 rok 1933 zmienia się na 1935.

13. § 47 otrzymuje brzmienie następujące:

„(1) Miejsca sprzedaży mięsa, wytwórnie i miejsca sprzedaży przetworów mięsnych, istniejące w chwili wejścia w życie niniejszego rozporządzenia w pomieszczeniach suterenowych, a odpowiadające wszystkim innym przepisom dla tych miejsc sprzedaży i wytworni, mogą na podstawie decyzji wojewódzkiej władzy administracji ogólnej, wydawanej w każdym poszczególnym przypadku, pozostawać nadal w pomieszczeniach suterenowych.

(2) Władza ta wyznaczać będzie terminy, do jakich miejsca sprzedaży i wytwórnie, wymienione w ustępie pierwszym, będą mogły być pozostawione w suterenach, terminy te jednak, z uwzględnieniem postanowień § 26 ust. 5, nie mogą być dłuższe nad 5 lat, licząc od dnia wejścia w życie rozporządzenia. W przypadku pozostawienia wytwórni, wymienionych w ust. 1, w suterenie, powinna być urządzona należyta wentylacja sztuczna, zastępująca otwieranie okien.

(3) Wojewódzka władza administracji ogólnej jest uprawniona ponadto do czynienia ustępstw:

a) w stosunku do istniejących miejsc sprzedaży mięsa, wytwórni i miejsc sprzedaży przetworów mięsnych co do odległości ich od ustępów ogólnych, obór, stajen, chlewów (§ 17 ust. 1, § 25 ust. 1, § 38 ust. 1);
b) w stosunku do istniejących wytwórni przetworów mięsnych co do liczby w nich pomieszczeń, przewidzianych w § 26, a w szczególności co do wymagania oddzielnej ubieralni, oraz co do wysokości tych pomieszczeń (§ 27 ust. 1 zdanie pierwsze);
c) w stosunku do istniejących miejsc sprzedaży mięsa i miejsc sprzedaży przetworów mięsnych co do postanowień § 18 lit. a) oraz § 38 ust. 8;
d) w stosunku do istniejących wędzarni przemysłowych co do postanowień § 31 ust. 3;
e) w stosunku do istniejących wytwórni wędliniarskich co do postanowień § 24 ust. 1, o ile nieruchomość, na której wytwórnia się mieści, nie jest połączona z siecią wodociągową i kanalizacyjną.

(4) Ulgi, przewidziane w ust. 3 pkt. a), pkt. c) i pkt. e), mogą być przyznawane na okres czasu do lat 5, licząc od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia".

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 7 maja 1932 r.

---

**Poz. 397. Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych z dnia 7 maja 1932 r. w sprawie opłat za paszporty na wyjazd zagranicę.**

Na podstawie art. 1 i 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 kwietnia 1932 r. w sprawie opłat za paszporty na wyjazd zagranicę (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 394), zarządza się co następuje:

§ 1. 1) Opłaty za paszporty na wyjazd zagranicę z terminem ważności do jednego roku wynoszą:

a) za paszport, uprawniający do jednorazowego wyjazdu zagranicę, względnie za każde zezwolenie na ponowny wyjazd zł 400.—
b) za paszport, uprawniający do wielokrotnych wyjazdów zagranicę . . . . . . . . „1600.—
c) za paszport, uprawniający do jednorazowego wyjazdu zagranicę w celach przewidzianych w punkcie a) art. 2 rozporzą-

dzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 kwietnia 1932 r., względnie za każde zezwolenie na ponowny wyjazd . . . . . . . . . . zł. 100.—

d) za paszport ulgowy, uprawniający do wielokrotnych wyjazdów zagranicę w celach, o których mowa pod c) . . . „ 400.—

e) za paszport, uprawniający do jednorazowego wyjazdu zagranicę w celach przewidzianych w punktach b), c), d) i e), art.. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 kwietnia 1932 r., względnie za każde zezwolenie na ponowny wyjazd . . . . . . . . . „ 80.—

f) za paszport ulgowy, uprawniający do wielokrotnych wyjazdów zagranicę w celach, o których mowa pod e) . . . . „ 320.—

g) za paszport w celach żeglarskich i lotniczych (§ 3) . . „ 3.—

2) Paszporty, wystawiane emigrantom w rozumieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 października 1927 r. o emigracji (Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 799) przez powiatowe władze administracji ogólnej na mocy zaświadczeń, wydanych przez Urząd Emigracyjny, ekspozytury tegoż urzędu lub państwowe urzędy pośrednictwa pracy i opieki nad wychodźcami (komunalne urzędy pośrednictwa pracy w województwie śląskiem), są bezpłatne.

§ 2. Opłaty ulgowe, przewidziane w § 1 ust. 1 punkt c) i d), będą stosowane przez powiatowe władze administracji ogólnej po stwierdzeniu potrzeby wyjazdu w celach handlowych lub przemysłowych przez wojewódzkie władze przemysłowe, a w m. st. Warszawie przez Komisarjat Rządu (oddział przemysłowy).

§ 3. 1) Opłaty ulgowe, przewidziane w § 1 ust. 1 punkt g), będą pobierane przez powiatowe władze administracji ogólnej tylko od:

a) żeglarzy, o ile pływają na statkach zapisanych w przystaniach, znajdujących się na obszarze Państwa Polskiego i ich rodzin, mieszkających stale na tych statkach oraz niezbędnej załogi.

b) pilotów, zatrudnionych na statkach obcokrajowych, o ile posiadają legitymację na prawo wykonywania tego zawodu, wystawioną przez polskie urzędy wodne (zarządy dróg wodnych i inspekcje dróg wodnych),

na podstawie zaświadczeń, wystawianych przez właściwe urzędy wodne (zarządy dróg wodnych i inspekcje dróg wodnych), stwierdzających prawo do ulgi,

c) pracowników przedsiębiorstwa „Polskie Linje Lotnicze Lot“, jeżeli wyjeżdżają w sprawach związanych z lotnictwem po stwierdzeniu celowości i potrzeby wyjazdu.

2) Wydawane za powyższą opłatą paszporty upoważniać będą ich posiadaczy do wielokrotnego przekraczania granicy drogą wodną (powietrzną).

3) Przepisy niniejszego paragrafu nie naruszają postanowień, uregulowanych ustawami międzynarodowemi.

§ 4. 1) Opłaty ulgowe, przewidziane w § 1, ust. 1, punktach e) i f), będą stosowane przez powiatowe władze administracji ogólnej względem osób, udających się zagranicę w celach:

a) kształcenia się w szkołach średnich ogólno-kształcących, zawodowych i wyższych, na podstawie dowodów, stwierdzających przyjęcie do danego zakładu lub studjowania w danym zakładzie względnie dowodu uzależniającego przyjęcie od osobistego zgłoszenia się,

b) prowadzenia badań naukowych na podstawie zaświadczeń władz i instytucyj, państwowych, organizacyj naukowych lub naukowo-zawodowych,

c) leczenia się, o ile dana osoba przedstawia zaświadczenie, stwierdzające konieczność przeprowadzenia kuracji zagranicą, wystawione przez: lekarza powiatowego lub też, o ile chodzi o osoby wojskowe, komisyjnie przez szpital wojskowy, a potwierdzone przez szefa sanitarnego okręgu, a powiatowa władza administracji ogólnej w porozumieniu z właściwym urzędem skarbowym stwierdzi jej niezamożność,

d) towarzyszenia niezamożnej osobie chorej, o ile konieczność opieki w podróży jest stwierdzona przez lekarza powiatowego względnie dla osób wojskowych w czynnej służbie, jak wyżej pod c),

e) uczestniczenia w zebraniach międzynarodowych, zjazdach naukowych, zawodach sportowych i t. p., jako też w celach reprezentacyjno - propagandowych, uczestniczenia w wycieczkach (pielgrzymkach), zwiedzania wystaw i urządzeń zagranicznych — oraz w celach społecznych, o ile dane osoby nie są delegowane przez instytucje państwowe — na podstawie decyzji Ministerstwa Skarbu.

f) społecznych, o ile osoby te delegowane są przez instytucje państwowe.

2) Osoby wyjeżdżające zagranicę w celach, wymienionych w ust. 1, punktach a), b) i f), mogą być zupełnie zwolnione od opłat paszportowych według uznania wojewody (Komisarza Rządu) w porozumieniu z prezesem izby skarbowej, osoby zaś wyjeżdżające zagranicę w celach, wymienionych w punkcie e), mogą być zwolnione od opłat paszportowych na podstawie decyzji Ministerstwa Skarbu.

§ 5. 1) W razie bezwzględnej konieczności wyjazdu niezamożnych osób w sprawach familijnych lub majątkowych, może im być po stwierdzeniu niezamożności (w porozumieniu z właściwym urzędem skarbowym), przyznana

przez powiatowe władze administracji ogólnej ulga w opłacie, przewidziana w § 1, ust. 1 punkt e), a nawet w wyjątkowych warunkach mogą być zupełnie zwolnione od opłaty.

2) Jeżeli wyjazd jest nagłym, powiatowa władza administracji ogólnej może przyznać warunkowo ulgę, wymienioną w ust. 1 z tem, że w razie późniejszego stwierdzenia, iż osoba wyjeżdżająca nie jest niezamożną, winna ona będzie w terminie trzytygodniowym po powrocie z zagranicy uiścić opłatę do wysokości wymienionej w § 1, ust. 1, punkt a).

§ 6. Osobom, udającym się zagranicę służbowo, na skutek polecenia przełożonej władzy państwowej, powiatowe władze administracji ogólnej wystawiają w trybie przyśpieszonym bezpłatnie paszporty, uprawniające do jednorazowych względnie wielokrotnych wyjazdów zagranicę.

§ 7. 1) Cudzoziemcy, którzy wyjeżdżają z Rzeczypospolitej na podstawie dokumentów, wystawianych przez polskie władze państwowe, a uprawniających tylko do wyjazdu, wolni są od opłat, przewidzianych w niniejszem rozporządzeniu.

We wszystkich innych wypadkach stosują się do cudzoziemców, wyjeżdżających zagranicę na podstawie dokumentów, wystawionych przez polskie władze państwowe, przepisy o opłatach, przewidziane w niniejszem rozporządzeniu.

§ 8. W wypadkach zasługujących na wyjątkowe uwzględnienie, powiatowe władze administracji ogólnej będą mogły, chociażby strona nie mogła zadośćuczynić wszystkim wymogom przez niniejsze rozporządzenie przewidzianym, pobrać na podstawie decyzji wojewody (Komisarza Rządu) w porozumieniu z prezesem właściwej izby skarbowej za paszporty, uprawniające do jednorazowego lub wielokrotnego wyjazdu zagranicę, opłatę ulgową w wysokości zł. 80 względnie zł. 320, nawet zupełnie zwolnić od opłaty za paszport.

§ 9. Wojewoda (Komisarz Rządu) może zwrócić opłatę za niewykorzystany w terminie ważności paszport zagraniczny, o ile strona udowodni, iż ważne powody stały na przeszkodzie wyjazdowi, względnie różnicę między opłatą normalną a ulgową, o ile ulga zostanie później przez władze przyznana.

§ 10. Niewykorzytany w terminie ważności paszport może być bez dodatkowej opłaty przedłużony przez powiatową władzę administracji ogólnej, o ile posiadacz jego udowodni, iż ważne powody stały na przeszkodzie wyjazdowi.

§ 11. Oprócz opłat, przewidzianych w niniejszem rozporządzeniu oraz należnych opłat stemplowych od podań i załączników, powiatowe władze administracji ogólnej pobierają jeszcze należności z tytułu zwrotu kosztów blankietów paszportowych.

§ 12. Uiszczone w myśl niniejszego rozporządzenia opłaty należy uwidocznić na paszporcie.

§ 13. Przy przedłużaniu paszportów należy pobierać takie same opłaty, jak przy wystawianiu nowego paszportu.

§ 14. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Równocześnie traci moc obowiązującą rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych z dnia 20 czerwca 1931 r. w sprawie opłat za paszporty na wyjazd zagranicę (Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 460)[1]).

---

**Poz. 398.** Oświadczenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 5 maja 1932 r. o wyrażeniu zgody Sejmu Śląskiego na wejście w życie na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego dekretu z dnia 8 lutego 1919 r. o miarach oraz na całym obszarze województwa śląskiego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o zmianie dekretu o miarach z dnia 8 lutego 1919 r.

---

# II.

# Przedruki z Monitora Polskiego.

**z 16 Kwietnia Nr. 88 Rok 1932**

**z 18 Kwietnia Nr. 89 Rok 1932**

**z 19 Kwietnia Nr. 90 Rok 1932**

**Poz. 121.** Obwieszczenie Ministra Rolnictwa z dnia 16 kwietnia 1932 o zatwierdzeniu wysokości opłaty na rzecz Wielkopolskiej Izby Rolniczej na okres czasu od dnia 1 kwietnia 1932 r. do dnia 31 marca 1933 r.

**z 20 Kwietnia Nr. 91 Rok 1932**

**Poz. 122.** Obwieszczenie Ministra Rolnictwa z dnia 16 kwietnia 1932 r. o zatwierdzeniu wysokości opłaty na rzecz Pomorskiej Izby Rolniczej na okres czasu od dnia 1 kwietnia 1932 r. do dnia 31 marca 1933 r.

**Poz. 123.** Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 kwietnia 1932 r. o utworzeniu urzędu notarjusza w Łomży w okręgu sądu okręgowego w Łomży.

**z 21 Kwietnia Nr. 92 Rok 1932**

**Poz. 124.** Zarządzenie o nadaniu Krzyża Niepodległości z Mieczami, Krzyża Niepodległości i Medalu Niepodległości.

**z 22 Kwietnia Nr. 93 Rok 1932**

**Poz. 125.** Zarządzenie Ministra Poczt i Telegrafów z dnia 20 kwietnia 1932 r. w sprawie czasowej zmiany opłat radjofonicznych.

**z 23 Kwietnia Nr. 94 Rok 1932**

**Poz. 126.** Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 11 kwietnia 1932 r. w sprawie zwinięcia ekspozytury celnej w Chropaczowie.

---

[1]) Dz. Urz. M. S. Wewn. z r. 1931, str. 291.

**z 25 kwietnia Nr. 95 Rok 1932**

**z 26 kwietnia Nr. 96 Rok 1932**

**z 27 kwietnia Nr. 97 Rok 1932**

**z 28 kwietnia Nr. 98 Rok 1932**

**z 29 kwietnia Nr. 99 Rok 1932**

**Poz. 127.** Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 27 kwietnia 1932 r. w sprawie powołania Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej dla ustalenia warunków pracy i płacy dla robotników rolnych na obszarze województwa nowogródzkiego oraz powiatów: święciańskiego i oszmiańskiego, województwa wileńskiego na rok służbowy 1932/33.

**z 30 kwietnia Nr. 100 Rok 1932**

**Poz. 128.** Obwieszczenie Ministra Skarbu z dnia 23 kwietnia 1932 r. o wartości jednego grama czystego złota.

**Poz. 129.** Zarządzenie Ministra Robót Publicznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych z dnia 26 kwietnia 1932 r. w sprawie zatwierdzenia projektów planu zabudowania miasta Zamościa.

**z 2 maja Nr. 101 Rok 1932**

**Poz. 130.** Obwieszczenie Ministra Skarbu z dnia 22 kwietnia 1932 r.

**Poz. 131.** Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 30 kwietnia 1932 r. o trybie postępowania przy wywozie za zwrotem cła bekonów, szynek, niektórych przetworów mięsnych oraz mięsa wieprzowego, wołowego, cielęcego i baraniego.

**z 4 maja Nr. 102 Rok 1932**

**z 6 maja Nr. 103 Rok 1932**

**Poz. 132.** Zarządzenie o nadaniu Złotego Krzyża Zasługi.

**z 7 maja Nr. 104 Rok 1932**

**Poz. 133.** Orzeczenie Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej, ustalające warunki pracy i płacy robotników rolnych na rok służbowy 1932/33 na obszarze województwa krakowskiego i powiatów: Brzozów, Kolbuszowa, Krosno, Łańcut, Nisko, Przeworsk, Rzeszów, Strzyżów, Tarnobrzeg i Jarosław województwa lwowskiego.

---

# III.
# Przedruki z innych wydawnictw urzędowych.

## Przedruki ze spisu Nr. 1 Komisji Języka Urzędowego T-wa poprawności języka polskiego.

| Niewłaściwie | Poprawnie |
|---|---|
| Posiadać egzamin doktorski, trzy semestry studjów, ukończony kurs nauczycielski i t. p. | Posiadać świadectwo egzaminu na doktora, ukończenia trzech semestrów, ukończenia kursu nauczycielskiego i t. p. |
| Urząd jest w posiadaniu tego gmachu od r. 1925 | Urząd posiada ten gmach od .. (Uwaga. Być w czyjem posiadaniu = należeć do kogo) |
| Postawić kogo w stan oskarżenia | Oskarżyć kogo |
| Postawić pod dozór | Oddać pod dozór |
| Poszukiwać za czem | Poszukiwać czego |
| Prosimy w odpowiedzi powołać liczbę (=numer) pisma | ...przytoczyć numer a. powołać się na numer... |
| Powołana tutaj ustawa wymaga... | Wskazana... a. ustawa, na którą się tutaj powołujemy... |
| Powyższe dotyczy także urzędników | To, co powiedziano wyżej, dotyczy... a. uwagi powyższe, wskazówki powyższe i t. p. dotyczą... |
| Sąd pozostawił sprawę bez rozpoznania | Sąd postanowił nie rozpoznawać sprawy |
| Podanie pozostawiono bez uwzględnienia | Podania nie uwzględniono a. podanie odrzucono |
| Skutkiem braku dowodów sprawę pozostawiono bez załatwienia | ...sprawy nie załatwiano a. nie rozpatrywano |
| Pracownik płci żeńskiej | Pracownica |
| Prewencyjny (np. areszt) | Zapobiegawczy |
| Przeciągnąć przez dziennik | Wpisać do dziennika |

| | |
|---|---|
| Przedakt | Akt poprzedni |
| Rachunek przedłożony sprawozdaniem | ...złożony w sprawozdaniu |
| Dekret (pismo, rozporządzenie i t. p.) w przedmiocie przepisów prasowych | ...o przepisach prasowych a. w sprawie przepisów |
| wniosek w przedmiocie zasad finansowych | wniosek co do zasad finansowych |
| Należność przekracza sto zł. | (lepiej) przenosi a. przewyższa... |
| Przeprowadzić rozporządzenie, ustawę i t. p. | Wykonać... |
| urząd przeprowadza niezbędne poprawki | ...dokonywa niezbędnych poprawek |
| przeprowadza się statystykę spraw | sporządza się... |
| Przez przeciąg trzech lat | Przez trzy lata a. w ciągu 3 lat |
| Woźny przy magistracie, przy wojsku, przy gimnazjum i t. p. | Woźny magistratu, woźny w wojsku, w gimnazjum |
| Wnieść prośbę przy dołączeniu dowodów | Wnieść prośbę załączając dowody a. wraz z załączonemi do niej dowodami a. i załączyć dowody |
| złożyć wykaz płac podług miesięcy, przy podaniu pozycji dziennika | ...podając zarazem pozycję dziennika |
| przy rozprawie w sądzie okazało się, że... | na rozprawie... |
| wydano orzeczenie przy trafnem zastosowaniu ustawy | ...trafnie zastosowawszy ustawę |
| przy zwrocie listu oznajmiam... | Zwracając list, oznajmiam, że... |
| Przyjmować (przyjąć) lekarstwo | Zażywać (zażyć)... |
| przyjmować (przyjąć) postać znaczenie i t. p. | przybierać (przybrać) postać... |
| przyjmować (przyjąć) udział w pracy | brać (wziąć) udział w pracy; uczestniczyć w pracy |
| przyjmijmy, że to prawda | przypuśćmy, że... a. dajmy na to |
| Przylegające dowody prosimy przesłać do... | Załączone a. dołączone dowody... |
| Proszę o przekazanie przyległego pisma urzędowi w N. | ...załączonego pisma... |
| jest to niezbędne wobec przyległych wniosków urzędu w N. | ...wobec załączonych wniosków... |
| Powyższy podpis przyznano za własnoręczny | ...uznano... |
| Reaktywować w służbie | Powołać zpowrotem do służby; |
| reaktywowanie do służby | powołanie zpowrotem do służby |
| Recepis | Dowód (doręczenia), pokwitowanie |
| Jan Kamieński recte Kamień | ...właściwie... |
| Refundować (sumę, pieniądze) | Zwrócić |
| Z reguły kurs trwa trzy lata | W zasadzie a. zasadniczo kurs... |
| Orzeczenie, wydane na rekurs przez instancję odwoławczą | ...do odwołania... |
| Remuneracja | Dodatkowe wynagrodzenie, gratyfikacja |
| Resort | Zakres władzy a. dział władzy a. zakres urzędu |
| Prawa do emerytury powinny być w całości respektowane | ...uwzględnione a. uszanowane a. zachowane |
| Był na pierwszym roku medycyny | ...na pierwszym kursie |
| Wysokość roszczonej sumy | Wysokość sumy, o którą się (kto) upomina a. do której rości sobie prawo (pretensję) |
| Rozchodować (sumę) | Wydać a. wydatkować |
| Rozchodzi się o to, czy... | Idzie o to, czy... a. chodzi o to. |

# IV.

# Orzecznictwo

## Przedruki ze „Zbioru Wyroków N. T. A." rocznik VIII rok 1930 dział A.

Nr. 219 A.

Przy wyborach ławników, dokonywanych na podstawie regulaminu wyborczego z 4 lutego 1919 (Monitor Polski Nr. 47), dzielnik wyborczy, obliczany według § 7 tegoż regulaminu, może się wyrażać także w liczbie ułamkowej.

(Wyrok z 18 marca 1930 r. l. rej. 2494/28).

Nr. 220 A.

Obywatele rosyjscy nabyli z tytułu zamieszkania na zasadzie art. 3 Traktatu Wersalskiego poz. 728/1920 Dz. Ust. z dniem wejścia w życie tegoż Traktatu obywatelstwo polskie niezależnie od postanowień Traktatu Ryskiego poz. 300/1921 Dz. Ust., co nie wyklucza, oczywiście, możliwości utraty następnie tegoż obywatelstwa na zasadzie art. 11 ustawy z 20 stycznia 1920 poz. 44 Dz. Ust. przez nabycie obywatelstwa obcego, np. przez nabycie obywatelstwa Rosji sowieckiej na zasadzie art. VI Traktatu Ryskiego.

(Wyrok z 19 marca 1930 r. l. rej. 2745/29).

Nr. 223 A.

Od odmownej decyzji powiatowej władzy administracji ogólnej w przedmiocie ponownego przedstawienia Komisji Poborowej poborowego, zaliczonego do kat. A), celem zmiany kategorji w myśl art. 39 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym z 23 maja 1924 poz. 458/1928 Dz. Ust., służy stronie odwołanie do drugiej instancji administracyjnej.

(Wyrok z 27 marca 1930, l. rej. 5365/29).

Nr. 225 A.

Pisma, stwierdzające wniesienie do spółki akcyjnej nieruchomości, znajdującej się w Polsce, jako wkładu rzeczowego, podlegają opłacie komunalnej od umów o przeniesienie prawa własności nieruchomości na podstawie art. 13 ustawy z 11 sierpnia 1923 poz. 747 Dz. Ust.

(Wyrok z 31 marca 1930, l. rej. 1633/28).

Nr. 227 A.

Kursy kosmetyczne, prowadzone na podstawie pozwolenia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, opartego na postanowieniu b. Rady lekarskiej z 29 kwietnia 1908 r. Nr. 424, są szkołą w rozumieniu art. 3 p. 3 ustawy z 2 sierpnia 1926 poz. 550 Dz. Ust. i § 3 p. 3 rozporządzenia Ministra Skarbu z 29 grudnia 1926 poz. 95/1927 Dz. Ust., wobec czego nie podlegają opłacie podatku od lokali.

(Wyrok z 3 kwietnia 1930 l. rej. 3275/28).

Nr. 245 A.

Decyzja władzy, regulująca stosunki prawne na przyszłość „ex nunc", winna odpowiadać stanowi faktycznemu, istniejącemu w chwili jej doręczenia stronie, to znaczy, że przy rekursach względnie odwołaniach rozstrzygnięcie instancji odwoławczej winno się opierać na stanie faktycznym, który istniał w chwili doręczenia stronie orzeczenia I instancji, a więc uwzględniać zmiany, jakie zaszły w stanie faktycznym w czasie między datą orzeczenia I instancji a dniem jego doręczenia.

(Wyrok z 16 maja 1930 l. rej. 75/28).

Nr. 249 A.

Orzeczenie władzy w przedmiocie zaliczenia do wysługi emerytalnej czasu państwowej służby zaborczej — w myśl art. 81 ustawy emerytalnej z 11 grudnia 1923 poz. 46/24 Dz. Ust. — funkcjonarjuszowi, pozostającemu w służbie czynnej, jako przedwczesne, nie mogą być przedmiotem skargi do N. T. A. wobec postanowień art 9 ustawy o N. T. A. poz. 400/26 Dz. Ust.

(Wyrok z 27 maja 1930, l. rej. 3637/28).

Nr. 252 A.

Na terenie, na którym obowiązuje rozporządzenie Generalnego Komisarza Ziem Wschodnich z 14 sierpnia 1919 o samorządzie miejskim (Dz. Urz. Nr. 12 poz. 99/1919), radny miejski z powodu wyboru na członka Magistratu nie traci mandatu radnego.

(Wyrok z 30 maja 1930, l. rej. 3807/28).

# V.

# Zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych.

## 77.

### Zarządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych

z dnia 20 kwietnia 1932 r.

### o zmianie instrukcji dla władz administracyjnych I instancji w sprawie statystyki ruchu naturalnego ludności.

Na podstawie art. 11 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 1 lutego 1927 roku o statystyce ruchu naturalnego ludności (Dz. U. R. P. Nr. 10, poz. 76) — zarządzam co następuje:

Załącznik do § 3 Instrukcji dla władz administracyjnych I instancji w przedmiocie wykonania rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 1 lutego 1927 r. w sprawie statystyki ruchu naturalnego ludności (Dziennik Urzędowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z r. 1927, Nr. 1 — 2, poz. 5) otrzymuje brzmienie następujące:

Załącznik do § 3.

## Wykaz statystyczny przyczyn zgonów.

| Liczba pośredniego mianownictwa międzynarodowego | PRZYCZYNA ZGONU | Liczba pełnego mianownictwa międzynarodowego |
|---|---|---|
| | **I. Choroby zakaźne i pasorzytnicze.** | |
| 1 | Dur brzuszny i dury rzekome | 1, 2 |
| 2 | Dur osutkowy (plamisty) | 3 |
| 3 | Ospa | 6 |
| 4 | Odra | 7 |
| 5 | Płonica | 8 |
| 6 | Krztusiec | 9 |
| 7 | Błonica | 10 |
| 8 | Grypa (influenca) | 11 |
| 9 | Czerwonka | 13 |
| 10 | Dżuma (mór) | 14 |
| 11 | Gruźlica narzędów oddechowych | 23 |
| 12 | Wszystkie inne postacie gruźlicy | 24—32 |
| 13 | Kiła | 34 |
| 14 | Zakażenie ropne i posocznicze (nieporodowe) | 36 |
| 15 | Zimnica | 38 |
| 16 | Choroby, wywołane przez pierwotniaki lub robaki | 39—42 |
| 17 | Inne choroby zakaźne i pasorzytnicze *). | 4, 5, 12, 15—22, 33, 35, 37, 43, 44 |
| | **II. Rak i inne nowotwory.** | |
| 18 | Rak i inne nowotwory złośliwe | 45—53 |
| 19 | Nowotwory niezłośliwe lub nieoznaczone jako złośliwe | 54, 55 |
| | **III. Choroby gośćcowe, odżywiania, gruczołów o wydzielaniu wewnętrznem i inne ogólne.** | |
| 20 | Gościec stawowy ostry (gorączkowy) | 56 |
| 21 | Gościec przewlekły i dna | 57, 58 |
| 22 | Cukrzyca | 59 |
| 23 | Awitaminozy | 60—64 |
| 24 | Choroby gruczołu tarczowego i gruczołów przytarczycznych | 66 |
| 25 | Inne choroby ogólne | 65, 67—69 |
| | **IV. Choroby krwi i narządów krwiotwórczych.** | |
| 26 | Niedokrwistość złośliwa i inne postacie niedokrwistości | 71 |
| 27 | Białaczka właściwa, białaczki rzekome i inne choroby krwi i narządów krwiotwórczych | 70, 72—74 |
| | **V. Zatrucie wyskokowe i zatrucie przewlekłe.** | |
| 28 | Zatrucie wyskokowe przewlekłe i ostre | 75 |
| 29 | Inne zatrucia przewlekłe | 76, 77 |
| | **VI. Choroby układu nerwowego i narządów zmysłów.** | |
| 30 | Zapalenie opon mózgowych zwykłe | 79 |
| 31 | Wiąd rdzenia | 80 |
| 32 | Krwotok mózgowy, zator i zakrzep mózgowy | 82 |
| 33 | Porażenie ogólne postępujące | 83 |

*) Inne choroby zakaźne powinny być wyszczególnione, jeśli powodują znaczniejszą umieralność, a niektóre z nich (cholera, gorączka żółta, dur powrotny, trąd) powinny być wymienione zawsze, jeśli nawet spowodowały tylko jeden zgon.

| Liczba pośredniego mianownictwa międzynarodowego | PRZYCZYNA ZGONU | Liczba pełnego mianownictwa międzynarodowego |
|---|---|---|
| 34 | Schizofrenja i inne postacie chorób psychicznych | 84 |
| 35 | Padaczka | 85 |
| 36 | Inne choroby układu nerwowego | 78, 81, 86, 87 |
| 37 | Choroby oka, ucha i ich przydatków | 88, 89 |
| | **VII. Choroby narządów krążenia.** | |
| 38 | Zapalenie osierdzia | 90 |
| 39 | Zapalenie wsierdzia ostre | 91 |
| 40 | Zapalenie wsierdzia przewlekłe i choroby zastawek | 92 |
| 41 | Choroby mięśnia sercowego | 93 |
| 42 | Choroby tętnic wieńcowych i dusznica bolesna | 94 |
| 43 | Inne choroby serca | 95 |
| 44 | Tętniak, z wyłączeniem tętniaka serca | 96 |
| 45 | Miażdżyca tętnic i zgorzel | 97, 98 |
| 46 | Inne choroby narzędów krążenia | 99—103 |
| | **VIII. Choroby narządów oddechowych.** | |
| 47 | Zapalenie oskrzeli | 106 |
| 48 | Zapalenie płuc | 107—109 |
| 49 | Zapalenie opłucnej | 110 |
| 50 | Inne choroby narządów oddechowych, z wyłączeniem gruźlicy | 104, 105, 111—114 |
| | **IX. Choroby narządów trawienia.** | |
| 51 | Wrzód żołądka lub dwunastnicy | 117 |
| 52 | Biegunka i nieżyt żołądka i jelit u dzieci poniżej 2 lat | 119 |
| 53 | Biegunka nieżyt żołątka i jelit i owrzodzenie jelit (w wieku 2 lat i wyżej) | 120 |
| 54 | Zapalenie wyrostka robaczkowego | 121 |
| 55 | Przepuklina, niedrożność jelit | 122 |
| 56 | Marskość wątroby | 124 |
| 57 | Inne choroby wątroby i dróg żółciowych w tem kamica żółciowa | 125—127 |
| 58 | Inne choroby narządu trawienia | 115, 116, 118, 123 128 i 129 |
| | **X. Choroby narządów moczopłciowych.** | |
| 59 | Zapalenie nerek | 130—132 |
| 60 | Inne choroby nerek, miedniczek i moczowodów | 133 |
| 61 | Kamienie dróg moczowych | 134 |
| 62 | Choroby pęcherza moczowego, z wyłączeniem nowotworów | 135 |
| 63 | Choroby cewki moczowej, ropnie moczowe i t. d. | 136 |
| 64 | Choroby gruczołu krokowego | 137 |
| 65 | Choroby narządów płciowych, nieoznaczone jako weneryczne | 138, 139 |
| | **XI. Choroby ciąży, porodu i stanu połogowego.** | |
| 66 | Przypadłości ciąży | 141, 142, 143 |
| 67 | Krwotok porodowy | 144 |
| 68 | Posocznica i zakażenie połogowe | 140, 145 |
| 69 | Zatrucie krwi podczas ciąży: białkomocz, rzucawka porodowa i t. d. | 146, 147 |
| 70 | Inne choroby, związane z porodem i połogiem | 148—150 |

| Liczba pośredniego mianownictwa międzynarodowego | PRZYCZYNA ZGONU | Liczba pełnego mianownictwa międzynarodowego |
|---|---|---|
| | **XII. Choroby skóry i tkanki podskórnej.** | |
| 71 | Choroby skóry i tkanki podskórnej | 151—153 |
| | **XIII. Choroby kości i narządów ruchu.** | |
| 72 | Choroby kości i narządów ruchu, z wyłączeniem gruźlicy i gośćca | 154—156 |
| | **XIV. Wady rozwojowe wrodzone.** | |
| 73 | Wady rozwojowe wrodzone (z wyłączeniem urodzeń martwych) | 157 |
| | **XV. Choroby okresu niemowlęctwa.** | |
| 74 | Wątłość wrodzona | 158 |
| 75 | Przedwczesne urodzenie (z wyłączeniem urodzeń martwych) | 159 |
| 76 | Następstwa porodu (z wyłączeniem urodzeń martwych) | 160 |
| 77 | Inne choroby właściwe niemowlęctwu | 161 |
| | **XVI. Choroby okresu starości.** | |
| 78 | Starczość | 162 |
| | **XVII. Śmierć gwałtowna i przypadkowa.** | |
| 79 | Samobójstwo | 163—171 |
| 80 | Zabójstwo | 172—175 |
| 81 | Nieszczęśliwe wypadki | 176—194 |
| 82 | Śmierć gwałtowna, której rodzaj (somobójstwo, zabójstwo, wypadek) nie jest oznaczony | 195 |
| 83 | Uraz na wojnie (w tem egzekucja osób cywilnych przez armje wojujące) | 196, 197 |
| 84 | Egzekucja z wyroku sądowego | 198 |
| | **XVIII. Śmierć z przyczyny nieoznaczonej.** | |
| 85 | Przyczyny niewymienione lub źle oznaczone | 199, 200 |

W wykazie aktów zgonów, w myśl ostatniego ustępu § 3 Instrukcji dla władz administracyjnych pierwszej instancji, lekarz powiatowy powinien wpisać liczbę podaną w rubryce 1 niniejszego wykazu statystycznego (pośrednie mianownictwo międzynarodowe). Liczby rubryki ostatniej odpowiadają liczbom mianownictwa pełnego chorób i przyczyn zgonów, przyjętego przez IV Komisję Międzynarodową w Paryżu dnia 19 października 1929 r. (Wydanie polskie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych — Departament Służby Zdrowia, Warszawa 1932 r., w opracowaniu Dr. M. Kacprzaka) i podane są w niniejszym wykazie statystycznym dla orjentacji.

Minister Spraw Wewnętrznych

*(—) Bronisław Pieracki*

78.

**Zarządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych**
z dnia 21 kwietnia 1932 r.,
**o uzupełnieniu list przewodniczących i komisarzy egzaminacyjnych w komisjach egzaminacyjnych przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych na resztę okresu dwuletniego 1931/32 r.**

Ustanowione zarządzeniem z dnia 22 stycznia 1931 roku (Dz. Urz. M. S. Wewn., Nr. 1, poz. 3) na zasadzie rozporządzeń Rady Ministrów z dnia 7.I.1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 6, poz. 48), z dnia 16.I.1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 103) i z dnia 13.V.1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 60, poz. 424) listy przewodniczących i komisarzy egzaminacyjnych w komisjach egzaminacyjnych przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych uzupełniam, jak następuje:

**I. Komisje egzaminacyjne dla kandydatów na stanowiska administracyjne I kategorji:**

Lista komisarzy egzaminacyjnych:

Inspektorzy ministerjalni: dr. Wincenty Kałuski i Stanisław Jarecki w miejsce dotychczasowych naczelników wydziałów Stefana Seferowicza i dr. Kazimierza Windakiewicza, przeniesionych w stan spoczynku.

**II. Komisje egzaminacyjne dla kandydatów na stanowiska administracyjne II kategorji:**

a) Lista przewodniczących:

Inspektor ministerjalny dr. Wincenty Kałuski w miejsce dotychczasowego naczelnika wydziału Stefana Seferowicza, przeniesionego w stan spoczynku;

b) Lista komisarzy egzaminacyjnych:

Naczelnik wydziału Eugenjusz Bielecki, oraz radcy ministerjalni: Tadeusz Teliga i Alfred Wotke w miejsce dotychczasowych radców ministerjalnych: dr. Andrzeja Zawadzkiego, przeniesionego w stan spoczynku, dr. Marcina Wyrod-Przyborowskiego, mianowanego starostą powiatowym i Alojzego Zaremby, przeniesionego do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu.

**III. Komisje egzaminacyjne dla kandydatów na stanowiska administracyjne III kategorji:**

a) Lista przewodniczących:

Radca ministerjalny Jerzy Grzymała-Pokrzywnicki w miejsce dotychczasowego naczelnika wydziału Stefana Seferowicza, przeniesionego w stan spoczynku;

b) Lista komisarzy egzaminacyjnych:

Inspektor ministerjalny Stefan Stosyk, oraz radcy ministerjalni Sławomir Lohman i Alfred Wotke w miejsce dotychczasowych radców ministerjalnych: dr. Andrzeja Zawadzkiego, dr. Marcina Wyrod-Przyborowskiego i Alojzego Zaremby.

*(—) Bronisław Pieracki*
Minister.

# VI.

# Okólniki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

79.

**Okólnik Nr. 47.**
z dnia 16 kwietnia 1932 r.
**(SF. 1/1/8) o noweli do ustawy o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych.**

*Do*

*P. P. Wojewodów (z wyjątkiem p. wojewody śląskiego).*

W N-rze 25 Dziennika Ustaw R. P. z r. b. pod poz. 223, ogłoszona została ustawa z dnia 17 marca 1932 r. o zmianie niektórych przepisów ustaw, dotyczących finansów komunalnych.

Ponieważ nowela powyższa weszła w życie w dniu 1 kwietnia r. b. i w ustawie o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych wprowadza tego rodzaju zmiany, które mają wpływ na wymiar i pobór podatków oraz na układ budżetów związków komunalnych, przeto — zanim wydane zostanie do niej rozporządzenie wykonawcze—zechą P. P. Wojewodowie zwrócić uwagę zarządów związków komunalnych na podległym Im obszarze na omawianą nowelę, w szczególności zaś na następujące jej postanowienia.

*1) art. 1, pkt. II.*

Nowela znosi samoistny podatek komunalny od budynków państwowych. Ministerstwu Spraw Wewnętrznych nie są wprawdzie znane przykłady wykorzystywania tego—nikłego zresztą — źródła dochodowego, o ile jednakże niektóre związki komunalne wprowadziły u siebie ten podatek, to prawo jego dalszego poboru utraciły w dniu 1 kwietnia r. b.

*2) art. 1 pkt. III.*

Samoistny podatek miejski od placów niezabudowanych zamieniony został na dodatek do takiegoż państwowego podatku, przyczem wysokość tego dodatku nie może przekraczać 100% podatku państwowego.

Gminy miejskie, zamierzające w r. b. korzystać z omawianego źródła dochodowego, powinny niezwłocznie uchwalić wysokość dodatku — w granicach podanej wyżej stawki maksymalnej i dodatek ten wymierzyć i pobrać razem z podatkiem państwowym; w budżetach tych gmin podatek ten zamieszczony zostanie wśród dodatków do podatków państwowych.

Gminy wiejskie, którym na podstawie art. 72 ustawy o tymcz. ureg. fin. kom. przyznane

zostały uprawnienia finansowe gmin miejskich w ramach tejże ustawy, nie mają prawa do poboru podatku od placów niezabudowanych, na ich obszarze bowiem nie obowiązuje państwowy podatek od placów niezabudowanych, wobec czego nie może w tych gminach być pobierany dodatek do podatku państwowego.

*3) art. 1 pkt. IV.*

Według nowego brzmienia art. 10, ustalonego w noweli, wpływy z dodatków komunalnych do państwowych podatków od spożycia, zużycia względnie produkcji, przypadające gminom i powiatowym związkom komunalnym oraz komunalnemu funduszowi pożyczkowo-zapomogowemu, dzielone będą, poczynając od wpływów za miesiąc kwiecień r. b., w ten sposób, iż komunalny fundusz pożyczkowo-zapomogowy otrzymywać będzie 20% (dotychczas 10%) tych wpływów, gminy miejskie — 50% (dotychczas 54%), powiatowe związki komunalne — 30%, z czego odstępować mają gminom wiejskim 1/3 część, t. j. 10% (dotychczas powiatowe związki komunalne miały 36%, z czego odstępowały gminom wiejskim w województwach południowych 2/3 części, t. j. 24%, w innych województwach 1/3 część, t. j. 12%).

Zmiana powyższa pociągnie za sobą naturalnie odpowiednią modyfikację sum, preliminowanych z tego tytułu w budżetach odnośnych związków komunalnych; w przybliżeniu można preliminować na rok 1932/33, opierając się na danych z powszechnego spisu z r. 1921, na 1 mieszkańca miasta 1 zł. 69 gr., na 1 mieszkańca pow. zw. kom. za wyłączeniem ludności miast 24 gr., na 1 mieszkańca gminy wiejskiej 12 gr.

*4) art. 1 pkt. VI.*

Samoistna opłata komunalna od umów o przeniesienie własności nieruchomości (t. zw. podatek aljenacyjny) zamieniona została na komunalny dodatek do opłaty stemplowej od pism, tyczących się przeniesienia własności rzeczy nieruchomych. Dodatek ten pobierany będzie z mocy samej ustawy, bez specjalnych w tym względzie uchwał związków komunalnych w wysokości 50% opłaty stemplowej.

Zmiana powyższa w budżetach związków komunalnych znajdzie formalny wyraz w przeniesieniu opłat z grupy podatków samoistnych do grupy dodatków komunalnych do podatków państwowych; pod względem rzeczowym — zmiana ta daje naogół podstawę do zwiększenia wpływów, przewidywanych z tego źródła dochodowego, uprzystępnia bowiem, pogłębia i upowszechnia to źródło (m. in. obejmuje również przeniesienie własności nieruchomości w drodze licytacji).

*5) art. 1 pkt. VII.*

Dokonane w noweli uzupełnienie art. 15 ma na celu unormowanie w województwach centralnych i wschodnich poboru podatku komunalnego od aktów notarjalnych o stawkach niestałych, który to podatek oparty był na stawkach opłat stemplowych z czasów rosyjskich.

Określona w noweli 50%-owa stawka dodatku jest stawką maksymalną, w jej granicach gminy miejskie, zamierzające korzystać z tego źródła dochodowego, powinny niezwłocznie uchwalić odpowiednią dla nich wysokość dodatku, a rzeczą władzy nadzorczej, powołanej do zatwierdzenia tych uchwał, będzie baczyć aby stawka dodatku (ewentualnie zróżniczkowana dla poszczególnych rodzajów aktów notarjalnych) dostosowana była do warunków miejscowych.

*6) art. 1 pkt. VIII.*

Samoistny podatek komunalny od spadków i darowizn zamieniony został prowizorycznie (na okres 3 lat, przyczem Rada Ministrów okres ten może skrócić) na komunalny dodatek do takiegoż podatku państwowego. Dodatek ten według stawki dotychczasowej (10% podatku państwowego) pobierany będzie — podobnie jak podatek aljenacyjny —z mocy samej ustawy, jednakże wpływ z niego przekazywany będzie przez organa skarbowe na rzecz komunalnego funduszu pożyczkowo-zapomogowego. Wobec tego wpływy z tego podatku nie mogą być zamieszczane w budżetach związków komunalnych na r. 1932/33.

*7) art. 1 pkt. X.*

Zmiana art. 21 oznacza zniesienie samoistnego podatku komunalnego od przedmiotów zbytku, wobec czego podatek ten w budżetach na r. 1932/33 nie może być przewidywany.

*8) art. 1 pkt. XII.*

Zmiana art. 27 daje wójtostwom w województwach poznańskiem i pomorskiem uprawnienie do poboru na swoją rzecz opłat administracyjnych; wpłynie to w pewnym stopniu na zmniejszenie się kosztów utrzymania obwodów wójtowskich, ponoszonych przez gminy.

*9) art. 1 pkt. XIII.*

Zmiana art. 31 polega na tem, że prawo do poboru opłat na budowę i utrzymanie urządzeń i zakładów dobra publicznego rozszerzone zostało na przedsiębiorstwa komunikacyjne, posługujące się specjalną własną nawierzchnią (tramwaje i kolejki).

*10) art. 1 pkt. XIV.*

Nowe brzmienie art. 33 poddaje zatwierdzeniu władzy nadzorczej wszelkie uchwały pożyczkowe związków komunalnych oraz uchwały upoważniające organa wykonawcze do wystawiania weksli. Uprawnienie to, zwłaszcza zaś prawo kontroli wystawiania weksli przez organa związków komunalnych, powinno być przez władze nadzorcze wykorzystane w kierunku zapobieże-

nia nadmiernemu korzystaniu przez związki komunalne z kredytu krótkoterminowego.

Powyższe uprawnienie władz nadzorczych nie może być jednakże rozumiane w ten sposób, ażeby w każdym poszczególnym przypadku wystawienia weksla, czy też zaciągnięcia pożyczki obrotowej (na zasilenie funduszów kasowych) przez organ wykonawczy związku komunalnego konieczną była uchwała organu stanowiącego tegoż związku oraz zatwierdzenie tej uchwały przez władzę nadzorczą; w sprawach tych za wystarczającą należy uznać uchwałę organu stanowiącego, zatwierdzoną przez władzę nadzorczą, upoważniającą organ wykonawczy do zaciągania pożyczek na zasilenie funduszów kasowych względnie do wystawiania weksli w pewnym określonym czasie (ewent. nawet na przeciąg całego roku budżetowego), do określonej wysokości oraz na ogólnie w tejże uchwale określonych warunkach. Jeśli chodzi specjalnie o sprawę wystawiania weksli, to władze nadzorcze przy zatwierdzaniu uchwał powinny kłaść nacisk na to, aby związki komunalne w zasadzie ograniczały się do wystawiania weksli na zlecenie publicznych instytucyj finansowych (np. na zabezpieczenie udzielonego kredytu), natomiast — aby zaniechały posługiwania się krótkoterminowym wekslem jako środkiem zapłaty z tytułu uskutecznienia wydatku.

Art. 33 w nowem brzmieniu ustala również granice zadłużenia związków komunalnych; władze nadzorcze w zasadzie nie powinny zezwalać na dalsze zadłużanie się związków komunalnych w tych przypadkach, gdy zadłużenie danego związku osiągnęło normy określone w art. 33.

Jest jednakże jasnem, że w obecnej sytuacji gospodarczej i wobec obecnego stanu finansów związków komunalnych ścisłe i rygorystyczne stosowanie powyższej zasady już w r. 1932/33 nie dałoby się pogodzić z wymogami życia. Przedewszystkiem więc nie należy tej zasady stosować w tych przypadkach, kiedy związek komunalny, który osiągnął już określone w art. 33 granice zadłużenia, ma sposobność zaciągnięcia nowej pożyczki na dogodniejszych warunkach, aniżeli pożyczki poprzednie, a wpływ z nowej pożyczki przeznaczony jest na likwidację istniejącego zadłużenia. Tak samo nie należy zasady tej stosować do pożyczek długoterminowych, zaciąganych na konwersję pożyczek krótkoterminowych, o ile gotówkowe uregulowanie tych pożyczek krótkoterminowych nie jest możliwe. Nie będzie to niezgodne z intencją ustawodawcy, wyrażoną w art. 33, gdyż tego rodzaju operacje nie zwiększają zadłużenie związku komunalnego, o przez zastąpienie pożyczek krótkoterminowych pożyczką długoterminową, płatną ratami, umożliwiają stopniową likwidację długów.

Podobnież zasada ograniczenia zadłużenia krótkoterminowego związków komunalnych do wysokości 20% zwyczajnych dochodów budżetowych nie będzie mogła niejednokrotnie — już wprost ze względów życiowych — wykluczyć całkowicie zaciągania pożyczek na czasowe zasilenie funduszów kasowych przez te związki komunalne, które w obecny rok budżetowy weszły z przekroczeniem tej granicy; zezwolenie na zaciąganie pożyczek obrotowych (na zasilenie funduszów kasowych) może być jednakże takim związkom udzielane jedynie pod warunkiem, iż te nowe pożyczki będą spłacone w ciągu roku budżetowego, przyczem oczywiście stwierdzoną być musi istotna możność spłaty tych pożyczek.

Wreszcie — odnośnie do art. 33 w jego nowem brzmieniu — zauważyć należy, iż utrzymane w nim zostało istniejące już przedtem uprawnienie władzy nadzorczej do zatwierdzanie uchwał związków komunalnych w sprawie objęcia poręki. Przez objęcie poręki rozumieć należy m. in. niewątpliwie również udzielenie przez związek komunalny żyra na wekslu obcym, taka zatem czynność organu wykonawczego związku komunalnego musi być również oparta na uchwale organu stanowiącego, zatwierdzonej przez władzę nadzorczą. Poręka w tej formie udzielana być może w wyjątkowych wypadkach i władza nadzorcza przy zatwierdzaniu odnośnych uchwał powinna zwracać specjalną uwagę, aby związek komunalny przez udzielenie takiej poręki nie został niepotrzebnie narażony na straty.

### *11) art. 1 pkt. XVI.*

Wskutek zmiany art. 36 bezpośredniemu nadzorowi władz centralnych w zakresie gospodarki finansowej podlegać będą z pośród miast jedynie m. st. Warszawa i m. Gdynia; tem samem nadzór nad m. Łodzią, wykonywany dotychczas przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu, przechodzi na Pana Wojewodę w Łodzi.

### *12) art. 1 pkt. XVII.*

Ze zmian, dokonanych nowelą w art. 43, wymienić należy zwolnienie gmin wiejskich w województwach centralnych i wschodnich od opłacania Skarbowi Państwa 2% za czynności organów skarbowych, związane z wymiarem dodatków gminnych do państwowego podatku gruntowego; odnośny wydatek w budżetach gmin na r. 1932/33 podlega zatem skreśleniu.

Należy również zwrócić uwagę na przepis, regulujący wynagrodzenie notarjuszy (2%) za wymiar i pobór podatków komunalnych z art. 13 — 15.

### *13) art. 1 pkt. XIX.*

Wśród uzupełnień art. 59 ważne są szczególnie przepisy o przedawnieniu wymiaru i poboru samoistnych danin komunalnych; przyczynią się one w dużym stopniu do uporządkowania rachunkowości w związkach komunalnych i do zmniejszenia ilości odwołań i skarg w zakresie wymiaru i poboru danin komunalnych.

### *14) art. 1 pkt. XX.*

Uzupełnienie art. 72 daje gminom wiejskim o uprawnieniach finansowych gmin miejskich

wyraźne prawo do poboru podatku od lokali; szczegółowe przepisy w tym względzie zawierać będzie rozporządzenie wykonawcze.

*15) art. 2.*

Zmiana art. 24 ustawy o podatku dochodowym czyni dodatek komunalny do podatku dochodowego (w województwach zachodnich) podatkiem fakultatywnym („gminy i pow. zw. kom mogą pobierać...“) oraz dotychczasową stałą stawkę tego dodatku przy dochodach fundowanych zamienia na stawkę maksymalną.

W związku z niniejszym okólnikiem uchylam okólnik Nr. 116 (SF. 2731/27) z dnia 21.V. 1927 r. (Zb. Zarz. str. 1229, poz. 2).

## 80.

### Okólnik Nr. 48

z dnia 19 kwietnia 1932 r.

**(Pers. 207/3) o wyjazdach i urlopach wojewodów.**

*Do*

*P. P. Wojewodów i Komisarza Rządu w Warszawie.*

W sprawie wyjazdów P. P. Wojewodów z siedziby urzędu wojewódzkiego obowiązują następujące zasady:

1) Na wyjazd poza granicę województwa konieczne jest uprzednie — bez względu na charakter wyjazdu — uzyskanie zgody Ministra Spraw Wewnętrznych.

2) O ile w ważnej, niecierpiącej zwłoki sprawie wypadnie wojewodzie nagły wyjazd do miejscowości, położonej poza obrębem województwa, winien jednocześnie z wyjazdem zawiadomić o tem Ministra Spraw Wewnętrznych, podając cel przedsięwziętej podróży, datę wyjazdu i termin zamierzonego powrotu.

3) W razie przyjazdu do stolicy w sprawach służbowych wojewoda zawiadamia o tem niezwłocznie (telefonicznie) Sekretarjat Ministra Spraw Wewnętrznych, podając równocześnie swój warszawski adres, pod którym będzie można się z nim komunikować w czasie pobytu w Warszawie.

4) Wyjazdy służbowe w obrębie administrowanego województwa zależą od uznania wojewody.

5) Poza tem wojewodowie podlegają ogólnym przepisom o siedzibie urzędowej i urlopach.

6) Niniejsze zarządzenie ma — z wyjątkiem punktu 3 — analogiczne zastosowanie do Komisarza Rządu w Warszawie; nie dotyczy ono jednak wyjazdów doraźnych Komisarza Rządu w okolice stolicy.

Wydane poprzednio w tym przedmiocie okólniki: 1) Nr. 12 z dn. 28 października 1921 r., 2) Nr. 16 z dn. 18 listopada 1921 r. i 3) Nr. 191 z dn. 10 listopoda 1927 r. (Zb. Zarz. M. S. Wewn. z r. 1931, str. 1623, poz. 4) niniejszem uchyla się.

## 81.

### Okólnik Nr. 49

z dnia 19 kwietnia 1932 r.

**(SS. 12/1/1) o wykładni art. 33 dekretu o tymcz. ordynacji powiatowej.**

*Do*

*P. P. Wojewodów: w Białymstoku, Kielcach, Lublinie, Łodzi, Warszawie, Brześciu n/B., Łucku, Nowogródku i Wilnie.*

W wyroku z dnia 26 stycznia 1932 r. L. Rej. 5363/29 w sprawie Włodzimierza Tarnowskiego Najwyższy Trybunał Administracyjny stanął na stanowisku, że w myśl art. 33 dekretu o tymczasowej ordynacji powiatowej dla obszaru Polski b. zaboru rosyjskiego z dnia 4 lutego 1919 r. (Dz. P. P. P. Nr. 13, poz. 141) „do wydziału powiatowego mogą być wybierane przez sejmik powiatowy osoby zamieszkałe tylko w tym powiecie, którego reprezentacją jest dany wydział powiatowy“.

Z uwagi na powyższą ustaloną przez Najwyższy Trybunał Administracyjny wykładnię art. 33 cyt. dekretu, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wyjaśnia, co następuje:

Przez „powiat w rozumieniu art. 33 dekretu o tymczasowej ordynacji powiatowej rozumieć należy nie jednostkę dla celów administracji państwowej t. zn. nie powiat administracyjny, lecz okręg powiatowego związku komunalnego (samorządowy powiat ziemski) w odróżnieniu od powiatu miejskiego dla celów administracji samorządowej, t. j. miasta wydzielonego z powiatowego związku komunalnego, o którem mowa w art. 3 i w ustępie końcowym art. 10 cyt. dekretu.

Bierne prawo wyborcze do wydziału powiatowego przysługuje tedy obywatelom Państwa, którzy są zamieszkali tylko na obszarze odnośnego powiatu samorządowego, t. j. w okręgu powiatowego związku komunalnego, o ile posiadają ponadto prawo obieralności do rad miejskich lub gminnych.

Nie mogą być natomiast wybierani do wydziału powiatowego mieszkańcy miast wydzielonych z powiatowych związków komunalnych i stanowiących samodzielne powiaty miejskie dla celów administracji samorządowej w myśl art. 3 cyt. dekretu.

Wobec powyższego pismo okólne Ministerstwa z dnia 10 października 1927 r. Nr. SS. 5341/27 (Zb. Zarz. M. S. Wewn., str. 1364, poz. 18) stało się bezprzedmiotowe.

## 82.

### Okólnik Nr. 50

z dnia 21 kwietnia 1932 r.

### (OL. 21/3) w sprawie stosunku K. O. P. do władz administracji ogólnej.

*Do*
*P. P. Wojewodów: w Białymstoku, Wilnie, Nowogródku, Brześciu n/B., Łucku, Tarnopolu.*

Wobec zdarzających się nieporozumień na tle wzajemnego ustosunkowania władz administracji ogólnej i oddziałów Korpusu Ochrony Pogranicza, podaję następujące wytyczne, któremi w tych sprawach należy się kierować:

### I. Rozgraniczenie kompetencji i wzajemny stosunek władz administracji ogólnej i jednostek K. O. P.

1. Odpowiedzialność za bezpieczeństwo, spokój i porządek publiczny na powierzonych sobie obszarach, jako też za wykonywanie obowiązujących przepisów o ochronie granic, ponoszą władze administracji ogólnej (wojewodowie i starostowie).

Odpowiedzialność za ochronę granicy Państwa, a w szczególności za zabezpieczenie tej granicy przed jej naruszeniem, za ochronę znaków granicznych, za zapobieganie nielegalnemu przekraczaniu granicy i nielegalnemu obrotowi towarów, ponosi Dowódca Korpusu Ochrony Pogranicza.

2. Wzajemny stosunek władz administracji ogólnej i jednostek Korpusu Ochrony Pogranicza reguluje się następująco:

a) wszelkie wydawane przez władze administracji ogólnej w ich zakresie działania ogólnie obowiązujące przepisy i zarządzenia obowiązują również organa K. O. P. Przed wydaniem takich dyspozycyj lub zarządzeń, które mogą mieć wpływ na ochronę granicy, względnie na tok służby granicznej, (sprawy ruchu granicznego, punktów przejściowych, ograniczeń swobody ruchu w strefie nadgranicznej i t. p.) władze administracji ogólnej (wojewodowie i starostowie) winni uprzednio zasięgnąć opinji zainteresowanego dowódcy oddziału K. O. P. (brygady, pułku, baonu). W razie niemożności uzgodnienia mają odpowiednie zastosowanie postanowienia ustępu trzeciego pktu 3) niniejszego zarządzenia;

b) władze administracji ogólnej są uprawnione w ramach obowiązujących przepisów, dotyczących ochrony granic oraz poleceń Ministra Spraw Wewnętrznych, do stawiania dowódcom jednostek K. O. P. zadań, które jednostki te wykonywują w sposób przewidziany instrukcjami służbowemi dla organów K. O. P., przyczem techniczne wykonanie tych zadań nie należy do kompetencyj władz administracji ogólnej;

c) w sprawach związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego w pasie granicznym, władze administracji ogólnej mogą wzywać pomocy organów K. O. P. na zasadzie przepisów o asystencji wojskowej. W wypadkach wyjątkowych, jeśli ciągłość akcji tego wymaga, działalność organów K. O. P. w tym zakresie może nastąpić także poza obszarem pasa granicznego. Przy korzystaniu z pomocy organów K. O. P. jako asystencji wojskowej, władze administracji ogólnej mogą także przydzielać dowódcom oddziałów asystencyjnych odpowiednią ilość organów policji państwowej.

3. Zarządzenia władz administracji ogólnej (wojewodów i starostów), o których mowa w punkcie 2), nie mogą w żadnym wypadku dotyczyć dyslokacji oddziałów K. O. P. oraz ich wewnętrznej organizacji i administracji; jednakże p. p. wojewodowie, a w wypadkach wyjątkowo nagłych także i starostowie, mogą żądać czasowego wzmocnienia ochrony granicy przez zwiększenie liczby oddziałów, pełniących służbę na granicy. Żądaniu temu dowódcy jednostek K. O. P. obowiązani są bezzwłocznie uczynić zadość.

W wypadkach takich przejście na normalny tok służby granicznej (wycofanie wzmocnienia) nie może mieć miejsca bez uprzedniego porozumienia się z P. Wojewodą (starostą) nawet w tym wypadku, jeśli — z daniem odnośnego dowódcy wzmocnienie ochrony granicy przestało być konieczne.

W razie wątpliwości odnośnego dowódcy, co do celowości takiego zarządzenia, jako też w wypadkach, gdy wykonanie tego zarządzenia pociągnęłoby za sobą znaczny wydatek lub spowodowało utrudnienia w służbie, należy wątpliwości te z odpowiedniem uzasadnieniem przedstawić P. Wojewodzie (staroście), którego powtórna decyzja jest ostateczna i musi być niezwłocznie wykonana. Niemniej przeto starostowie o tego rodzaju swoich decyzjach winni zawiadamiać następnie właściwych p. p. wojewodów i uzyskać ich dodatkową aprobatę.

O każdem żądaniu wzmocnienia ochrony granicy p. p. wojewodowie winni niezwłocznie zawiadamiać Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, podając powody tego żądania.

4. a) p. p. dowódcy jednostek K. O. P. są obowiązani zarówno z własnej inicjatywy, jak na żądanie władz administracji ogólnej — udzielać tym władzom informacyj odnośnie spraw, związanych ze stanem bezpieczeństwa w strefie nadgranicznej i ochrony granic.

Uprawnienie żądania takich informacyj przysługuje tylko osobiście p. p. wojewodom i starostom oraz ich urzędowym zastępcom. W razie delegowania innych przedstawicieli władz administracji ogólnej na teren działalności oddziałów K. O. P. ze specjalnemi zadaniami — dowódcy oddziałów K. O. P. obowiązani są udzielać im wyjaśnień tylko w ramach ich zadań.

b) p. p. dowódcy oddziałów K. O. P. winni każdy wypadek naruszenia granicy ze strony obywateli lub przedstawicieli państw ościennych, uszkodzenia znaków granicznych, lub nielegalnego przekroczenia granicy w najkrótszym trybie (jednak dokładnie) zbadać i natychmiast przekazać odnośnemu staroście do właściwego dalszego urzędowania lub wykorzystania na konferencjach granicznych.

Podobnie należy postępować w wypadku każdego wogóle incydentu granicznego.

W wypadku użycia broni na granicy przez żołnierzy K. O. P. należy, o ile nastąpiło zabicie lub zranienie osób, przesyłać właściwym starostom odpisy dochodzeń, przeprowadzanych dla stwierdzenia celowości użycia broni.

O każdym wypadku, gdy przedstawiciele państwa ościennego zwracają się w jakiejkolwiek sprawie do jednostek K. O. P. (z żądaniem wyjaśnień od władz polskich, w celu udzielenia wyjaśnień i t.p. (należy niezwłocznie zawiadomić o tem właściwego starostę, który wydaje dalsze zarządzenia.

W wypadkach nagłych właściwe jednostki K. O. P. zawiadamiają starostę telefonicznie i udzielają mu na żądanie potrzebnych informacyj.

5. W sprawach urzędowych, o których mowa w punktach 2), 3) i 4) niniejszego zarządzenia p. p. wojewodowie znoszą się bezpośrednio z p. p. dowódcami brygad, starostowie zaś z dowódcami pułków wzgl. baonów zależnie od sprawy i odwrotnie.

6. Celem stałego koordynowania działalności władz administracji ogólnej i organów K. O. P. oraz celem utrzymania ścisłej wzajemnej łączności p. p. wojewodowie stosownie do ustępu I okólnika Nr. 11 z dnia 10 czerwca 1929 r. urządzają u siebie przynajmniej raz na miesiąc konferencje z p. p. dowódcami brygad względnie pułków.

Podobne zebrania perjodyczne urządzają u siebie starostowie, zapraszając na nie właściwych dowódców pułków i baonów K. O. P.

Poszczególni p. p. dowódcy brygad, pułków i baonów biorą udział w powyższych zebraniach osobiście, a tylko w razie faktycznej niemożności — mogą wysyłać na nie swego zastępcę.

Niezależnie od takich zebrań p. p. wojewodowie winni stale zapraszać p. p. dowódców brygad i pułków K. O. P. na perjodyczne zebrania władz niezespolonych.

### II. Osobisty stosunek między władzami administracji ogólnej, a organami Korpusu Ochrony Pogranicza.

1) Pomiędzy urzędnikami władz administracji ogólnej a oficerami, urzędnikami i szeregowymi K. O. P. nie istnieje jakakolwiek osobista zależność służbowa. Oficerowie, szeregowi i urzędnicy K. O. P. podlegają tylko Ministrowi Spraw Wewnętrznych przez Dowódcę Korpusu Ochrony Pogranicza.

2) Władzom administracji ogólnej (wojewodom i starostom) nie przysługuje:

a) prawo inspekcjonowania (wizytacji) oddziałów K. O. P.,

b) prawo dokonywania jakichkolwiek przeglądów K. O. P., kwater, budynków, biur i t. p.

3) Do czasu wydania przepisów przewidzianych w ostatnim ustępie § 4 rozporz. Rady Min. z dnia 2 lipca 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 66, poz. 546) sprawę wspólnego występowania władz administracji ogólnej i organów K. O. P. nazewnątrz, oraz sprawy reprezentacyjne regulują przepisy dotychczasowe, przyczem postanowienia dotyczące w tym względzie armji mają całkowite zastosowanie i do K. O. P.

Do czasu ustalenia ceremonjału reprezentacyjnego, przedstawicielom władz administracji ogólnej (wojewodom i starostom) nie przysługują honory wojskowe, jak prawo przyjmowania defilad, wywoływanie oddziałów pod broń, prezentowanie broni, meldowanie się wojskowych i t. p.

P. P. wojewodowie i starostowie, którzy w czasie objazdów podległych im okręgów administracyjnych zamierzają nawiązać bezpośredni kontakt z jednostkami K. O. P. winni o tem zawczasu zawiadomić odnośne dowództwa, które wydadzą potrzebne zarządzenia.

O ile jednak przedstawiciele władz administracji ogólnej przebywają na terenie działania K. O. P. bez asysty przedstawicieli K. O. P. wówczas nie mogą odmówić okazania swych legitymacyj na żądanie organów K. O. P. będących w służbie.

W zakończeniu zaznaczam, że w interesie należytego przeprowadzenia zadań, włożonych na władze administracji ogólnej i organa Korpusu Ochrony Pogranicza, ścisła i zgodna ich współpraca jest konieczna. Należy zatem dążyć stale do utrzymania stałego kontaktu i unikania zatargów i zadrażnień osobistych. Wynikające ewent. różnice zdań, należy starać się likwidować w drodze wzajemnego i bezpośredniego porozumienia. W wypadkach wyjątkowych w razie niemożności dojścia do porozumienia sporną sprawę załatwia P. Wojewoda po porozumieniu z właściwym p. dowócą brygady K. O. P. Decyzja P. Wojewody jest obowiązująca do czasu ewent. ostatecznego rozstrzygnięcia sprawy przeze mnie.

III. Wszystkie inne zarządzenia sprzeczne z treścią niniejszego okólnika — tem samem unieważniam.

## 83.

### Okólnik Nr. 51

z dnia 21 kwietnia 1932 r.

**(SS. 162/9/1) o sprawozdaniach z działalności wojewódzkich organów kolegjalnych.**

*Do*

*P. P. Wojewodów (z wyjątkiem śląskiego).*

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, zmieniając częściowo listę sprawozdań (w zakresie Departamentu III Samorządu) do okólnika Nr.

206 z dnia 24.XII.1931 r. (Dz. Urz. M. S. Wewn. Nr. 21, poz. 339), prosi Panów Wojewodów o nadsyłanie, poczynając od r. b. rocznych sprawozdań z działalności wojewódzkich organów kolegjalnych, a nie jedynie z działalności wydziałów wojewódzkich.

Sprawozdania te, o ile chodzi o działalność rad wojewódzkich i ich komisyj (sejmików wojewódzkich w b. zaborze pruskim, wydziałów wojewódzkich, spełniających funcje rad wojewódzkich w województwach południowych) mają podawać ilość i datę odbytych posiedzeń, ważniejsze uchwały oraz opinje podjęte na tych posiedzeniach, ustosunkowanie się Pana Wojewody oraz władz i urzędów II instancji niezespolonych z administracją ogólną do uchwał, opinij oraz dezyderatów podjętych względnie zgłoszonych na posiedzeniach rady względnie komisyj. Osobno należy omówić ustosunkowanie się rady wojewódzkiej do sprawozdań wygłaszanych przez Panów Wojewodów w myśl art. 45 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19.I.1928 roku o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86).

Sprawozdania z działalności wydziałów wojewódzkich (izb wojewódzkich) winny zawierać dane: o ilości odbytych posiedzeń, o ogólnej ilości spraw załatwionych przy współudziale wydziałów wojewódzkich (izb wojewódzkich): a) z głosem doradczym, b) z głosem stanowczym, o podziale ilościowym spraw wymienionych wyżej w p. b) na kategorje wymienione w art. 55 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej. Osobno należałoby wymienić nazwy uchwał powziętych przy współudziale wydziałów wojewódzkich w myśl art. 109 cytowanego rozporządzenia.

Sprawozdanie powyższe winno być uzupełnione danemi:

1) o specjalnych pracach, podejmowanych przez wydziały wojewódzkie (biura i referaty statystyczne, referaty względnie inspektoraty komunalnych kas oszczędności, inspekcje związków komunalnych i t. p.) i 2) o preliminarzu budżetowym i wydatkach wydziałów (izb wojewódzkich) z uwzględnieniem w osobnem zestawieniu nazwisk i imion tych urzędników państwowych, którzy za pracę związaną z funkcjonowaniem wojewódzkich organów komunalnych pobierają dodatkowe wynagrodzenia miesięczne, roczne względnie remuneracje z podaniem wysokości tego dodatkowego wynagrodzenia.

O ile w związku z funkcjonowaniem wydziałów wojewódzkich opracowywane są dla wewnętrznego użytku członków wydziałów wojewódzkich względnie całego urzędu wojewódzkiego pewne zagadnienia, względnie, o ile opracowania te jak również prace statystyczne lub statystyczno-monograficzne obejmujące całe powiaty lub obszar całego województwa drukowane są na rachunek budżetu wydziału wojewódzkiego lub też z subsydjum tegoż wydziału, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych prosi o nadsyłanie na przyszłość tych prac w 2-ch egzemplarzach Min. Spr. Wewn. (Departament Samorządu).

Dotychczas wydane prace należy nadesłać Ministerstwu Spraw Wewnętrznych jednocześnie ze sprawozdaniem z działalności wojewódzkich organów kolegjalnych za rok ubiegły.

Sprawozdanie roczne z działalności wojewódzkich organów komunalnych należy nadsyłać każdego roku do dnia 1 marca, a w roku bieżącym do dnia 15 czerwca 1932 roku, przyczem sprawozdania nadesłane w r. b. przez niektórych P. P. Wojewodów z działalności wydziałów wojewódzkich należy traktować jako część sprawozdania objętego niniejszem zarządzeniem.

Jednocześnie uchyla się wszelkie dotychczasowe zarządzenia w sprawie sprawozdań z działalności rad i wydziałów wojewódzkich.

## 84.

### Okólnik Nr. 52

z dnia 22 kwietnia 1932 r.

**(SF. 1/1/9) o noweli do ustawy o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych — wystawianie weksli przez związki komunalne.**

*Do*

*P. P. Wojewodów (z wyjątkiem śląskiego).*

Doszło do wiadomości Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, że związki komunalne, które w ubiegłym roku budżetowym wystawiły weksle na zlecenie Zrzeszenia Spółdzielczego Gospodarczo-Inwestycyjnego Samorządów Powiatowych w Warszawie na zabezpieczenie udzielonego im przez to Zrzeszenie kredytu towarowego, a obecnie nie mogą gotówkowo uregulować swoich wobec Zrzeszenia zobowiązań i weksli tych wykupić w terminie, wzbraniają się wystawiać weksle prolongacyjne, powołując się na znowelizowane przepisy art. 33 ustawy o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych, zabraniające im rzekomo wogóle wystawiania weksli. W podobnej sytuacji znalazł się również Samorządowy Instytut Wydawniczy, który sprzedawał związkom komunalnym książki i druki na spłaty ratalne, a niektóre związki komunalne obecnie ani nie regulują swoich wobec Instytutu zobowiązań gotówką, ani też nie chcą wystawiać na jego zlecenie weksli.

Wobec powyższego — w uzupełnieniu p. 10 okólnika z dnia 16 b. m. Nr. 47 (SF. 1/1/8) — wyjaśniam, co następuje:

W ustępie drugim p. 10 wymienionego wyżej okólnika zaznaczyłem, że związki komunalne powinny się ograniczyć w zasadzie do wystawiania weksli na zlecenie publicznych instytucyj finansowych; przez instytucje te należy, oczywiście, rozumieć banki państwowe i komunalne, komunalne kasy oszczędności i t. p.

Narówni z powyższemi instytucjami należy niewątpliwie traktować wymieniony we wstępie Samorządowy Instytut Wydawniczy oraz Zrzeszenie Samorządów Powiatowych, które to instytucje, jakkolwiek nie podpadają pod powyższe pojęcie instytucyj finansowych, to jednakże udzielają stale związkom komunalnym kredytu w formie towarowej, utworzone zaś zostały ze środków związków komunalnych oraz w ich interesie rozwijają swoją działalność.

Jeżeli zatem związek komunalny nie może w terminie uregulować swoich zobowiązań wobec powyższych instytucyj, to wystawienie przezeń weksla, jako zastępczego środka zapłaty, należy uznać za dopuszczalne, zwłaszcze, że nie zwiększy to istniejącego zadłużenia związku komunalnego.

Powyższe zechcą P. P. Wojewodowie podać do wiadomiści zarządom związków komunalnych na podległych Panom obszarach.

## 85.

### Okólnik Nr. 53

z dnia 22 kwietnia 1932 r.

**(OB. 44/1) o komisyjnem kwalifikowaniu i szacowaniu zniszczonego lub zbędnego inwentarza.**

*Do*

*P. P. Wojewodów i Komisarza Rządu w Warszawie.*

W myśl § 2 przepisów obowiązujących przy sprzedaży, wymianie lub odstąpieniu przedmiotów zbędnych oraz odpisaniu z ksiąg inwentarzowych przedmiotów zniszczonych, podanych w załączniku do okólnika Nr. 98 z dnia 18.6.30 r. Nr. OB. 3974 (Zb. Zarz. M. S. Wewn., t. I, str. 387, poz. 10), kwalifikowanie i szacowanie przedmiotów zniszczonych lub zbędnych ma się odbywać komisyjnie z udziałem zaproszonego rzeczoznawcy.

Na tle powyższego postanowienia wyłoniły się dwie kwestje, a mianowicie: kto ma występować w charakterze rzeczoznawcy i z jakiego kredytu mają być opłacane ewentualne koszty udziału rzeczoznawcy.

W związku z powyższem na podstawie pisma Ministerstwa Skarbu z dnia 22.3.32 r. L. D. III. 6095/1/31 podaje się do wiadomości i stosowania się, co następuje:

W komisjach, o których mowa w wyżej powołanych przepisach, mogą brać udział tak rzeczoznawcy urzędów względnie instytucyj państwowych, jak i rzeczoznawcy organów samorządowych, a także mogą być zapraszani bezstronni rzeczoznawcy z pośród osób prywatnych, przyczem dla doboru rzeczoznawców w pewnych konkretnych wypadkach miarodajne są stosunki lokalne, rodzaj przedmiotów szacowanych oraz inne okoliczności, towarzyszące danym sprawom. Należy jednakże dążyć do tego, aby rzeczoznawcy byli z reguły powoływani z pośród osób urzędowych, udział zaś rzeczoznawców prywatnych należy ograniczyć do wypadków zupełnie wyjątkowych. Co się tyczy kwestji opłacania udziału rzeczoznawców, to Ministerstwo Skarbu prosi o przestrzeganie zasady, ażeby udział rzeczoznawców odbywał się możliwie bez kosztów. O ileby zaś w pewnych wypadkach nie dało się pozyskać udziału rzeczoznawców bezpłatnie, to odnośne koszty należy pokryć z tych paragrafów budżetowych, które obejmują kredyty na tak zwane „inne wydatki".

## 86.

### Okólnik Nr. 54

z dnia 22 kwietnia 1932 r.

**(AC. 27-a-1/2) o legalizacji dokumentów stanu cywilnego emigrantów do Stanów Zjednoczonych Ameryki Półn.**

*Do*

*P. P. Wojewodów i Komisarza Rządu w Warszawie.*

Konsulat Generalny Stanów Zjednoczonych Ameryki Półn. w Warszawie wyraził prośbę, aby dokumenty stanu cywilnego emigrantów polskich do Stanów Zjednoczonych Ameryki Półn. zaopatrywane były w przyszłości przez powiatowe władze administracji ogólnej w t. zw. wielką klauzulą legalizacyjną, to znaczy, by władze te na metrykach zaświadczały nietylko autentyczność podpisów i pieczęci, lecz ponadto również fakt, że dany dokument wystawiony został przez osobę do tego upoważnioną, t. j. zgodnie z właściwem prawem polskiem.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych nie widzi przeszkód do uwzględnienia prośby Konsulatu Generalnego Stanów Zjednoczonych Ameryki Półn. i prosi P. P. Wojewodów (P. Komisarza Rządu) o wydanie podległym władzom odpowiednich zarządzeń.

# VII.

# Pisma Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

## 87.

**Pismo Nr. OL. 64/1**

z dnia 23 kwietnia 1932 r.

**o poprawności języka w korespondencji urzędowej.**

*Do*

*P. P. Wojewodów i Komisarza Rządu Warszawy.*

Poczynając od Nr. 4 Dziennika Urzędowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych umieszczane są w dziale III przedruki ze spisów, wydawanych przez Komisję Języka Urzędowego przy Towarzystwie Poprawności Języka Polskiego. Przedruki te zawierają wykazy niewłaściwych zwrotów i wyrażeń, używanych w korespondencji urzędowej.

Przypominając okólnik Nr. 151 z r. 1927 w sprawie zakazu używania obcych wyrazów (Zbiór Zarz. M. S. Wewn., str. 628, poz. 17) zaleca się korzystanie z wymienionych przedruków celem dalszego oczyszczania języka urzędowego z niepożądanych naleciałości obcych i prowincjonalizmów.

Jednocześnie zwraca się uwagę, że Towarzystwo Poprawności Języka Polskiego wydaje czasopismo popularno-naukowe, poświęcone sprawom języka polskiego p. t. „Poradnik Językowy". Czasopismo to, ukazujące się rocznie w 10 zeszytach, kosztuje w prenumeracie rocznej 8 zł. (redakcja, Tamka 44, mieszkania 2, tel. 525-10, konto P. K. O. 24900) i może być cenną pomocą przy usuwaniu z korespondencji urzędowej niewłaściwych zwrotów i słów obcych.

# VIII.

# Nowe książki i czasopisma.

## A. Zalecone do użytku.

## 88.

**Czasopismo „Poradnik Językowy" wydawane przez Towarzystwo Poprawności Języka Polskiego.**

Ukazuje się w Warszawie w 10 zeszytach rocznie, czasopismo p. t. „Poradnik Językowy".

Czasopismo zawiera prace popularno-naukowe, zmierzające do oczyszczenia języka polskiego z niewłaściwych zwrotów i wyrażeń, a w szczególności z niepożądanych naleciałości obcych i prowincjonalizmów. Czasopismo to zaleca się w związku z okólnikiem Pana Ministra Nr. 151 z roku 1927. (Zbiór zarządzeń M. S. Wewn., str. 628, poz. 17) do użytku państwowych i samorządowych władz administracji ogólnej.

Adres redakcji czasopisma: Warszawa, Tamka 44, mieszk. 2, tel. 525-10, konto P. K. O. 24900. Przedpłata roczna 8 zł.

Drukarnia Policyjna, Warszawa, Długa 38.